

Zajedno gradimo održive veze

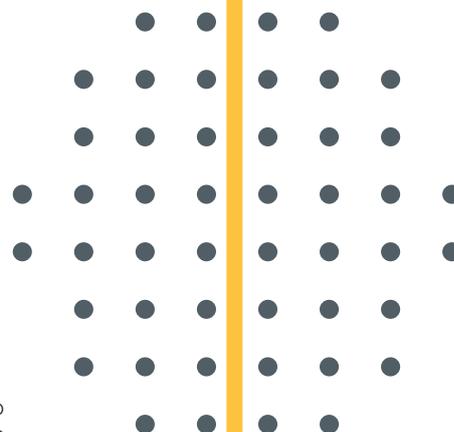
Integrirani godišnji
Izveštaj za 2020. godinu

TITAN

CEMENTARA KOSJERIĆ

Fotografija sa naslovne strane nastala je tokom „Dana otvorenih vrata”. TCK redovno organizuje ovo okupljanje, pružajući dobrodošlicu zaposlenima i njihovim porodicama, sugrađanima, saradnicima i predstavnicima različitih interesnih grupa sa kojima razvijamo uspešnu saradnju. Potkrepljen bogatim edukativnim, dečijim i zabavnim programom, ovaj događaj poziva sve zainteresovane da se, kroz posetu fabrici i celodnevno druženje, upoznaju sa etapama fabričkog procesa i uz stručno vođenje Titanovih inženjera steknu uvid u rad modernih tehnologija za proizvodnju cementa.

SADRŽAJ

Principi izveštavanja: o integrisanom Izveštaju za 2020. godinu	4
Uvodna reč generalnog direktora	6
O nama – danas	7
TITAN Cementara Kosjerić	8
Naše odgovorno poslovanje kroz istoriju	8
Naši proizvodi	10
Naše vrednosti	11
Sistemi upravljanja	12
Kako kreiramo vrednosti	14
Materijalne teme za održivi razvoj kompanije i društva	16
Podrška i zaštita zaposlenih u vreme pandemije	19
Naši rezultati u ostvarenju ciljeva održivog razvoja do 2020. godine	20
Pregled poslovanja	22
Suštinske korporativne vrednosti u svakom koraku upravljanja	23
Upravljanje rizicima	24
Naši rezultati u oblasti zaštite životne sredine	25
Energija i klimatske promene	25
Korišćenje alternativnih goriva u cementnoj industriji	26
Emisija CO ₂	27
Emisije u vazduh	27
Kvalitet ambijentalnog vazduha u Kosjeriću	29
Očuvanje resursa	31
Upravljanje otpadom	32
Očuvanje biodiverziteta	32
Naši rezultati za naše okruženje	33
Naši zaposleni	33
Bezbednost – kultura odgovornosti prema sebi i drugima	36
TITAN u Kosjeriću	38
Korporativno upravljanje	41
Naši partneri: poverenje i kvalitet kao ključ uspeha	41
Održivi lanac nabavke	42
Savesno i usaglašeno poslovanje	44
Finansijski rezultati	48
Pogled u budućnost	49
Globalna mreža saradnje i podrške	50
Ostvareni rezultati u ESG oblastima	51
Sektorski standardi za nefinansijske pokazatelje	51
Indeks rezultata u oblasti zaštite životne sredine	52
Indeks društvenih rezultata	54
Komunikacija o napretku – Globalni dogovor UN	56
Izvodi iz finansijskih izveštaja TITAN Cementare Kosjerić	58
Rečnik korišćenih termina za lanac kreiranja vrednosti	61
Verifikacija Izveštaja za 2020. godinu	64

PRINCIPI IZVEŠTAVANJA:

o integrisanom Izveštaju za 2020. godinu

Predstavljamo vam jedanaesti uzastopni godišnji Izveštaj koji objavljuje TITAN Cementara Kosjerić (kraći naziv: TCK¹), usklađen sa međunarodnim kriterijumima i standardima TITAN Grupe za izveštavanje o rezultatima u oblasti zaštite životne sredine, društva i korporativnog upravljanja (ESG – *Environmental, Social and Governance*), koji obuhvata ključne izvode iz finansijskih izveštaja TCK. TCK je među prvim kompanijama u Srbiji podržala potrebu za transparentnošću i dijalogom zainteresovanih strana na području održivosti, i u tom domenu potpuno uskladila izveštavanje sa međunarodnim i evropskim standardima i najboljim praksama.

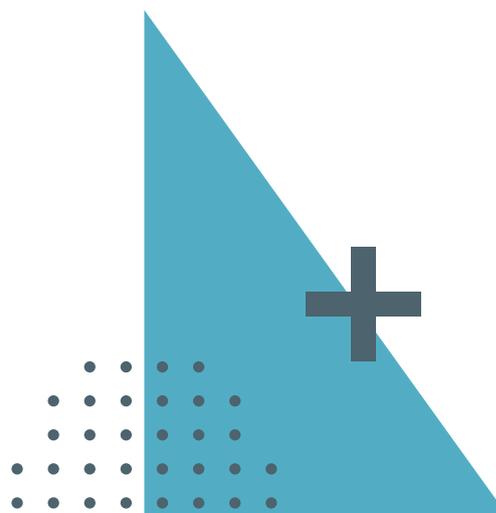
Kao deo TITAN Grupe, dosledno pratimo ovu praksu od 2011. godine, kako bismo naše aktivnosti uskladili sa očekivanjima zainteresovanih strana i podržali dugoročnu primenu poslovne strategije TCK. Integrisani Izveštaj TITAN Cementare Kosjerić za 2020. godinu (kraći naziv: Izveštaj) pokriva sve materijalne aspekte poslovanja koje kompanija identifikuje kroz sistematičan proces angažovanja i saradnje sa zainteresovanim stranama. Shodno tome, sadržaj ovog Izveštaja je uporediv sa prethodnim Izveštajima koji se bave pitanjima održivog razvoja, za 2018. i 2019. godinu (Izveštaje možete pogledati na sledećem linku: <http://www.titan.rs/home/page/34/Izvetaji>).

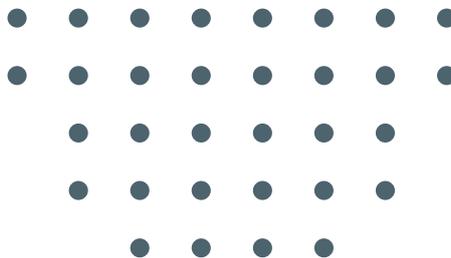
Izveštaj TITAN Cementare Kosjerić za 2020. godinu podrazumeva integrisano poslovanje fabrike cementa u Kosjeriću, uključujući rudnike (koji se nalaze u opštini Kosjerić, Srbija), i uključujući ćerku-kompaniju u Crnoj Gori – TCK Montenegro, koja se prvenstveno bavi komercijalnim aktivnostima. Primarna delatnost naše kompanije je proizvodnja i distribucija cementa. Pravno lice, TITAN Cementara Kosjerić, registrovana kompanija u Srbiji, je ćerka-kompanija TITAN Cement International S.A. (kraći naziv: TITAN Grupa). TITAN Cementara Kosjerić ima 100% vlasništvo nad imovinom ćerke-kompanije u Crnoj Gori i postrojenjem u Srbiji.

Izveštaj uključuje izvode iz finansijskih izveštaja TITAN Cementare Kosjerić, za period od 1. januara do 31. decembra 2020. godine, izuzimajući finansijske rezultate ćerke-kompanije u Crnoj Gori. Izveštaj pruža informacije o nefinansijskim indikatorima u oblasti zaštite životne sredine, društvenim performansama i upravljačkoj organizaciji kompanije na konsolidovan način – uključujući matičnu kompaniju i zavisno lice u Crnoj Gori, koje ima zanemariv ekološki i društveni uticaj.

Od 2018. godine, TCK je potpuno uskladila izveštavanje sa globalnim sektorskim pristupom matične kompanije TITAN Cement International S.A, u procesu praćenja i verifikacije rezultata u oblasti životne sredine, društva i korporativnog upravljanja. Izveštaj uključuje Indeks društvenih rezultata i Indeks rezultata u oblasti zaštite životne sredine, koji obuhvataju značajan broj podataka u skladu sa definisanim materijalnim temama i Ciljevima održivog razvoja UN do 2030.

¹ Za naziv TITAN Cementara Kosjerić, u ovom Izveštaju koristimo kraće sinonimske odrednice: „TCK“, „Cementara“ i „Kompanija“.

Ovaj Izveštaj je usklađen sa standardima za održivo izveštavanje TITAN Grupe, kompatibilno Smernicama Međunarodnog saveta za integrisano izveštavanje (IIRC), naprednom nivou kriterijuma za Komunikaciju o napretku Ujedinjenih nacija (UN Global Compact), pristupu Globalnog udruženja proizvođača cementa i betona (GCCA) i Ciljevima održivog razvoja Globalnog dogovora UN (SDGs 2030). Dodatno, naša kompanija primenjuje integrisani metod, prilagođen Smernicama Konferencije o trgovini i razvoju Ujedinjenih nacija (UNCTAD)² za usklađivanje izveštavanja o održivosti sa Ciljevima održivog razvoja UN, sledeći pristup Grupe.³

U cilju tačnog, usklađenog i ažurnog izveštavanja, kompanija koristi novi interni Sistem za upravljanje ljudskim resursima Grupe (GHRMS), kao i Sisteme za konsolidaciju podataka u oblasti zaštite životne sredine i društvenog učinka Grupe (*CSR Databank i Environmental Databank*). TITAN Grupa je u oktobru 2019. godine ažurirala dva interna seta smernica i termina za izveštavanje o održivosti, koji uključuju društveni učinak i rezultate na polju zaštite životne sredine. Ove smernice usklađene su sa Poveljom o održivosti i Smernicama Globalnog udruženja proizvođača cementa i betona. Kompatibilno navedenim zahtevima, TCK je izgradila usklađen lokalni sistem izveštavanja.

Izveštaj za 2020. godinu su verifikovali nezavisni revizori iz kuće Grant Thornton Serbia, za napredni nivo, u skladu sa kriterijumima za Komunikaciju o napretku Globalnog dogovora Ujedinjenih nacija. Njihov Nezavisni izveštaj o ograničenom uveravanju deo je ovog dokumenta.

Dodatne informacije, pitanja i sugestije:

csr@titan.rs
Magdalena Joksimović
menadžer za komunikacije i DOP

Više informacija o integrisanom izveštavanju:

www.integratedreporting.org

Više informacija o kompaniji:

www.titan.rs

Više informacija o TITAN Grupi:

www.titan-cement.com

² „Smernice za upotrebu ključnih indikatora za izveštavanje o napretku u postizanju Ciljeva održivog razvoja”, Konferencije o trgovini i razvoju Ujedinjenih nacija (UNCTAD, 2019).

³ Za više informacija o globalnom sektorskom pristupu i standardima, pogledajte Integrisani godišnji Izveštaj TITAN Grupe za 2020. godinu: https://www.titan-cement.com/TITAN_Cement_Group_IAR_2020_EN.pdf

UVODNA REČ

generalnog direktora

Dragi stakeholderi,

Sagledavajući godinu, tokom koje se čovečanstvo suočilo sa pandemijom neslučenih razmera, izražavam ponos zbog činjenice da smo kao jedan odlično uigran tim, uz podršku i poverenje naših dugogodišnjih poslovnih partnera, potvrdili izuzetnu posvećenost poslu, spremnost da odgovorimo izazovima potpuno neočekivanih promena u okruženju, uz solidarnost i fleksibilnost koje priliče novim okolnostima. Na taj način, uspeali smo da i ove godine postignemo zavidne poslovne rezultate, i što je još važnije, da održimo učinak u oblasti zdravlja i bezbednosti, gde smo ponovo dostigli preko 400 dana bez povrede na radu.

Tokom Titanove istorije, duge gotovo 120 godina, ljudi su uvek bili glavna motivaciona snaga. U duhu te tradicije, tokom 2020. godine razvili smo Program podrške zaposlenima, omogućujući dostupnost stručnih saveta koji doprinose poboljšanju zdravlja, psihičkog i emotivnog blagostanja, i profesionalnog učinka naših zaposlenih i članova njihovih porodica.

Dosledno sprovodeći našu politiku društveno odgovornog poslovanja, pokazali smo solidarnost i pružili nesebičnu podršku mnogima u okruženju kojima je pomoć bila neophodna, prevashodno u okruženju medicinske i socijalne dobrobiti.

Naša posvećenost održivosti poslovanja ogleda se i u redovnoj reviziji svih značajnih tema za kompaniju i ključne stakeholdere. Novi ciklus Ocene materijalnosti, realizovan tokom 2020. godine, postavlja relevantnu osnovu za formulisanje odgovarajućih ciljeva i aktivnosti, kako bismo adekvatno odgovorili na razumna očekivanja zainteresovanih strana, sa vodećom idejom da zajedničkim naporima gradimo put ka održivom razvoju.

Protekla godina donela je rast potrošnje cementa na domaćem tržištu i planirani pad plasmana cementa u izvozu, zbog završetka velikog infrastrukturnog projekta, izgradnje auto-puta u Crnoj Gori, tako da smo u godišnjem rezultatu ostali na približno istom nivou prodaje cementa, kao u 2019. godini. Uz dodatne uštede u poslovanju, uspeali smo da podignemo operativni dobitak za 22% (EBITDA), u odnosu na prethodnu godinu.

U svim aspektima uticaja na životnu sredinu, postignuća TCK su daleko bolja od zakonom propisanih limita. To potvrđuju i naša merenja emisija, čije su vrednosti dostupne na sajtu kompanije i u godišnjim integrisanim Izveštajima koje redovno publikujemo. Instalacija novog vrećastog filtera na peći i mlinu sirovine unapređuje postojeće visoke nivoe zaštite životne sredine, garantuje niske emisije u sadašnjem režimu rada i stvara uslove za bezbedno korišćenje alternativnih goriva u budućnosti. Uvereni u doprinos koji korišćenje alternativnih goriva u cementnoj industriji obezbeđuje za životnu sredinu, ovim velikim i važnim ekološkim projektom napravili smo još jedan značajan korak ka pripremi uslova za smanjenje upotrebe fosilnih goriva i očekivano povećanje korišćenja energije iz alternativnih izvora.

Članstvom u Globalnom dogovoru Ujedinjenih nacija, dugoročno smo u svoju delatnost integrisali univerzalna načela iz domena ljudskih i radnih prava, zaštite okoline i antikorupcije, dok se naša ukupna delatnost odvija u svetlu Ciljeva održivog razvoja 2030 (SDGs), koje smo nastavili da implementiramo i tokom 2020. godine.

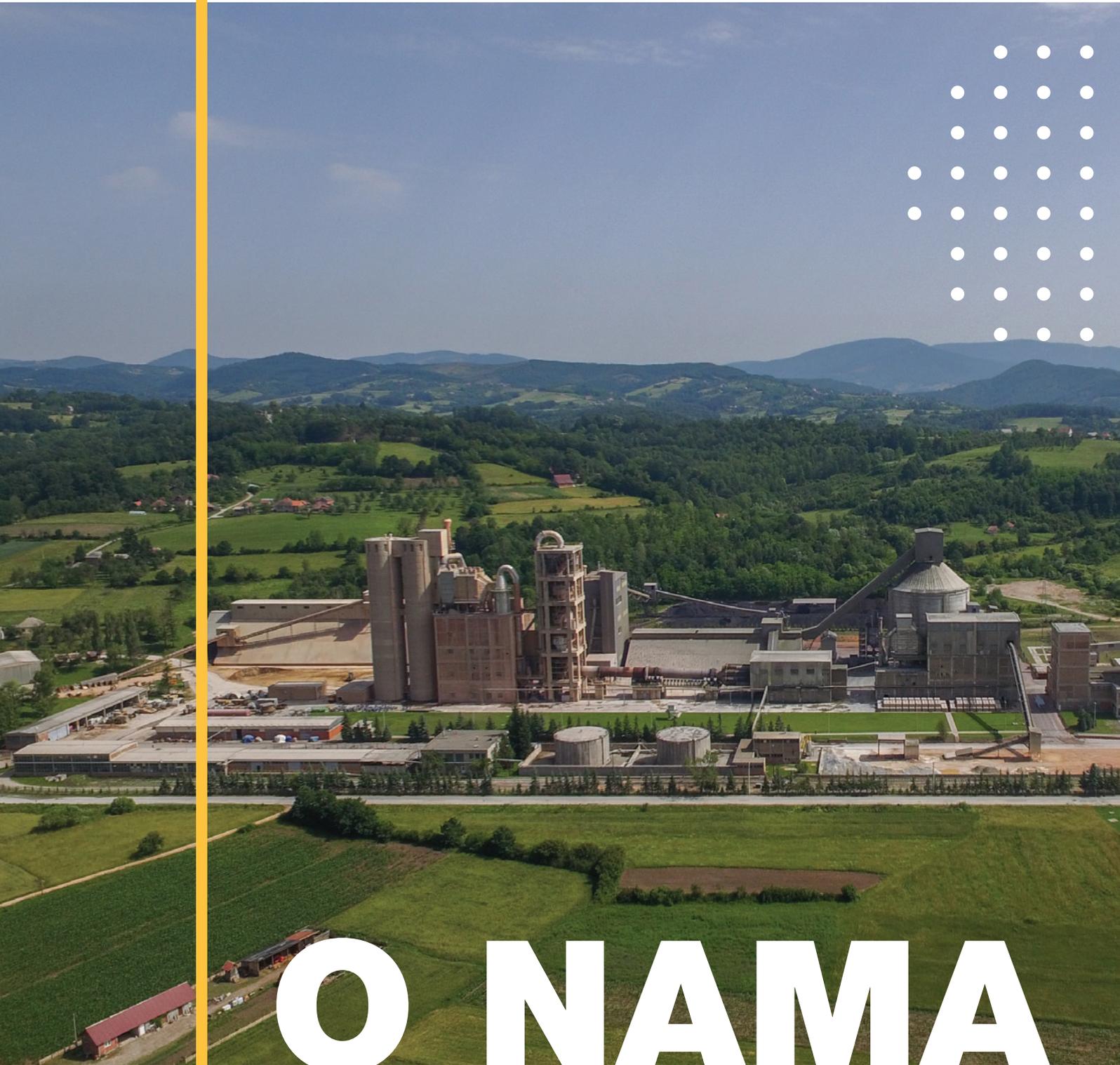
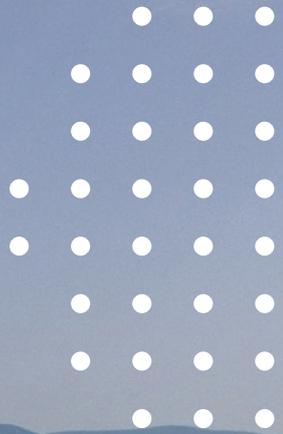
U narednom periodu, usmerićemo značajne napore ka unapređenju održivosti poslovanja, sa posebnim fokusom na smanjenje emisija CO₂, digitalizaciju procesa i dobre rezultate. Naši prioriteti: učinak, dekarbonizacija i digitalizacija (3Ds: *Delivery of performance, Digitization and Decarbonization*) predstavljaju postavke budućeg razvoja kompanije.

Gledajući unapred, jasno vidimo da ćemo se i dalje suočavati sa krizom i velikim izazovima, sa dosta rizika na makroekonomskom planu. Uz dobre srednjoročne projekcije i našu sposobnost efikasnog prilagođavanja, uveren sam da ćemo prebroditi sve prepreke, ne gubeći iz vida principe, strategije i prioritete do kojih držimo, jer nam je, više nego ikada, važna posvećenost našim vrednostima.

Zahvaljujemo našim zaposlenima, poslovnim saradnicima i stakeholderima na podršci, saradnji i povratnim informacijama koje nam pomažu u poboljšanju poslovanja, na održiv i odgovoran način.

Miroslav Gligorijević
generalni direktor

O NAMA danas

TITAN

Cementara Kosjerić

Osnovana 1976. godine, TITAN Cementara Kosjerić d.o.o. je najmlađa i najmanja fabrika cementa u Srbiji. Od početka poslovanja, visoki kvalitet proizvoda i profesionalan odnos prema kupcima jesu imperativ ove kompanije, zahvaljujući kome je, veoma brzo, postala prepoznatljiv brend na tržištu. Sa sadašnjim kapacitetom proizvodnje, koji iznosi oko 750.000 tona cementa godišnje, TCK snabdeva značajne delove tržišta Srbije i Crne Gore.

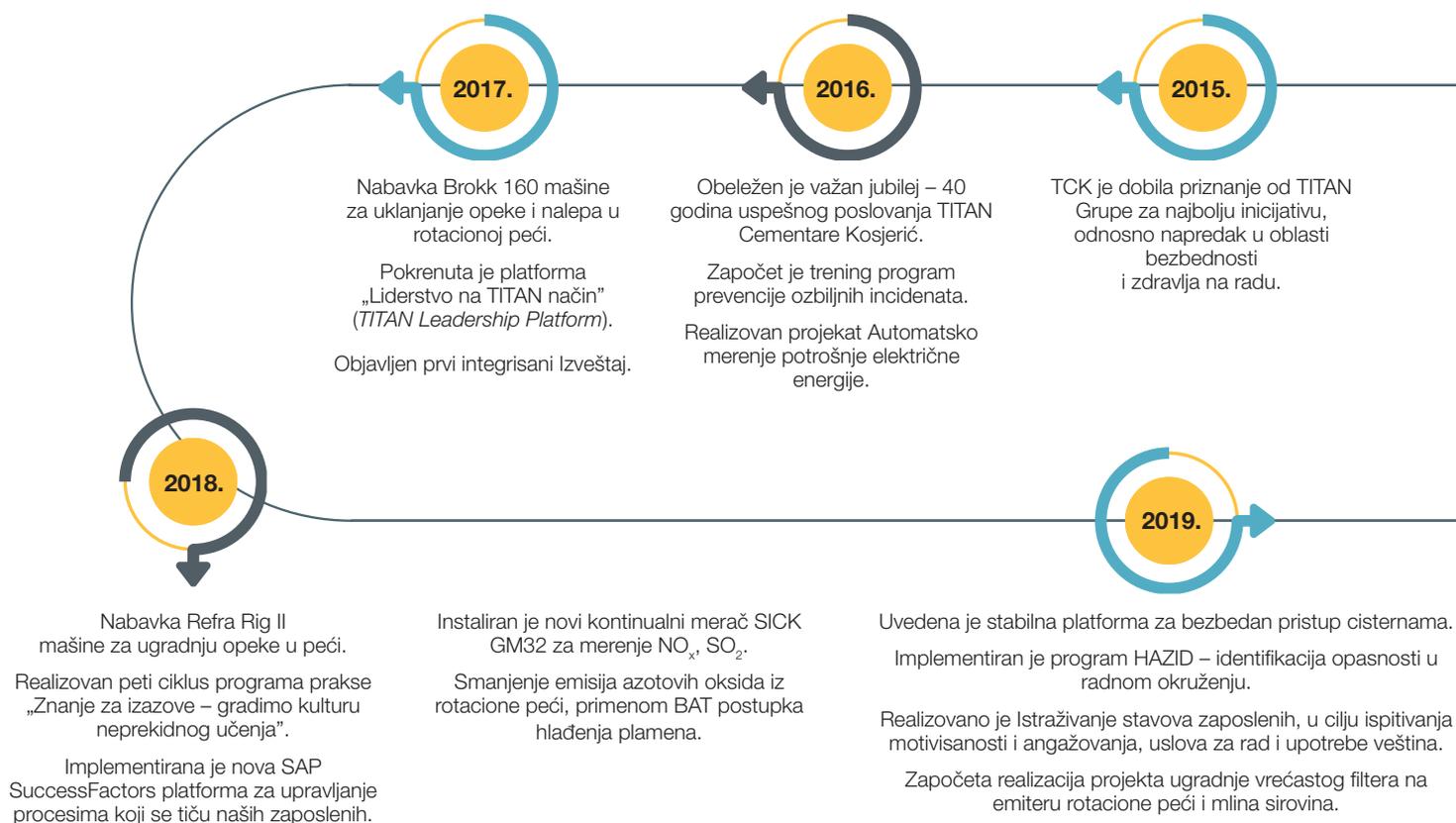
Mesto za gradnju fabrike cementa, u Kosjeriću, odredili su Skupština opštine Kosjerić i projektant fabrike, Institut „Kirilo Savić”, 1970. godine, a gradilište je otvoreno 25. septembra 1971. godine. Proizvodnja je počela 1976. godine, i već tokom osamdesetih godina iznosila je više od 400.000 tona cementa na godišnjem nivou.

Naše odgovorno poslovanje kroz istoriju

Početak rada i važna unapređenja

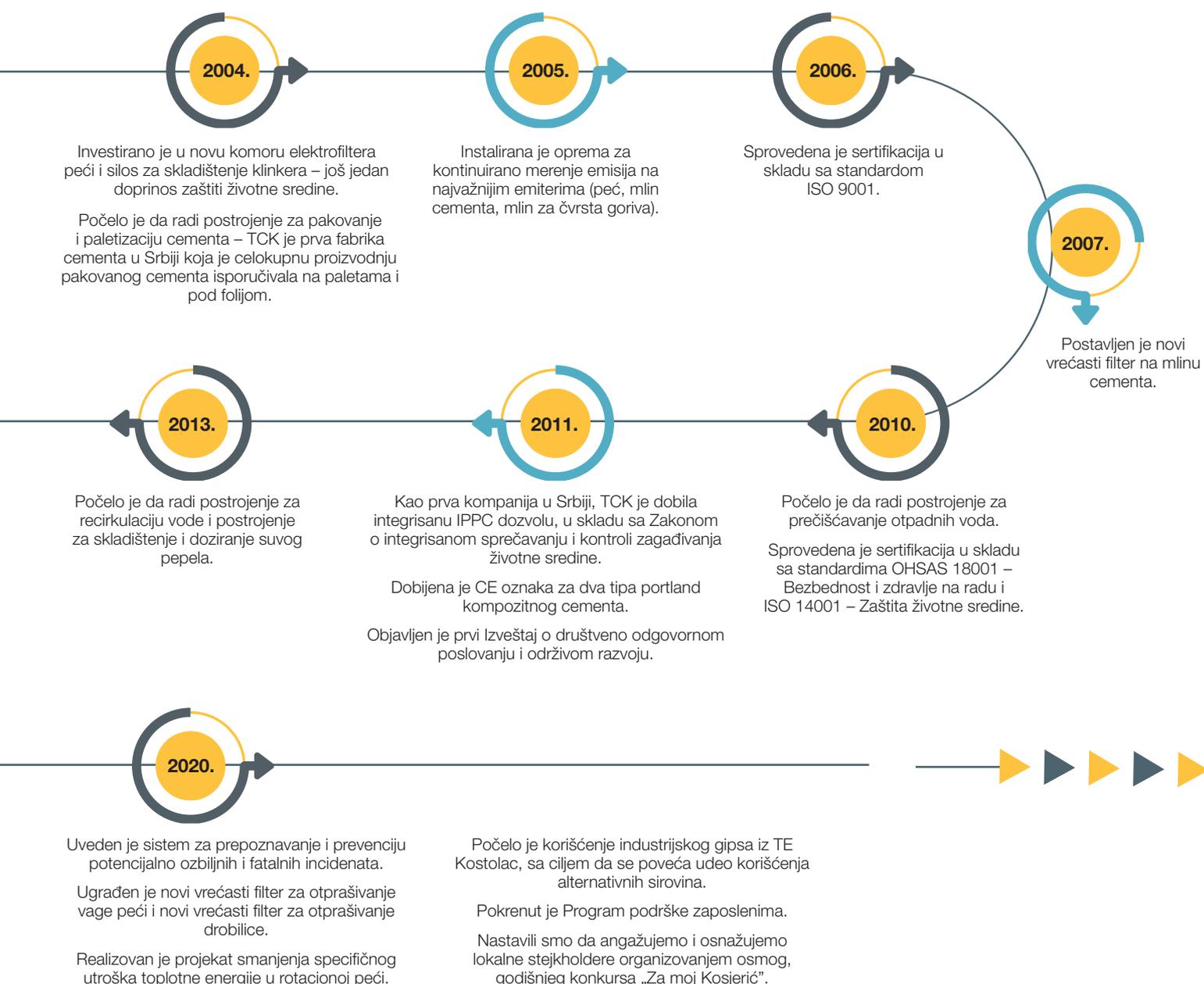

Realizacija ciljeva za održivi razvoj kompanije i društva: 2016—2020.

U aprilu 2002. godine, Cementara postaje deo TITAN Grupe, grčkog i međunarodnog proizvođača cementa. Od privatizacije do danas je investirano skoro 70.000.000 evra u poboljšanje radnih uslova, povećanje kapaciteta, unapređenja u oblasti zaštite životne sredine, bezbednosti na radu i optimizaciju procesa.

TITAN Cementara Kosjerić posluje u okviru međunarodne korporacije TITAN Grupe, koja broji oko 5.400 zaposlenih i prisutna je u više od 15 zemalja sveta. Kao multiregionalni i vertikalno integrisani proizvođač cementa i građevinskih materijala, svoje poslovne aktivnosti Grupa bazira na proizvodnji, transportu i distribuciji cementa, betona, agregata, letećeg pepela, maltera i drugog asortimana iz domena građevinske delatnosti. Tokom svoje duge istorije, TITAN Grupa ulaže značajne napore kako bi odgovorila na potrebe društva, istovremeno doprinoseći održivom rastu, sa integritetom i odgovornošću.

Ključni indikatori učinka TCK za 2020. godinu

Naši proizvodi

Sadejstvo privrednih, ekonomskih i društvenih ciljeva oblikuje proizvode TITAN Cementare Kosjerić, koji predstavljaju jednu od ključnih zajedničkih vrednosti u uspešnoj saradnji naše kompanije i brojnih partnera. Utemeljen na znanju i savremenim tehnološkim inovacijama, proizvodni program TCK je uvek spreman da, raznovrsnošću i kvalitetnim performansama, odgovori na zahtevne projekte svih vrsta objekata u građevinskom sektoru i na ambiciozne inicijative u zajednici. Odnegovano poverenje naših klijenata opravdavamo stalnim unapređenjima tehničkih, bezbednosnih i održivih odlika proizvodnog asortimana, nastojeći da odgovornim poslovnim procesima doprinesemo ostvarenju društvenih ideala, po meri svih generacija.

PC 35M (V-L) 32,5R

Pored stabilnog kvaliteta (utrošak vode, vreme vezivanja), ovaj cement karakterišu visoke rane čvrstoće i niska toplota hidratacije. Proizvod se preporučuje za individualnu gradnju, zidarske i završne građevinske radove.

PC 35M (V-L) 42,5R

Tip cementa za široku primenu, od proizvodnje transportovanog i pumpanog betona, do izrade svih vrsta armirano-betonskih konstrukcija. Pogodan je i za proizvodnju završnih materijala u građevinarstvu. Ispunjava zahteve za ujednačenim kvalitetom, kao i visokim ranim i kasnim čvrstoćama. Ima mogućnost postizanja visokih marki betona.

PC 20M (S-L) 42,5R

Cement visokih kasnih i ranih čvrstoća, stabilnog kvaliteta, namenjen je proizvodnji svih vrsta betona. Preporučljiv je za izradu zahtevnih betonskih konstrukcija, izgradnju mostova, tunela, puteva i drugih objekata. Pogodan je za proizvodnju betona viših klasa čvrstoće, kao i za betone koji se koriste u agresivnim sredinama, pokazujući visoku otpornost na dejstvo mraza i soli.

Naše vrednosti

INTEGRITET

Etičnost u poslovnim praksama
Transparentnost
Jasna i otvorena komunikacija

ZNANJE

Uvećanje fonda znanja
Znanje i stručnost u svakoj funkciji
Izvrsnost u ključnim kompetencijama

POŠTOVANJE KUPCA

Korak ispred potreba kupca
Inovativna rešenja
Vrhunski kvalitet proizvoda i usluga

OSTVARIVANJE REZULTATA

Jasni ciljevi
Visoki standardi
Uvećanje vrednosti kompanije

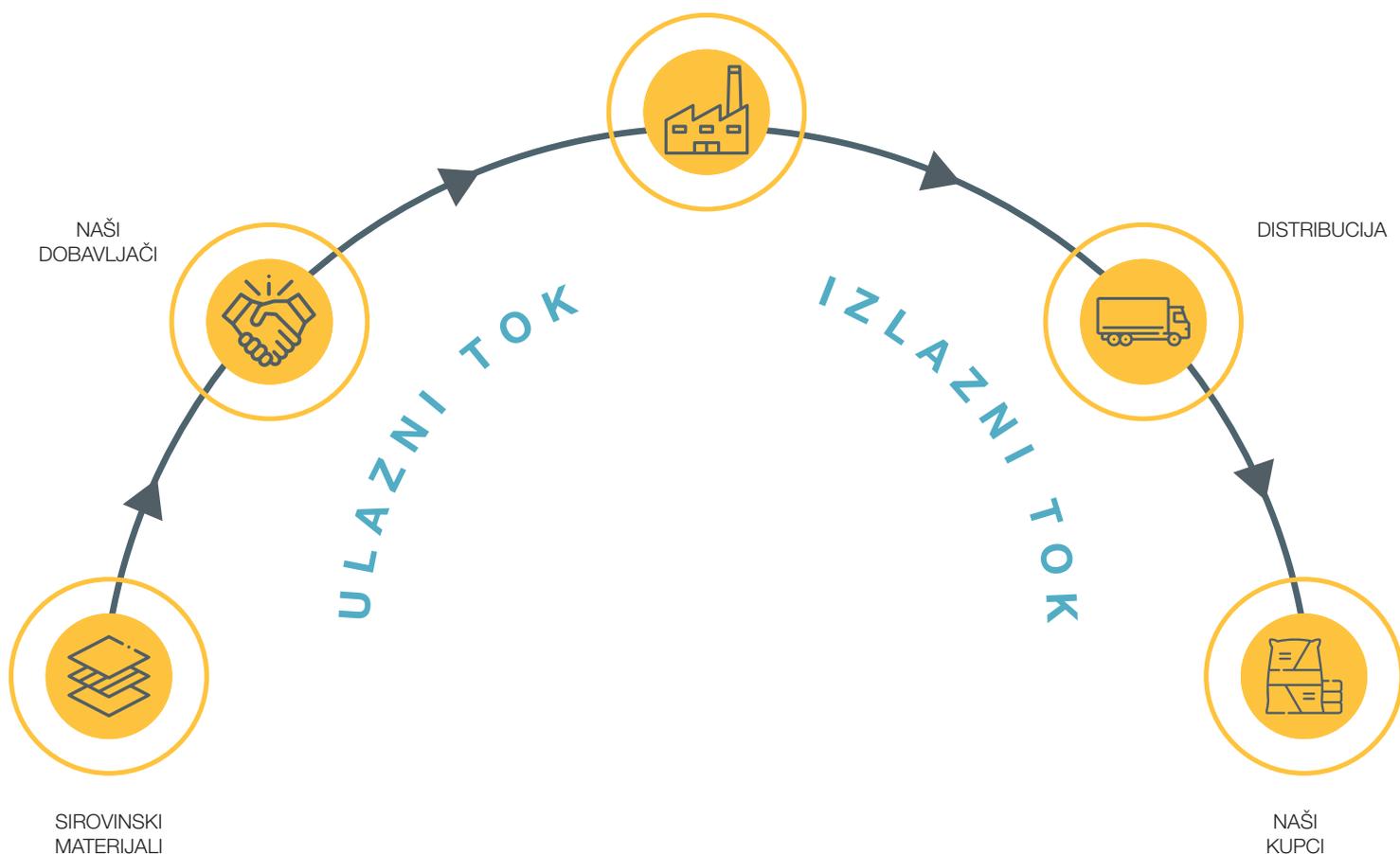
STALNO SAMOUSAVRŠAVANJE

Organizacija koja uči
Spremnost na promene
Odgovori na izazove

DRUŠTVENO ODGOVORNO POSLOVANJE

Bezbednost pre svega
Održivi razvoj
Saradnja sa zajednicom

Sistemi upravljanja

Kreiranje vrednosti za kompaniju i značajne stakeholdere u TITAN Cementari Kosjerić postavili smo u regulatorni okvir najviših priznatih, domaćih i međunarodnih propisa. Okosnicu čine usvojeni ISO standardi: 9001 – kvalitet, 14001 – zaštita životne sredine i OHSAS 18001 – bezbednost i zdravlje na radu, dok u procesima odlučivanja i rada, primenjujemo Titanove politike etičkog poslovanja, društvene odgovornosti, ljudskih prava, sprečavanja mita i korupcije i zabrane konkurencije.

ISO 9001:2015

od 2006.

ISO 14001:2015

od 2010.

OHSAS 18001:2007

od 2010.

Posvećeni smo smanjenju i eliminaciji negativnih uticaja, modalitetom koji održava ravnotežu između ekonomskih, društvenih i ekoloških ciljeva.

Osnovni uticaji rudnika:

- Buka i prašina
- Vibracije
- Promena reljefa
- Potencijalni uticaj na biodiverzitet
- Utrošak energije

Osnovni uticaji proizvodnje cementa:

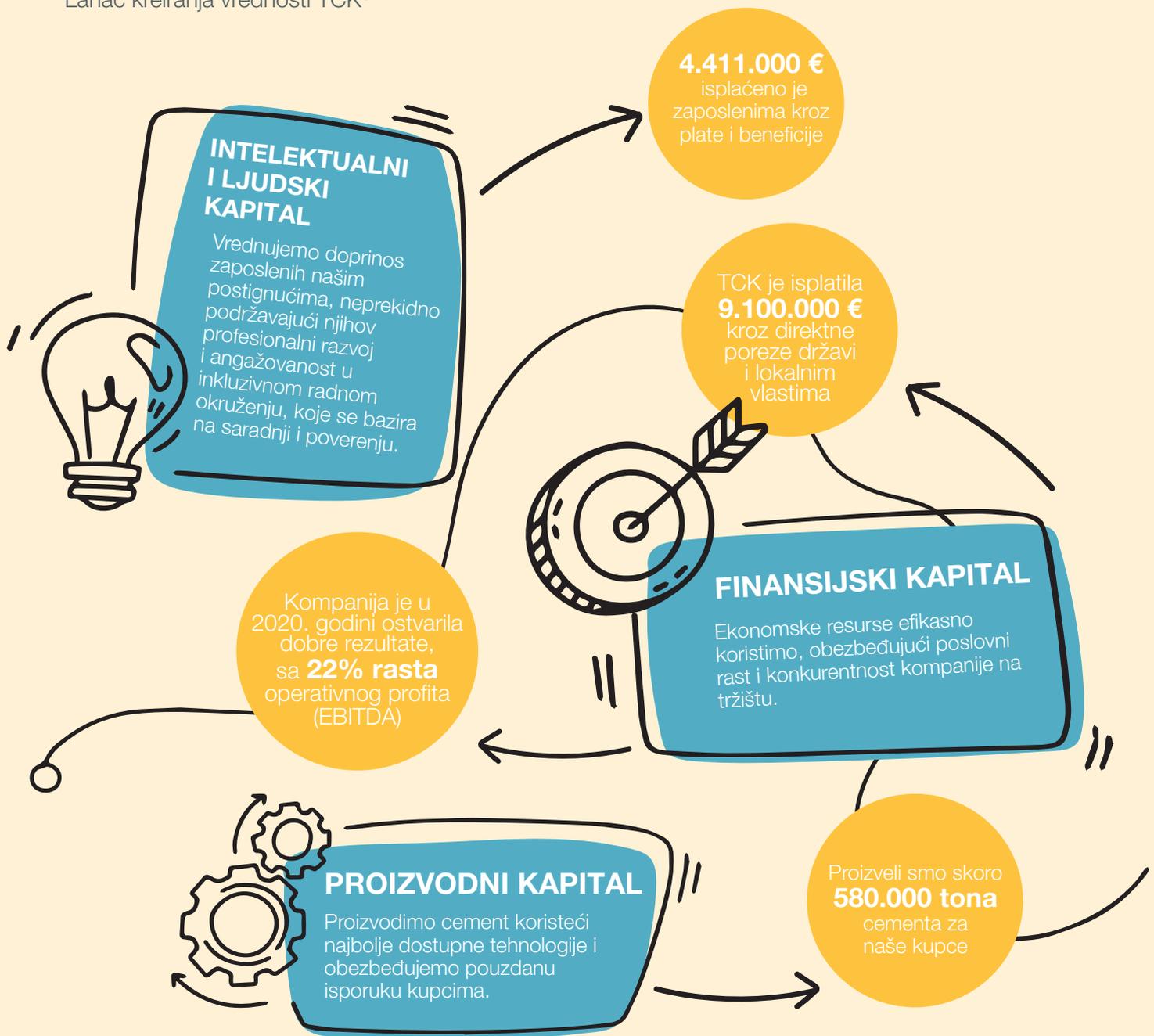
- Emisija CO₂
- Utrošak energije
- Ostale emisije (prašina, NO_x, SO_x)
- Buka
- Potrošnja vode
- Bezbednosni rizici

Indirektni uticaji:

- Emisija CO₂
- Ostale emisije
- Korišćenje sirovina i goriva

KAKO KREIRAMO VREDNOSTI

Lanac kreiranja vrednosti TCK⁴

⁴ Opisi i definicije termina koji su korišćeni u prikazu Lanca kreiranja vrednosti TITAN Cementare Kosjerić, nalaze se u okviru "Rečnika korišćenih termina za lanac kreiranja vrednosti".

⁵ Navedeni indikator je definisan kao „Donacije i podrška društvenim inicijativama”, u skladu sa standardima TITAN Grupe za izveštavanje – pogledati Indeks društvenih rezultata SP41L.

⁶ Navedeni procenat je definisan kao „Udeo domaćih dobavljača”, u skladu sa standardima TITAN Grupe za izveštavanje – pogledati Indeks društvenih rezultata SP46L.

⁷ U iznos je uključen PDV.

⁸ Navedeni indikator je definisan kao „Ulaganja u oblasti zaštite životne sredine” (Zelena investicija), u skladu sa standardima TITAN Grupe za izveštavanje – pogledati Indeks rezultata u oblasti ZŽS (EP39L).

Materijalne teme za održivi razvoj kompanije i društva

Identifikacija
stejkholdera
i materijalnih
tema

Uključivanje
stejkholdera
i provera
materijalnosti

Strateški pristup
prioritetima

Uključivanje zaposlenih u
primeni strategije

Revizija učinka
— izveštavanje
stejkholderima

Politika društveno odgovornog poslovanja TITAN Cementare Kosjerić strateški počiva na otvorenoj i uzajamnoj komunikaciji sa svim zainteresovanim stranama. Negujući međusobno poverenje, želimo da zajedničkim snagama gradimo put ka održivom razvoju, u zajednici u kojoj poslujemo, i u čitavom društvu. Jedan od konstitutivnih elemenata u ostvarivanju ovog nastojanja jeste proces Ocene materijalnosti, koji sprovodimo u kontinuitetu od 2013. godine.

Proces Ocene materijalnosti

Ocena materijalnosti predstavlja određivanje važnosti i značaja nekog pitanja ili teme, za kompaniju i njene zainteresovane strane (stejkholdere). Ocena materijalnosti, odnosno rangiranje materijalnih tema, učestvuje kao bitan faktor u definisanju sadržaja za godišnji integrisani Izveštaj i postavlja relevantnu osnovu za kompaniju, kako bi adekvatno odgovorila na razumna očekivanja i potrebe ključnih zainteresovanih subjekata. U rezultatu tog procesa nastaje Matrica materijalnosti, lista važnih tema, kojima se daje prednost, prema kriterijumu njihovog uticaja na kompaniju i značaja za ključne stejkholdere. Ova Matrica se koristi kao uporište za usklađivanje poslovnih prioriteta sa potrebama zainteresovanih strana, obezbeđujući inkluzivnu i doslednu strategiju održivosti, koja će doprineti dugoročnom unapređenju ukupnog učinka kompanije i pozitivnog delovanja na društvo.

Tema bezbednosti i zdravlja na radu i dalje ima visoko prioritetan značaj za našu kompaniju. Primereno novonastalim okolnostima, TITAN Cementara Kosjerić je na glavno mesto svojih poslovnih interesa postavila zaštitu zdravlja i bezbednost svojih zaposlenih, poslovnih partnera i zajednice.

U 2018. godini, kompanija je sprovedla Ocenu materijalnosti i identifikovala najznačajnije teme, koje bitno utiču na razvoj lokalne zajednice, u sklopu poslovanja TITAN Cementare Kosjerić.

Ključne materijalne teme 2018	Odgovarajući Ciljevi održivog razvoja UN (SDGs)	TITAN indikatori/ Strana u Izveštaju	Ključne materijalne teme 2018	Odgovarajući Ciljevi održivog razvoja UN (SDGs)	TITAN indikatori/ Strana u Izveštaju
 Lokalne zajednice	SDG 2 Ciljevi: 2.1 i 2.3 SDG 4 Ciljevi: 4.3 i 4.4 SDG 8 Ciljevi: 8.5 i 8.6 SDG 9 Ciljevi: 9.1 i 9.5 SDG 11 Cilj 11.4 SDG 16 Cilj 16.5 SDG 17 Cilj 17.17	SP40L-SP46L	 Ekonomski učinak	SDG 8, SDG 9, SDG 11	Strane: 10, 14-15, 48, 58-60
 Bezbednost i zdravlje na radu	SDG 3 Ciljevi: 3.6 i 3.8 SDG 4 Cilj 4.3 SDG 8 Cilj 8.8	SP01L-SP13L	 Zapošljavanje	SDG 5 Ciljevi: 5.1, 5.4 i 5.5 SDG 8 Ciljevi: 8.5, 8.6 i 8.8 SDG 10 Cilj 10.3	SP15L-SP30L, SP45L; Strane: 33-34
 Obuke i razvoj	SDG 4 Ciljevi: 4.3, 4.4 i 4.5 SDG 5 Ciljevi: 5.1 i 5.5 SDG 8 Cilj 8.5 SDG 10 Ciljevi: 10.2 i 10.3 SDG 16 Cilj 16.5	SP31L-SP40L	 Otpadne vode i otpad	SDG 6 Ciljevi: 6.4 i 6.5 SDG 12 Ciljevi: 12.4 i 12.5	EP04L, EP07L, EP37L, EP38L
 Energija	SDG 4 Ciljevi: 4.3, 4.4 i 4.5 SDG 5 Ciljevi: 5.1 i 5.5 SDG 8 Cilj 8.5 SDG 10 Ciljevi: 10.2 i 10.3 SDG 16 Cilj 16.5	EP33L, EP34L, EP36L	 Prisustvo na tržištu	SDG 2 Ciljevi: 2.1 i 2.3 SDG 4 Ciljevi: 4.3 i 4.4 SDG 8 Ciljevi: 8.5 i 8.6 SDG 9 Ciljevi: 9.1 i 9.5 SDG 11 Cilj 11.4 SDG 16 Cilj 16.5 SDG 17 Cilj 17.17	SP29L, SP41L-SP46L; Strane: 34, 41-43
 Emisije	SDG 7 Cilj 7.2 SDG 12 Cilj 12.2	EP29L-EP32L EP16L-EP18L	 Materijali	SDG 12 Ciljevi: 12.2, 12.4 i 12.5	EP01L-EP03L, EP25L, EP26L
 Indirektni ekonomski uticaji	SDG 3 Cilj 3.9 SDG 9 Cilj 9.4	SP41L-SP46L; Strane: 14-15, 20-21, 36-43	 Bezbednost i zdravlje klijenta	SDG 3, SDG 8	Strane: 10, 20, 41

Dugoročni razvoj pozitivnog uticaja na društvo: novi ciklus Ocene materijalnosti

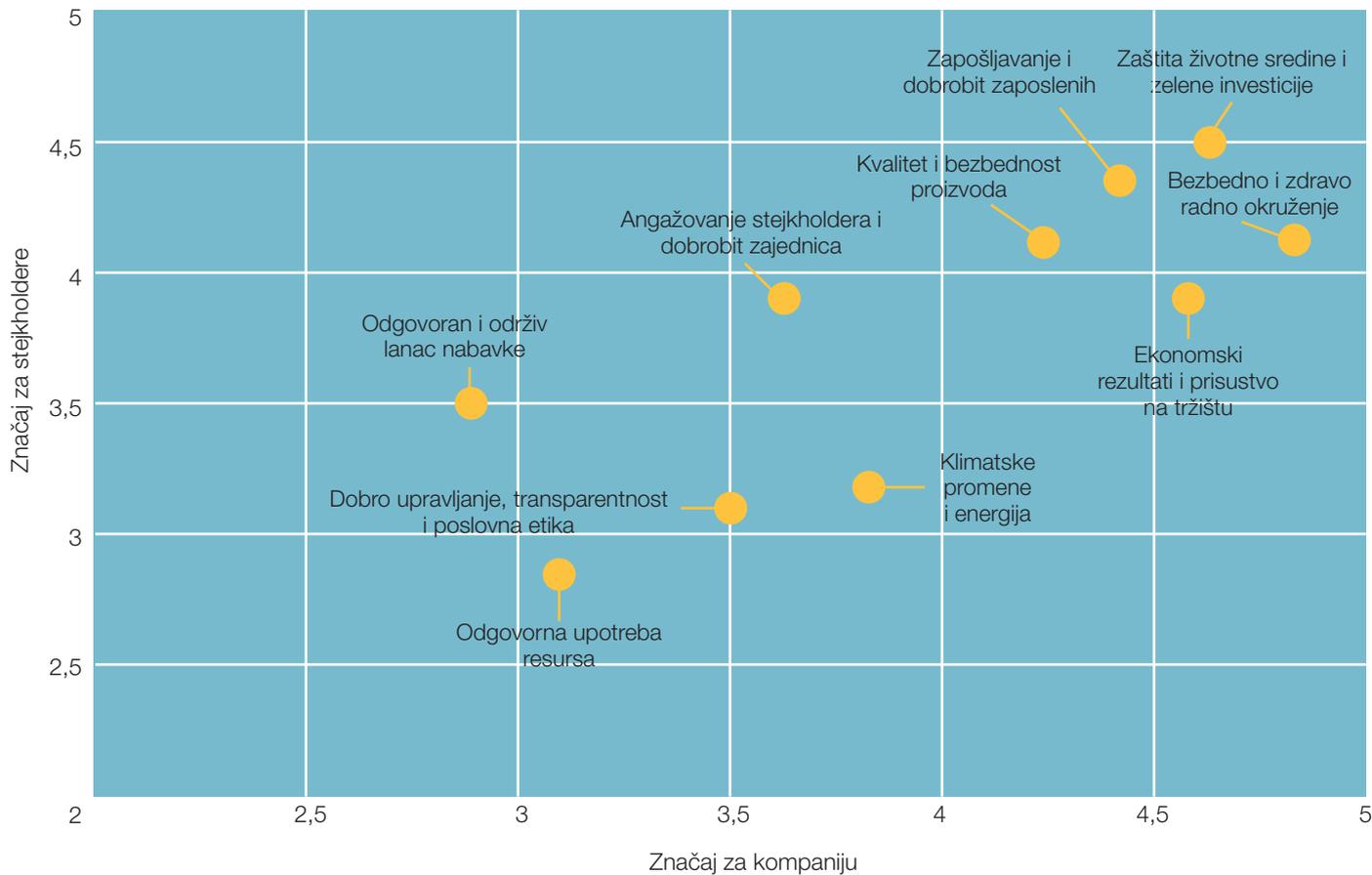
TITAN Grupa je u 2019. godini pokrenula novi ciklus Ocene materijalnosti, dok je TCK taj proces, na lokalnom nivou, realizovala tokom prethodne, 2020. godine. Početak novog ciklusa značio je i priliku da se interni proces nadogradi korišćenjem, između ostalog, i novog alata – SASB mape materijalnosti (SASB Materiality Map®), koji pruža pregled identifikovanih tema u kontekstu održivog razvoja građevinskog sektora. U skladu sa našom posvećenošću i redovnim praksama, u okviru ovog procesa smo povezali identifikovane materijalne teme sa Ciljevima održivog razvoja UN (SDGs).

Novi proces Ocene materijalnih tema sastojao se od nekoliko koraka. U prvoj fazi, prema rezultatima upitnika, sa odgovorima predstavnika menadžmenta i relevantnih organizacionih jedinica u kompaniji, identifikovane su ključne zainteresovane strane i revidirana su materijalna pitanja koja imaju značaj kako za kompaniju, tako i za naše stakholdere. Takođe, prepoznate su materijalne teme koje u prethodnom ciklusu Ocene materijalnosti nisu zastupljene. Uz to, izvršena je procena: koliko politike, sistemi upravljanja i delovanje kompanije utiču na definisana materijalna pitanja i rešavaju ih na adekvatan način. Jedna od etapa procesa obuhvatila je detaljnu studiju nezavisne revizorske kuće Grant Thornton, na osnovu koje je ostvaren uvid u globalne i nacionalne trendove održivog razvoja.

Novi ciklus Ocene materijalnosti je još jednom potvrdio važnost sledećih tema: zaštita životne sredine i zelene investicije, bezbedno i zdravo radno okruženje, zapošljavanje i dobrobit zaposlenih, kao i angažovanje zainteresovanih strana i dobrobit zajednica. U tom smislu, ključne materijalne teme su ostale slične tematskom fokusu u 2018. godini, s tim što je na tom planu proširen opseg pozitivnog uticaja TCK, uz uvođenje i nove materijalne teme: dobro upravljanje, transparentnost i poslovna etika, što odgovara aktuelnim trendovima u oblasti održivosti.

Nova Matrica materijalnosti iz 2020. godine

* Primenjena je skala za ocenjivanje materijalnih tema od 1 do 5.

Novo materijalne teme TCK povezane sa ključnim oblastima za održivi razvoj TITAN Grupe

2020 Materijalne teme TCK		Zaštita životne sredine i zelene investicije (1)	Bezbedno i zdravo radno okruženje (2)	Zapošljavanje i dobrobit zaposlenih (3)	Ekonomski rezultati i prisustvo na tržištu (4)	Kvalitet i bezbednost proizvoda (5)
Ključne oblasti za održivi razvoj TITAN Grupe	Dekarbonizacija i digitalizacija	*			*	
	Radno okruženje koje podržava rast		*	*		
	Pozitivan lokalni uticaj	*				
	Odgovorno upravljanje resursima i odgovorna nabavka	*				
	Uokvireno dobrim upravljanjem, transparentnošću i poslovnom etikom (5)					

Podrška i zaštita zaposlenih u vreme pandemije

Dugotrajno suočavanje sa pandemijom, izazvanom korona virusom, za kompaniju predstavlja veoma težak zadatak, koji iziskuje spremnost da se prevaziđu potpuno nepoznate i neočekivane prepreke, uz prilagođavanje novoj organizaciji i uslovima rada. U tim okolnostima, neprikosnoveni značaj u poslovanju TITAN Cementare Kosjerić ima zaštita zdravlja zaposlenih i ugovarača. Tako su, od početka pandemije, u martu 2020. godine, svi naponi našeg kolektiva usmereni ka dostizanju cilja, koji objedinjuje sprečavanje širenja zaraze i obolevanje zaposlenih, i istovremeno održavanje proizvodnje i prodaje cementa, što je TCK prihvatila kao veliki, i dalje aktuelan, izazov.

Najvažnije preventivne mere u TITAN Cementari Kosjerić:

- Informisanje i edukacija zaposlenih o svim važnim pitanjima vezanim za pandemiju i sprečavanje širenja virusa.
- Nošenje maski u zatvorenom prostoru, držanje fizičke distance, redovna dezinfekcija ruku i radnog prostora.
- Smanjenje broja ljudi u fabrici na minimum, uz očuvanje operativnosti svih službi u kompaniji. To smo postigli smanjenjem učestalosti, blizine i trajanja kontakata između zaposlenih, postavljanjem fizičkih barijera, kao i organizovanjem rada od kuće, uz obezbeđivanje IT operativnih programa i opreme.
- Fleksibilno radno vreme i plaćeno odsustvo za ugrožene kategorije zaposlenih (stariji od 60 godina, roditelji sa malom decom, kolege sa hroničnim bolestima).
- Pojačana dezinfekcija radnog prostora i obezbeđivanje dovoljne količine dezinfekcionih sredstava za zaposlene i radni prostor.
- Prilagođen rad kantine, u kojoj se vrši samo podela hrane.
- Obavezno merenje telesne temperature, za sva lica koja ulaze u fabrički krug.
- Održavanje najneophodnijih sastanaka — uz poštovanje mera distance, provetravanja prostorija i drugih pravila ponašanja.
- Redukovanje poslovnih putovanja i poseta trećih lica.

Kao izuzetno važno stanovište poslovanja, TCK neguje odnos podrške i zaštite prema svojim zaposlenima, naročito u uslovima ovakve, do sada nezapamćene, krize. U 2020. godini, zabeležili smo preko 3.680 dana preventivnog odsustva. Smanjenje broja neposredno angažovanih kolega primenjeno je na sve radne pozicije koje nisu neophodne za održavanje kontinuiteta poslovanja i u slučajevima kada nije bilo moguće organizovati rad od kuće. Odsustvovanje usled zdravstvene predostrožnosti, u Cementari je isplaćeno u potpunosti – kao redovan rad, tako da nijedan zaposleni nije oštećen ovom merom.

U nastojanju da prilagodimo naše procese novom načinu rada, tokom 2020. godine organizovali smo onlajn treninge za veliki deo kolektiva. Kako bismo obuhvatili što veći broj polaznika, uz saglasnost zaposlenih, koristili smo i privatne imejl adrese za službenu komunikaciju, u skladu sa Zakonom o zaštiti podataka o ličnosti. Takođe, sproveli smo onlajn regrutaciju kandidata za pet radnih mesta, na kojima smo pozdravili nove kolege u januaru 2021. godine.

Godina 2020, u znaku pandemije, nije bila laka ni za naše saradnike. Dugogodišnji partnerski odnos, koji smo gajili na principima uzajamnog poverenja i praksama obostranog održivog razvoja, najviše je doprineo da izvesne, negativne efekte pandemije prevaziđemo i umanjimo u lancu nabavke i saradnji sa našim klijentima. Brzo i uspešno prilagođavanje situaciji, pomoglo nam je da savladamo sve izazove, budemo kadri da održimo proizvodnju i pružimo očekivane usluge našim kupcima, uprkos svim teškoćama sa kojima se nosi čitavo društvo.

NAŠI REZULTATI

u ostvarenju ciljeva održivog razvoja do 2020. godine

Rezultati u oblasti društva, koji uključuju podatke o zaposlenima (SP15L-SP40L), bezbednosti i zdravlju na radu (SP01L-SP13L), i zaštiti životne sredine (EP01L-EP39L), prikazani su u Indeksu društvenih rezultata i u Indeksu rezultata u oblasti ZŽS. Navedeni indikatori su usklađeni sa Deset principa UNGC i sa Smernicom UNCTAD (izdanje 2019).

SDGs/ materijalne teme	Ciljevi	Učinak za 2019.	Učinak za 2020.	Nastojanja za 2020. godinu
Zaposleni i radno okruženje				
Materijalne teme: • Zapošljavanje • Obuke i razvoj	Unapređenje kompetencija	Realizovano 40 sati treninga, po zaposlenom. Skoro 370 evra iznosi prosečno ulaganje u razvoj, po zaposlenom.	Realizovano je skoro 17 sati treninga, po zaposlenom, dok prosečno ulaganje u razvoj, po zaposlenom, iznosi 260 evra.	Organizovati najmanje 30 sati obuke, po zaposlenom. Organizovati obuke koje što kvalitetnije odgovaraju na potrebe zaposlenih.
   	Etičnost u poslovanju	Priprema platforme TITAN Grupe – EthicsPoint, pomoću koje će zaposleni moći da prijave incidente na radnom mestu, negujući etičko radno okruženje.	Platforma EthicsPoint dostupna je zaposlenima. Obuka za primenu Kodeksa ponašanja TITAN Grupe omogućena je preko platforme unITE people .	Sprovođenje obuka za primenu Kodeksa ponašanja TITAN Grupe za sve zaposlene, svake dve godine.
	Uključivanje i briga o zaposlenima	Ukupno 92% zaposlenih u TCK učestvovalo je u okviru Istraživanja stavova zaposlenih, sa ciljem da se ispita motivisanost, angažovanje, uslovi za rad i upotreba veština.	Organizovane su onlajn fokus grupe, u cilju definisanja akcionih planova za unapređenje ključnih oblasti. Naše ključne teme su: osnaživanje i samostalnost, upravljanje učinkom, i poštovanje i priznanje.	Unapređenje zadovoljstva i angažmana zaposlenih. Stalno unapređenje uslova rada.
Materijalna tema: • Bezbednost i zdravlje na radu	Povrede na radu	U 2019. godini se dogodila jedna povreda na radu (LTI = 1).	U 2020. godini nije bilo povreda na radu (LTI = 0). Na kraju godine, zabeležena su 442 dana od poslednje povrede na radu.	Dostizanje i održavanje rezultata: 0 (nula) povreda na radu.
 				

Za više informacija pogledati sekcije:

Naši zaposleni, Bezbednost – kultura odgovornosti prema sebi i drugima i Savesno i usaglašeno poslovanje.

Tržište

Materijalne teme: • Bezbednost i zdravlje klijenta • Prisustvo na tržištu • Ekonomski učinak • Indirektni ekonomski uticaji • Obuke i razvoj	Održavanje zadovoljstva klijenata	Nije zabeležena nijedna osnovana reklamacija na proizvode.	Nije zabeležena nijedna osnovana reklamacija na proizvode.	Održavanje niskog nivoa reklamacija. Savetovanje i edukacija kupaca.
	Odgovornost prema korisnicima proizvoda	Nova pozicija u Prodaji – konsultant za unapređenje primene proizvoda. Davanjem smernica i tehničkih saveta kupcima, ova pozicija omogućuje unapređenje primene krajnjeg proizvoda, uz pružanje podrške prodaji u promovisanju proizvodnog programa i usluga TCK.	Kroz niz neposrednih kontakata sa kupcima, konsultant za unapređenje primene proizvoda je pružio podršku i smernice za korišćenje naših proizvoda, promovišući proizvodni program i usluge TCK.	Održavanje stabilnog kvaliteta i stalne usaglašenosti proizvoda sa srpskim i evropskim zakonodavstvom. Održavanje usaglašenosti bezbednosnih oznaka na vrećama sa zahtevima EU.
   	Edukacija kupaca i dobavljača o društvenoj odgovornosti	Planirani sastanak sa kupcima i dobavljačima, na temu bezbednosti, odložen je za drugu polovinu 2020. godine.	Planirani sastanak nije održan, u skladu sa smernicama o bezbednosti i zdravlju na radu. Edukacija kupaca i dobavljača, na temu bezbednosti, obavljena je telefonskim putem, kroz svakodnevnu komunikaciju i posredstvom elektronske pošte.	Održavati kontinuiranu komunikaciju, sa ciljem da 80% ključnih dobavljača i kupaca poštuje principe odgovorne nabavke. Nastaviti sprovođenje obuka za bezbedan rad ugovarača i prevoznika.
 	Pretkvalifikacija dobavljača	Pretkvalifikovano je 100% novih dobavljača.	Pretkvalifikovano je 100% novih dobavljača.	Održati proces pretkvalifikacije za 100% novih dobavljača.

Za više informacija pogledati sekcije:

Naši partneri: poverenje i kvalitet kao ključ uspeha i Održivi lanac nabavke.

SDGs/ materijalne teme	Ciljevi	Učinak za 2019.	Učinak za 2020.	Nastojanja za 2020. godinu
Životna sredina				
Materijalne teme: • Emisije • Energija • Materijali	Investiranje u održivi razvoj	Više od 560.000 evra iznosila su ulaganja u zaštitu životne sredine.	Ulaganja u zaštitu životne sredine su iznosila 884.000 evra.	Dalje raditi na poboljšanju učinka u oblasti zaštite životne sredine.
	Emisija CO₂	Ukupna specifična direktna emisija CO ₂ iznosila je 609,3 kg/t _{proizvoda} *	Ukupna specifična direktna emisija CO ₂ iznosila je 640,7 kg/t _{proizvoda} *	Dostizanje vrednosti specifične direktne emisije CO ₂ < 615,9 kg/t _{proizvoda} *
	Energetska efikasnost	Zamenjeno je 1.020 sijalica, sa odgovarajućim štednim sijalicama.	Ugrađeno je 1.128 LED rasvetnih tela, različitih kategorija.	Zameniti sve sijalice u kompaniji, sa energetske efikasnijom rasvetom.
	Alternativna goriva i sirovine	Učešće alternativnih sirovina iznosilo je 12,63%.	Udeo alternativnih sirovina iznosio je 9,22%.	Nastaviti zalaganja za procese usklađivanja sa standardima EU, koji se odnose na korišćenje alternativnih goriva. Povećati učešće alternativnih sirovina.

Za više informacija pogledati sekciju:
Naši rezultati u oblasti zaštite životne sredine.

Lokalna zajednica i društvo

Materijalne teme:
 • Lokalne zajednice
 • Indirektni ekonomski uticaji

Dijalog sa stakeholderima	„Dan otvorenih vrata” je organizovan za sve zainteresovane predstavnike lokalne zajednice, kojima smo omogućili da se upoznaju sa poslovanjem naše kompanije. Prilikom predstavljanja integrisanog Izveštaja za 2018. godinu, sprovedena je digitalna anketa koja je doprinela sagledavanju stavova stakeholdera o važnim oblastima rada TCK.	Intenzivno smo saradivali sa zdravstvenim ustanovama u Kosjeriću, Požegi i Užicu, i pružili kontinuiranu podršku borbi protiv pandemije, što je predstavljalo jedan od naših prioriteta.	Organizovati sastanke i održavati dijalog sa stakeholderima.
Transparentnost i integritet	Objavljen je treći integrisani Izveštaj, u skladu sa standardima cementne industrije i odgovarajućim protokolima Svetskog poslovnog saveta za održivi razvoj (WBCSD) – Inicijative za održivost u cementnoj industriji (CSI).	Objavljen je četvrti integrisani Izveštaj, u skladu sa Smernicama Globalnog udruženja proizvođača cementa i betona (GCCA).	Stalno unapređenje transparentnosti kroz integrisano izveštavanje. Harmonizacija sa GCCA Smernicama. Sertifikacija za napredni nivo kriterijuma Komunikacije o napretku (COP) Globalnog dogovora UN.
Strateški pristup ulaganju u lokalnu zajednicu	Ukupno ulaganje u lokalnu zajednicu iznosilo je više od 150.000 evra. Realizovan je šesti ciklus programa prakse „Znanje za izazove – gradimo kulturu neprekidnog učenja”. Dobavljačima iz Kosjerića, za proizvode i usluge, isplaćeno je 8.400.000 evra.	Ukupno ulaganje u lokalnu zajednicu iznosilo je skoro 150.000 evra. Dobavljačima iz Kosjerića, za proizvode i usluge, isplaćeno je 8.700.000 evra.	Nastaviti podržavanje važnih razvojnih programa u lokalnoj zajednici.

Za više informacija pogledati sekcije:
TITAN u Kosjeriću i Održivi lanac nabavke.

PREGLLED

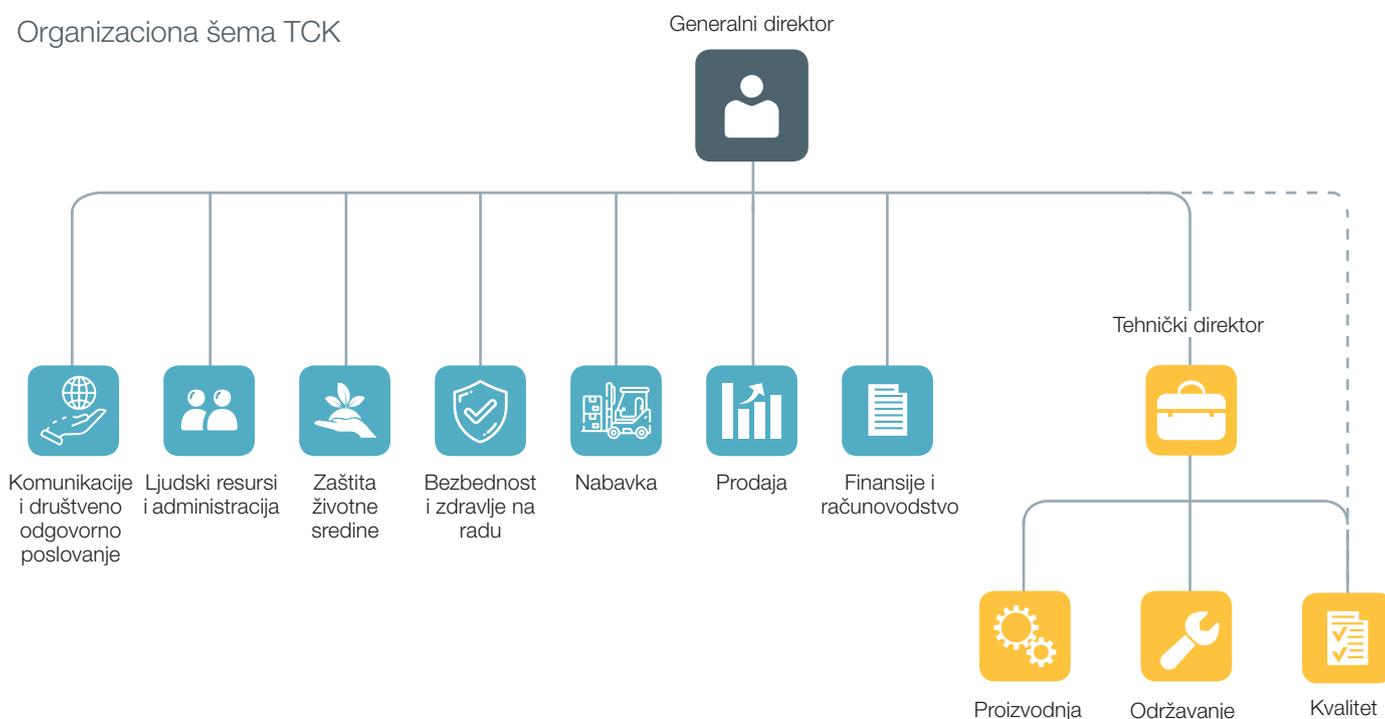
poslovanja

SUŠTINSKE KORPORATIVNE VREDNOSTI

u svakom koraku upravljanja

Praksom zdravog korporativnog upravljanja, želimo da obezbedimo da svaka odluka suštinski ostvaruje svrhu i korporativne vrednosti poslovanja TCK, uzimajući u obzir aspekte održivosti i očekivanja naših zainteresovanih strana.

Organizaciona šema TCK

U organizacionoj strukturi TCK, Odbor direktora, sa vodećom funkcijom generalnog direktora kompanije, donosi najvažnije poslovne odluke, saglasne sa politikama i smernicama TITAN Grupe. Nadležnosti iz oblasti održivog razvoja pripadaju Odboru za društveno odgovorno poslovanje, u čijem radu učestvuju: generalni i tehnički direktor, menadžer zaštite životne sredine, menadžer bezbednosti i zdravlja na radu, menadžer ljudskih resursa i administracije i menadžer za komunikacije i društveno odgovorno poslovanje. Ovaj rukovodeći organ definiše kratkoročne i dugoročne ciljeve održivosti, dok Tim za DOP obavlja raznovrsne operativne aktivnosti iz tog domena. Organizaciona jedinica: komunikacije i društveno odgovorno poslovanje bavi se koordiniranjem inicijativa odgovornog poslovanja u kompaniji, i obezbeđuje stalnu komunikaciju sa korporativnim centrom i ključnim stakeholderima.

Članovi Odbora direktora uključeni su i u rad sektorskih organizacionih tela, u oblastima kvaliteta, bezbednosti i zdravlja na radu, zaštite životne sredine i razvoja zaposlenih. Na nivou svojih zaduženja, ovi Odbori omogućuju odvijanje neprekidne i konstruktivne komunikacije u kolektivu.

Sprečavanje sukoba interesa i pravedno postupanje prilikom nagrađivanja, u organizaciji rukovođenja TCK regulisani su jasnim procedurama i granicama ovlašćenja svih radnih tela, smernicama i politikama TITAN Grupe.

Za više informacija o učinku u oblasti korporativnog upravljanja, transparentnosti i poslovne etike, pogledati sekciju Korporativno upravljanje.

Odbori za održivi razvoj kompanije

Upravljanje rizicima

Prepoznavanjem, praćenjem i kontrolisanjem rizika bavi se rukovodstvo TCK, tokom redovnog poslovnog planiranja i operativnih aktivnosti. Ovakvim pristupom, u ciklusu postavljanja ciljeva i upravljanja ključnim segmentima rada, uspostavlja se stalni nadzor nad identifikovanim rizicima, obezbeđujući brz i efikasan odgovor. U okviru integrisanog sistema ISO 9001 i 14001, u našoj kompaniji je implementirana i procedura upravljanja rizicima, koja omogućuje identifikaciju internih i eksternih izvora rizika, ili povoljnih prilika koje potencijalno utiču na ostvarivanje željenih rezultata organizacije. Sistematična primena ove dvosmerne procedure, služi preciznom i kontinuiranom sagledavanju mogućnosti da se uočeni rizici umanje, ali i da se iskoriste dobri uslovi koji deluju na unapređenja poslovnih procesa i rezultata.

Rukovodstvo Titana pažljivo prati razvoj krize, izazvane pandemijom, i njenog posledičnog uticaja na svetsku i domaću ekonomiju, kao i na poslovanje kompanije. U tom kontekstu, menadžment TCK stavlja ljude na prvo mesto i preduzima sve mere da zaštiti njihov integritet. Takođe, nastavlja da blisko saraduje sa kolegama na korporativnim funkcijama, u cilju pronalaženja najboljih strategija za ublažavanje dejstva nepovoljnih globalnih prilika i obezbeđivanje kontinuiteta poslovanja u svim aspektima, uključujući održivi razvoj lokalne zajednice.

Identifikovani rizici	Odgovori – mogućnosti
Javne finansije – uticaj na tržište cementa	TITAN Cementara Kosjerić odgovorno upravlja operacijama koje usmerava na najvažnije investicije i razvoj zaposlenih. Ne izlaže se finansijskim rizicima, jer ima u vidu da je uticaj na ekonomske okolnosti ograničen. Odbor za kreditnu kontrolu putem redovnih sastanaka podržava takav pristup.
Zapošljavanje i razvoj najboljih kandidata – lokacija kompanije	Primenjujući svoje politike, Cementara nudi jednake mogućnosti za zapošljavanje i profesionalni razvoj, kao i zaradu iznad proseka u okruženju, usaglašenu sa relevantnim propisima. Kompanija uspešno realizuje programe edukacije za srednjoškolce, studente i diplomce iz lokalne zajednice.
Restrukturiranje organizacije	Programe restrukturiranja TCK sprovodi u skladu sa tržišnim okolnostima i na odgovoran način, uvažavajući društvene uslove i potrebe, kao i prioritete biznisa. Isplaćene otpremnine u kompaniji veće su od zakonom propisanih iznosa.
Bezbednost i zdravlje na radu	Bezbednost i zdravlje na radu Cementara postavlja kao prioritet poslovanja i zalaže se da sistematično unapređuje uslove rada za zaposlene i ugovarače. To ostvaruje kroz razvoj bezbednosne kulture, treninge, jasan i efektivan sistem OHSAS 18001, i angažovanjem dovoljnog broja zaposlenih sa neposrednom odgovornošću za ovaj aspekt biznisa.
Klimatske promene	Utičući na smanjenje emisije gasova sa efektom staklene bašte, TITAN kompanija kontinuirano ulaže u najbolje dostupne tehnologije, sa nastojanjem da se poveća udeo alternativnih sirovina, uvedu alternativna goriva i unapredi energetska efikasnost.
Širenje principa DOP kroz lanac nabavke	Odnosi sa dobavljačima i ugovaračima u TCK, uređeni su Procedurom nabavke (ISO 9001), Kodeksom ponašanja za nabavku, i politikama o ljudskim pravima i sprečavanju mita i korupcije. Najviše standarde te prakse kompanija neprekidno razvija u svim fazama lanca vrednosti.

NAŠI REZULTATI

u oblasti zaštite životne sredine

Rezultati u oblasti zaštite životne sredine za 2020. godinu, kao i istorijski podaci za prethodne dve godine, prikazani su u Indeksu rezultata u oblasti zaštite životne sredine (EP01L-EP39L). Navedeni indikatori su usklađeni sa Deset principa i Ciljevima održivog razvoja Globalnog dogovora UN (SDG 3, SDG 6, SDG 7, SDG 9, SDG 12, SDG 15), kao i sa Smernicom UNCTAD (izdanje 2019).

TITAN Cementara Kosjerić je i u 2020. godini nastavila svoje odgovorno poslovanje, usaglašeno sa principima održivog razvoja. Smatramo da zaštita životne sredine ima ključni značaj za naš održivi poslovni model, i angažovanje u ovoj oblasti smo definisali Politikom zaštite životne sredine. U skladu sa navedenom Politikom, naše poslovanje se ogleda u aktivnoj posvećenosti pitanjima zaštite životne sredine, sa kojima se suočava svet, uključujući ne samo sprečavanje negativnih uticaja, već i stvaranje društva zasnovanog na reciklaži, ublažavanje klimatskih promena, smanjenje delovanja na životnu sredinu, zaštitu vodnih resursa i očuvanje biodiverziteta, kao ključnih upravljačkih izazova.

Sistem upravljanja zaštitom životne sredine, koji primenjujemo od 2010. godine, omogućava nam da poboljšamo praćenje i izveštavanje o uticajima na životno okruženje. Sistem je eksterno sertifikovan, u skladu sa standardom ISO 14001:2015. Usaglašenost sa propisima i najboljim praksama u oblasti zaštite životne sredine, kao i investiranje u potrebne najbolje dostupne tehnologije, za nas ima izuzetnu važnost, jer predstavlja deo naše dozvole za rad i istovremeno osigurava dostizanje potencijalno novih regulatornih zahteva.

Za poboljšanje i održanje performansi u oblasti zaštite životne sredine Cementara izdvaja značajna sredstva, čime osiguravamo poštovanje propisa i dostizanje internih, kompanijskih ciljeva, koji su često zahtevniji od okvirne regulative. Redovno sprovodimo interne i eksterne revizije da bismo pratili naš napredak, identifikovali probleme i planirali nove investicije i programe u ovoj oblasti.

Smatrajući da merenje učinka, u odnosu na postavljene ciljeve i zadatke, predstavlja značajan pokretač stalnog usavršavanja, težimo da, uključivanjem eksperata i stejkholdera u ovaj dugoročni proces i u oblasti zaštite životne sredine, kreiramo dodatnu vrednost kako za TCK, tako i za naše stejkholdere.

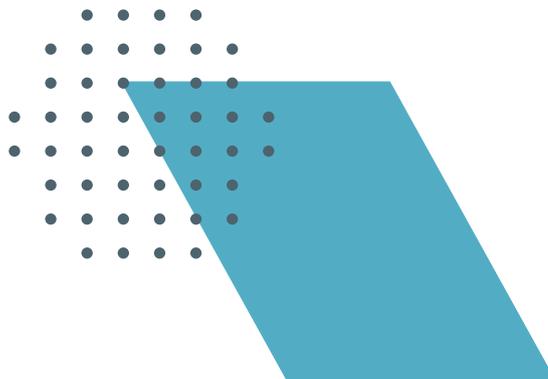
Energija i klimatske promene

(EP16L-EP20L i EP33L-EP36L)

Znajući da proces proizvodnje cementa ima uticaj na klimatske promene, prvenstveno zbog emisije ugljen-dioksida, nastalog upotrebom goriva i sirovinskih materijala u procesu proizvodnje, aktivnosti TITAN Grupe su fokusirane na opcije, za koje se očekuje da će omogućiti cementnom sektoru jačanje doprinosa u borbi protiv globalnog zagrevanja, to su:

- energetska efikasnost,
- ko-procesuiranje alternativnih goriva i sirovina,
- supstitucija klinkera drugim odgovarajućim materijalima,
- inovacije u tehnologijama i proizvodima,
- partnerstva sa građevinskim sektorom.

Ova oblast je veliki izazov i za TCK, i naša strategija se fokusira na povećanje energetske efikasnosti, ko-procesuiranje sirovina, smanjenje sadržaja klinkera u cementu i eliminisanje trenutnih ograničenja za upotrebu alternativnih goriva.

Energija

(EP33L-EP36L)

U 2020. godini, TITAN Cementara Kosjerić je koristila termalnu energiju, dobijenu sagorevanjem fosilnih goriva i biomase, i električnu energiju.

Potrošnja termalne i električne energije u 2020. godini bila je, u odnosu na 2019. godinu, nešto veća (uvećanje potrošene termalne energije iznosilo je oko 9,5%, a električne energije 6,4%), što je posledica promena u obimu proizvodnje. Generalno, u prethodnoj godini, potrošnja energije u Cementari bila je, srazmerno proizvodnji cementa, usklađena sa pokazateljima potrošnje energije u cementarama TITAN Grupe (https://www.titan-cement.com/TITAN_Cement_Group_IAR_2020_EN.pdf). U istom periodu, specifična potrošnja energije, po jedinici proizvoda, bila je na nivou dostignutih vrednosti u Grupi (https://www.titan-cement.com/TITAN_Cement_Group_IAR_2020_EN.pdf). Detaljniji prikaz podataka o utrošku termalne i električne energije u TCK podleže specifičnim ograničenjima poverljivosti, u skladu sa politikom kompanije.

Korišćenje alternativnih goriva u cementnoj industriji

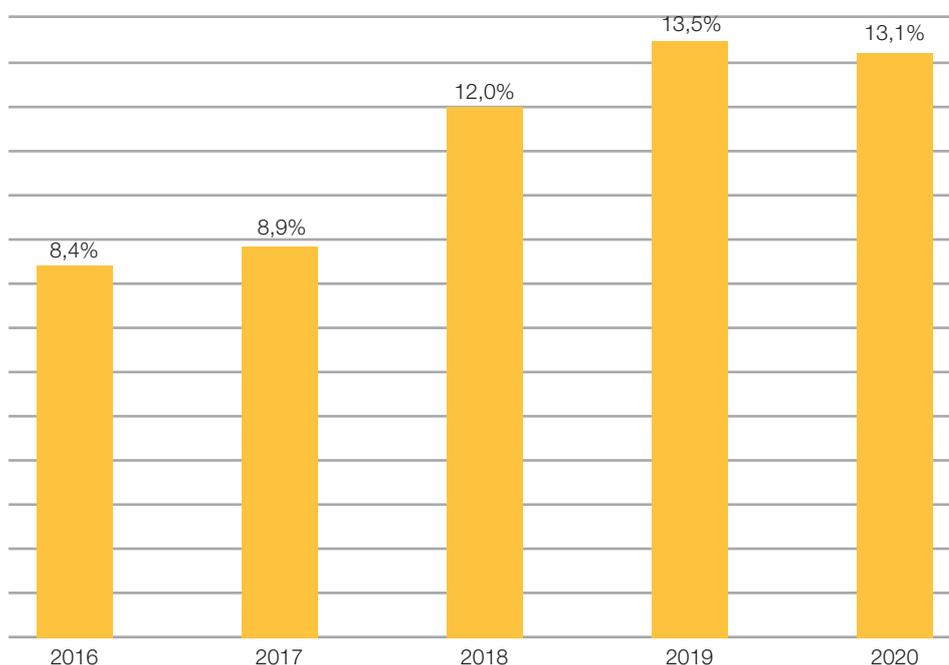
(EP20L, EP35L i EP36L)

Upotreba alternativnih goriva u cementnoj industriji ima značaj kao koncept kojim se smanjuje energetska zavisnost od konvencionalnih fosilnih goriva, uticaj na klimatske promene i negativno dejstvo na životnu sredinu u oblasti upravljanja otpadom. Za kompanije koje se bave proizvodnjom cementa, korišćenje alternativnih goriva je poluga poboljšanja njihovog doprinosa održivom razvoju i jedna od ključnih komponenti društvene odgovornosti.

Ko-procesuiranje, odnosno korišćenje alternativnih goriva, u skladu sa hijerarhijom upravljanja otpadom, koja podrazumeva pravilno upravljanje otpadom — zasnovano na reciklaži i ponovnom iskorišćenju otpada u cilju dobijanja energije – omogućava smanjenje upotrebe prirodnih, neobnovljivih resursa, sa jedne strane, dok sa druge strane, minimizira potrebu za zbrinjavanjem otpada na deponije. Otpadni materijali na deponijama stvaraju sopstvene emisije gasova sa efektom staklene bašte (GHG) – poput metana u deponijskom gasu, tako da bi se korišćenjem odbačenih materijala kao alternativnih goriva potpuno zaobišao nastanak ovih štetnih emisija. Pored toga, prikupljanjem i iskorišćenjem otpada, koji ponovo ulazi u proizvodni ciklus kao vredna sirovina, ostvaruje se koncept cirkularne ekonomije, veoma važne karike održivog razvoja.

Cementna industrija je prepoznala pozitivne efekte i otpočela korišćenje alternativnih goriva još sedamdesetih godina prošlog veka. Uslovi koji vladaju u cementnim pećima – pre svega, temperatura plamena od 2.000°C i dugo vreme zadržavanja produkata sagorevanja na ovim visokim temperaturama – garantuju potpunu razgradnju organskih materija, čak i pre nego što ti produkti sagorevanja dođu do filtera. U cementarama Evropske unije prosečni udeo alternativnih goriva (% energije koja se dobija iz alternativnih goriva) dostigao je zastupljenost i preko 40%⁹, dok je u cementarama u Nemačkoj, ovaj udeo dostigao čak 68,9%¹⁰.

Udeo korišćenja
alternativnih goriva u
TITAN Grupi

⁹ „Status and prospects of co-processing of waste in EU cement plant”, ECOFYS, 2017.

¹⁰ VDZ Environmental Data 2019

U fabrikama TITAN Grupe je, u proteklih pet godina, na bezbedan način iskorišćena energetska vrednost iz 1.115.281¹¹ tone otpada. Osušeni mulj iz otpadnih voda, mulj iz rafinerija, gume, SRF/RDF i poljoprivredni otpad su alternativna goriva koja se koriste u različitim fabrikama cementa u okviru Grupe¹¹. Na ovaj način, otpad je prestao da bude smeće, koje svojim odlaganjem na deponiju zagađuje životnu sredinu, i postao je bogat materijalni resurs.

TITAN Grupa je instalirala novu liniju za preradu alternativnih goriva u fabrici cementa Pennsuco na Floridi (SAD) i nadogradila instalacije za doziranje alternativnih goriva u nekoliko cementara u Evropi. Cementara u Solunu je proširila svoju dozvolu i za korišćenje čvrstog goriva dobijenog iz otpada (SRF/RDF), čiji je izvor komunalni čvrsti otpad (MSV)¹¹.

Tokom poslednjih pet godina, stopa zamene fosilnih goriva alternativnim, u TITAN Grupi je porasla za 56%. Ograničenost u dostupnosti odgovarajućih tokova otpada kao alternativnih goriva, razlog je za nešto manji utrošak alternativnih goriva, u odnosu na 2019. godinu. Dve fabrike TITAN Grupe u Grčkoj – Kamari i Solun, kao i cementara Zlatna Panega u Bugarskoj, i pored navedenih ograničenja, u 2020. godini su uspele da povećaju udeo alternativnih goriva¹¹.

U TITAN Cementari Kosjerić se kao izvor energije za potrebe proizvodnje koriste isključivo fosilna goriva. Ušteda troškova goriva, kao i optimizacija korišćenja prirodnih resursa, predstavljaju osnovne poslovne izazove od strateškog značaja. Upotreba alternativnih goriva je način ostvarenja dalje održivosti kompanije i životne sredine, koju treba sačuvati za buduće generacije.

Emisija CO₂

(EP16L-EP18L)

Već godinama, TITAN Cementara Kosjerić ulaže znatne napore u smanjenje emisija ugljen-dioksida, koje nastaju kao rezultat procesa proizvodnje cementa. Pristup smanjenju emisija gasova sa efektom staklene bašte je zasnovan na principu predostrožnosti, pomoću kojeg predviđamo i smanjujemo potencijalne rizike, kroz aktivnosti u cilju povećanja energetske efikasnosti procesa, redukovanja udela klinkera u cementu i korišćenja biomase za potrebe grejanja.

Ukupna direktna emisija ugljen-dioksida u 2020. godini bila je za oko 9,2% veća nego u 2019. godini, prvenstveno usled povećanog obima proizvodnje klinkera. Istovremeno, ukupna emisija biogenog CO₂, poteklog od sagorevanja drvnog peleta, iznosila je 659,5 tona. Specifična direktna emisija ugljen-dioksida, po toni proizvoda, bila je 640,7 kg CO₂/t_{proizvoda}.

Tokom 2020. godine, indirektna emisija CO₂ su povećane, u skladu sa povećanom potrošnjom ukupne električne energije u TCK. TITAN Cementara Kosjerić, kao i TITAN Grupa, obračunava direktnu emisiju ugljen-dioksida koja potiče od aktivnosti proizvodnje cementa, u saglasnosti sa Smernicama GCCA. Ovaj monitoring i izveštavanje se kontinuirano sprovode, iako u Srbiji još uvek ne postoji obaveza obračuna i izveštavanja o emisijama CO₂.

Emisije u vazduh

(EP29L-EP32L)

TITAN Cementara Kosjerić vrši monitoring emisija zagađujućih materija u vazduh, shodno zahtevima zakonske regulative i GCCA Smernicama. Upravljanje emisijama se rukovodi utvrđenim postupcima i metodama za sprečavanje, minimiziranje i praćenje emisija, koje su deo naših svakodnevnih aktivnosti.

U cilju smanjenja naših emisija u vazduh, u 2020. godini smo nastavili primenu hlađenja plamena u rotacionoj peći, što predstavlja tehniku za dodatno redukovanje emisija azotovih oksida. Pustili smo u rad dva nova vrećasta filtera za otprašivanje drobilice i vage peći.

¹¹ https://www.titan-cement.com/TITAN_Cement_Group_IAR_2020_EN.pdf

Ugradnja modernog, vrećastog filtera na peći i mlinu sirovine

U skladu sa svojim dugoročnim opredeljenjem da neprekidno unapređuje rezultate u oblasti zaštite životne sredine, TITAN Cementara Kosjerić je investirala sredstva u ugradnju modernog, vrećastog filtera na peći i mlinu sirovine. U okviru obimnog remonta peći, finansirali smo aktivnosti koje doprinose poboljšanju bezbednosti rada, kvaliteta proizvoda i mera u očuvanju prirodnog okruženja. Sa tim ciljem smo opredelili iznos od skoro dva miliona evra, od čega je najvažnije ulaganje u instalaciju novog filtera. Ova investicija će omogućiti bolji servis za naše kupce, a što je još važnije, dodatno će povećati postojeće visoke nivoe zaštite životne okoline.

Najveći napredak u primeni filtera nove generacije odnosi se na eliminisanje kratkotrajnog zastoja u funkcionisanju elektro-filtera pri pojavi povišenih koncentracija ugljen-monoksida. Novi filter rešava ovu situaciju i osigurava najviši stepen zaštite, bez obzira na promene režima rada postrojenja.

Opravdanost investiranja u najbolju dostupnu tehnologiju, na kojoj su zasnovane performanse savremenog filtera u TCK, dokazana je od samog početka rada novomontirane opreme, jer su, kroz kontinuirano praćenje emisija i kontrolno merenje, rezultati pokazali odličan kvalitet zaštite okoline.

Uvereni u ekološke prednosti korišćenja alternativnih goriva u proizvodnji cementa, instalacijom novog filtera pripremili smo najvažnije uslove za bezbedno korišćenje alternativnih goriva u našoj fabrici.

Sa završetkom ovog značajnog projekta, TITAN Cementara Kosjerić ostvaruje veliki napredak u svojoj strategiji optimizacije proizvodnih procesa i modernizacije postrojenja, kako bi se uticaj na prirodno okruženje sveo na minimum. Novi filter dodatno poboljšava prethodni, već veoma efikasan sistem prečišćavanja emisija u vazduh i osigurava da naša postignuća u oblasti zaštite životne sredine ostanu ispod graničnih vrednosti, propisanih strogim evropskim zakonodavstvom.

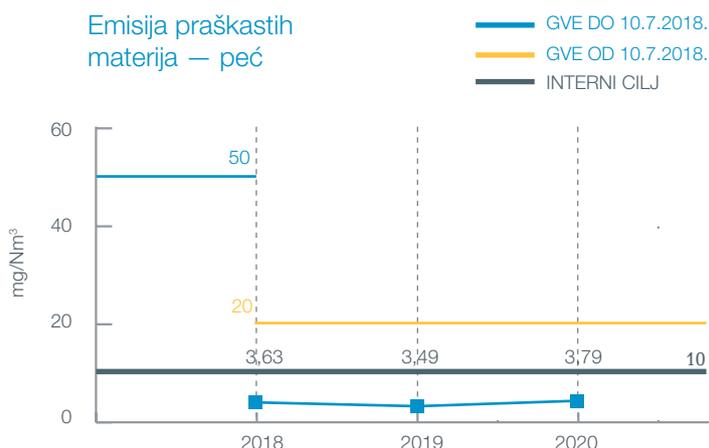
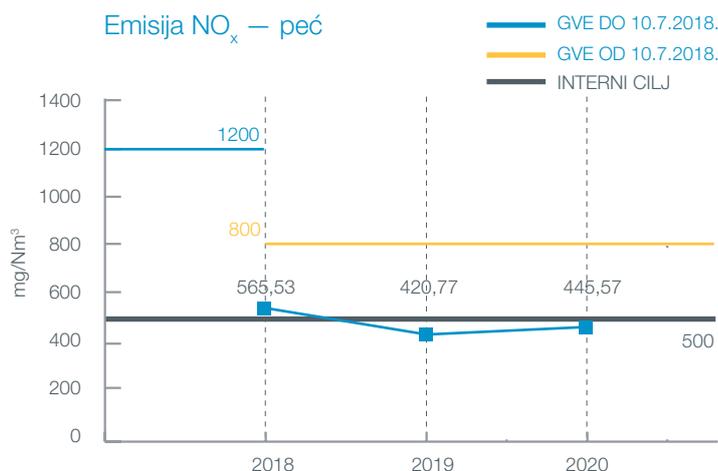
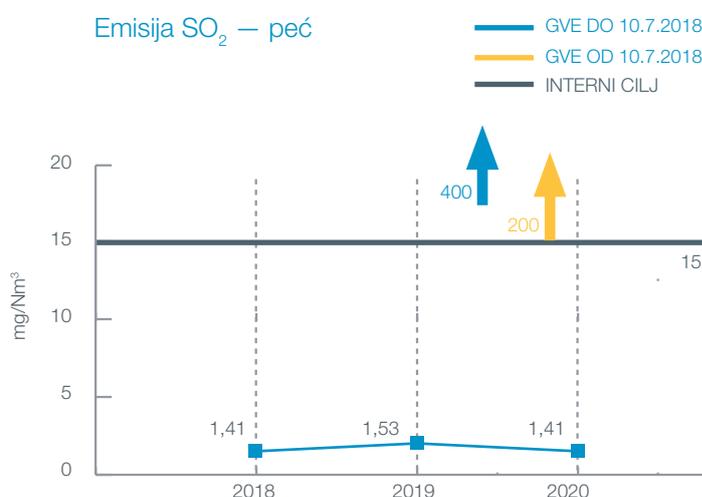
Automatski merači za merenje emisija u Cementari ugrađeni su na svim glavnim emiterima emisija u vazduh. Na taj način osiguravamo dostupnost pokazatelja emisija u vazduh u realnom vremenu, koji nam omogućuju da preventivnim aktivnostima održavamo emisije što nižim i uvek ispod graničnih vrednosti. Izmerene petnaestodnevne prosečne vrednosti emisija na emiteru rotacione peći dostupne su javnosti na našem veb-sajtu: www.titan.rs, i predstavljaju jedan od načina komunikacije sa našim stakeholderima. Merenje emisije na ostalim emiterima obavljaju ovlašćene institucije, u skladu sa propisima.

U procesu proizvodnje cementa, najznačajnije emisije u vazduh su azotovi oksidi (NO_x), sumporovi oksidi (SO_2) i praškaste materije. U izveštajnom razdoblju, u našoj fabrici je proizvedeno 100% klinkera, uz kontinualno praćenje navedenih emisija.

Na grafikonima su prikazane srednje godišnje vrednosti emisija u vazduh, u poređenju sa graničnim vrednostima emisija u vazduh, propisanih važećom IPPC dozvolom, kao i u odnosu na interno postavljene, izazovnije ciljeve.

Emisija praškastih materija — peć

Emisija NO_x — pećEmisija SO₂ — peć

Kvalitet ambijentalnog vazduha u Kosjeriću

Aktivnosti postrojenja TITAN Cementare Kosjerić imaju minimalan uticaj na kvalitet ambijentalnog vazduha u lokalnoj zajednici. To potvrđuju rezultati merenja koja sprovodi državna Agencija za zaštitu životne sredine, čiji instrumenti, korišćenjem automatskih referentnih metoda, beleže da je u periodu najintenzivnijeg rada fabrike kvalitet vazduha u Kosjeriću odličan, prema svim relevantnim emisionim parametrima.

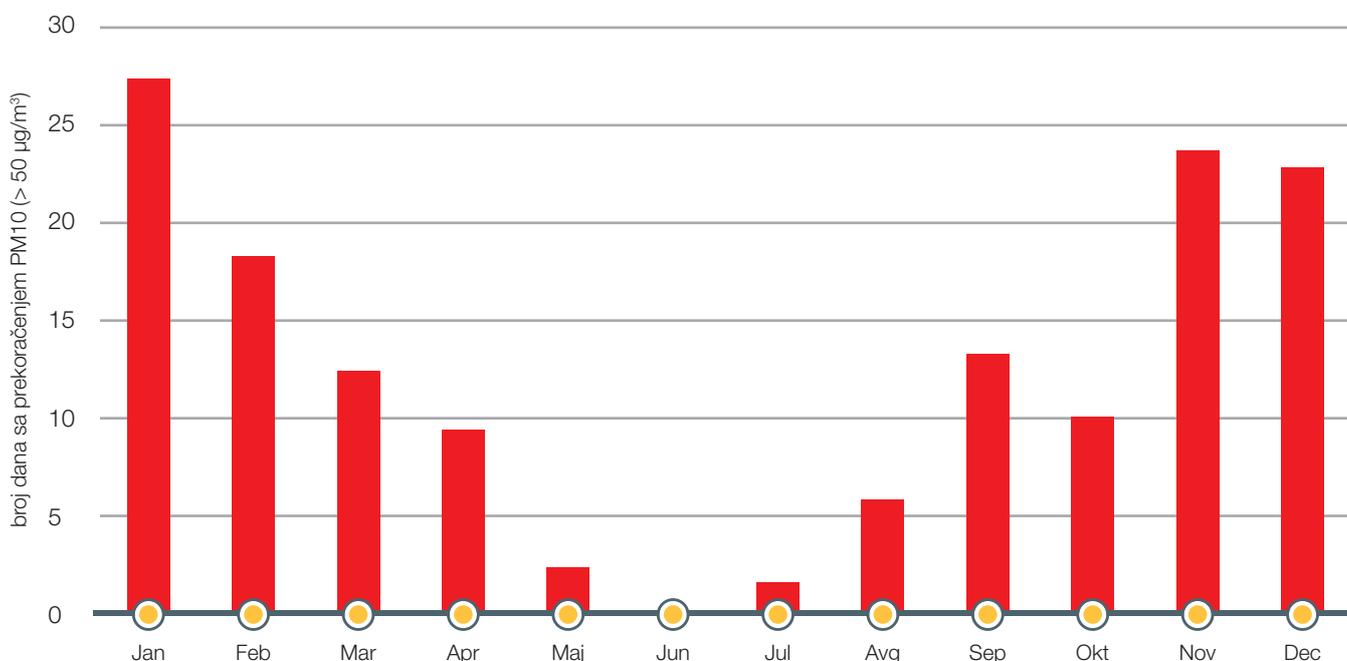
Kroz ove neosporne pokazatelje reflektuje se šira strategija odgovornih politika, mera i efekata, koje TCK sprovodi u cilju očuvanja zdravog prirodnog okruženja, kao tekovinu sadašnjeg i budućeg društva. U tom cilju, naše sistemsko preventivno delovanje počiva na realizaciji značajnih investicija i implementaciji unapređenja, uporedo sa praksom kontinuiranih i opsežnih merenja, pomoću kojih kontrolišemo primenu postavljenih kriterijuma, pratimo poslovne procese i smanjujemo svoj uticaj na okruženje. Učinak takvih napora je vidljiv u validnim okvirima, jer aktivnosti kompanije podležu nadzoru kontinualnih merača, čije rezultate redovno objavljujemo na našem sajtu, u skladu sa načelima transparentnog poslovanja i otvorene komunikacije sa građanima. Na osnovu prikazanih vrednosti monitoringa, može se uvideti da su nivoi emisija TCK nekoliko desetina do nekoliko stotina puta niži od zakonom propisanih limita, što govori o savesnom odnosu Cementare prema životnoj okolini.

Rezultati monitoringa koji Agencija za zaštitu životne sredine vrši u Kosjeriću, kao i odličan kvalitet vazduha u ovom gradu tokom letnjih meseci, kada postrojenja TITAN Cementare Kosjerić funkcionišu punim kapacitetom, najbolja su potvrda efikasnosti naših mera za očuvanje prirodnog okruženja i svrsishodnog ulaganja u zaštitu životne sredine.

U oceni kvaliteta ambijentalnog vazduha u Kosjeriću, pozivamo se na pouzdana merenja nadležne Agencije za zaštitu životne sredine, koja pokazuju da vazdušno zagađenje u gradskoj zoni postoji nezavisno od rada Cementare. Naime, praćenjem ove situacije svih prethodnih godina, uređaji Agencije dokumentovano ukazuju na prepoznatljiv trend da posle odličnih rezultata, zabeleženih na mernoj stanici tokom leta, sa početkom grejne sezone nastaju povećane koncentracije PM10 i PM2.5 čestica u ambijentalnom vazduhu lokalne sredine. Prekomerno stvaranje ovih zagađujućih materija u zimskom periodu, sugerise da u Kosjeriću postoji ekološki problem usled korišćenja energetski neefikasnih kotlarnica i drugih ložišta za grejanje domaćinstava, a to zahteva adekvatno reagovanje u okviru zajednice.

Na sledećem grafikonu predstavljeni su rezultati merenja kvaliteta ambijentalnog vazduha, koje je sprovela Agencija za zaštitu životne sredine. Konkretno, prikazan je broj dana tokom kojih su bile prekoračene granične vrednosti parametra PM10, za svaki mesec 2020. godine. Jasno se uočava da su dani sa zagađenim vazduhom u Kosjeriću uvek prisutni u grejnoj sezoni, a da se kvalitet vazduha poboljšava srazmerno smanjenju potreba za grejanjem, premda u to vreme naše postrojenje radi punim kapacitetom.

Broj dana sa povećanom koncentracijom PM10 čestica u Kosjeriću tokom 2020. godine
(prema podacima sa sajta Agencije za zaštitu životne sredine)

Tokom 2020. godine, na području gradskog naselja, takođe je izražena razlika u kvalitetu vazduha za vreme grejne sezone, u odnosu na letnji period, ali su dani sa prekoračenjima čestica PM10 zabeleženi i u letnjim mesecima. Taj segment grafikona pokazuje značaj delovanja drugih faktora na kvalitet vazduha, jer treba imati u vidu da je, u razmaku od aprila do septembra, u Kosjeriću građen novi most, tako da je saobraćaj iz centra grada bio izmešten na alternativni putni pravac, sa neasfaltiranom, zemljanom deonicom, pored koje je merna stanica registrovala povećane koncentracije prašine.

Navedeni podaci monitoringa ukazuju da bi se prekomerno zagađenje vazduha u Kosjeriću, naročito tokom zimskog godišnjeg doba, javljalo čak i kada Cementara ne bi postojala. To upućuje na sagledavanje stvarnih uzroka i pronalaženje najpovoljnijih rešenja u cilju prevazilaženja ovog problema, na liniji odgovornosti čitavog društva prema održivosti zajedničkog životnog prostora. Istovremeno, rezultati merenja kvaliteta ambijentalnog vazduha u Kosjeriću uverljivo potvrđuju delotvornost naših mera za očuvanje prirodnih dobara i opravdanost investiranja od oko 21 milion evra u zaštitu životne sredine, od privatizacije do danas.

Dokazana činjenica da rad TITAN Cementare Kosjerić nema presudan uticaj na kvalitet vazduha u okruženju, potiče iz našeg zalaganja za zdrav društveni razvoj, koji daje celovit smisao korporativnom poslovanju.

Očuvanje resursa

(EP01L-EP03L, EP05L-EP07L, EP25L-EP28L)

Kao deo naših napora za postizanje održivosti, kontinuirano nastojimo da pronađemo načine kako bismo zadovoljili zahteve rastućeg urbanog društva, bez narušavanja životnog prostora za buduće generacije. Fokusirani smo na očuvanje prirodnih resursa, i to: sirovinskih materijala – korišćenjem sekundarnih sirovinskih materijala, i vode – korišćenjem sistema recirkulacije.

Prirodni i alternativni sirovinski materijali

(EP01L-EP03L, EP25L i EP26L)

U TCK smo posvećeni promovisanju praksi, koje su usklađene sa principima održivog razvoja i cirkularne ekonomije, i njihov značaj smo prepoznali u revidiranoj Politici zaštite životne sredine TITAN Grupe. U skladu sa ovim praksama, pronalazimo novu svrhu materijalima koji bi, inače, završili na industrijskim deponijama, dok uporedo smanjujemo upotrebu prirodnih, neobnovljivih sirovinskih materijala.

U 2020. godini, za proizvodnju klinkera i cementa utrošili smo više od 81.000 tona¹² alternativnih sirovinskih materijala – sekundarnih sirovina, čime smo za istu količinu smanjili deponovani industrijski otpad u Srbiji.

Voda

(EP05L-EP07L, EP27L i EP28L)

Naša svest o tome koliko je voda dragocen resurs, motiviše nas da efikasno i održivo upravljamo ovim potencijalom. U skladu sa tim, obavezali smo se da ćemo, u najvećoj mogućoj meri, ublažavati uticaje svojih aktivnosti na prirodne vodne resurse. Procena rizika dostupnosti vode predstavlja značajnu komponentu održivog upravljanja vodnim resursima u TITAN Grupi. U 2020. godini, za sve lokacije u okviru TITAN Grupe uspešno je izvršena procena rizika dostupnosti vode, uz korišćenje alata Aqueduct Tool (*the World Resources Institute – WRI*) i Water Risk Filter (*World Wildlife Fund – WWF*). Rezultati dobijeni uz pomoć ovih alata će se koristiti za poboljšanje praksi kompanije, koje se odnose na upravljanje vodama, kao i za razvoj specifičnih planova upravljanja vodama na lokacijama i područjima za koja je procenjen visok rizik od nedostatka vodnih resursa.

U TITAN Cementari Kosjerić voda se koristi za industrijske potrebe, sanitarne potrebe i kao voda za piće. Za industrijske potrebe koristimo vodu iz reke Skrapež i sakupljenu atmosfersku i drenažnu vodu, dok kao pijaću i sanitarnu vodu koristimo vodu iz gradskog vodovoda. Industrijsku vodu u našem procesu koristimo isključivo kao rashladni medij (hlađenje materijala, gasova, opreme) i kao vodu za pranje saobraćajnica, tako da se u našem postrojenju ne stvaraju otpadne procesno-tehnološke vode.

Od 2014. godine i puštanja u rad sistema za recirkulaciju industrijske vode, značajno smo smanjili potrebu za zahvatanjem vode iz reke Skrapež i omogućili da za industrijske potrebe koristimo sakupljenu kišnu i drenažnu vodu. Ovim sistemom recirkulacije, u 2020. godini smo omogućili ponovno iskorišćenje 633.053,6 m³ prečišćene otpadne vode, što znači da je ukupni procenat ponovno iskorišćene vode, u odnosu na naše potrebe za vodom, iznosio 88,4%.

Postavili smo visoke kriterijume u implementaciji sistema za zaštitu voda, tako da se sve naše otpadne, drenažne i atmosferske vode prečišćavaju do zahtevanog nivoa kvaliteta i tek nakon toga ispuštaju u reku Skrapež. Kvalitet prečišćenih otpadnih voda se redovno prati, i izveštaji i analize pokazuju da su zadovoljeni propisani uslovi za ispuštanje otpadnih voda u vodotok.

¹² Na vlažnoj osnovi

Upravljanje otpadom

(EP04L, EP37L i EP38L)

U tehnološkom procesu proizvodnje klinkera i cementa u TITAN Cementari Kosjerić, ne generiše se nikakav otpad niti otpadni nusproizvod. Otpad se generiše isključivo u aktivnostima održavanja postrojenja i pakovanja cementa.

U skladu sa najboljim praksama, otpad se odvaja na izvoru, sakuplja i privremeno skladišti na za to određenim mestima. Sva količina ovako razvrstanog otpada predaje se ovlašćenim sakupljačima i operaterima na dalji tretman.

U 2020. godini, u TCK je generisano 126,8 tona otpada, od čega je 84 tone predato ovlašćenim operaterima za dalje postupke reciklaže i tretmana, dok je 42,8 tona predato ovlašćenom operateru na odlaganje.

Očuvanje biodiverziteta

(EP08L-EP13L)

Naš proizvodni proces direktno zavisi od eksploatacije mineralnih sirovina, i iz tog razloga fokusirani smo na odgovorno i efikasno upravljanje zemljištem, uz očuvanje biološke raznovrsnosti. Sveobuhvatne studije procene uticaja na životnu sredinu i planovi rehabilitacije pokrivaju sve aspekte razvoja i eksploatacije površinskih kopova. Sve aktivnosti u cilju rehabilitacije površinskih kopova i upravljanja biodiverzitetom na ovim lokacijama, usklađene su sa GCCA Smernicama za održivost za rehabilitaciju rudnika i upravljanje biodiverzitetom.

Proizvodne aktivnosti TITAN Cementare Kosjerić, kao i površinskih kopova Suvo vrelo i Godljevo, ne vrše se na lokacijama u zaštićenim područjima, niti u zonama od posebnog značaja za očuvanje i unapređenje prirode. TITAN Grupa je u 2020. godini ažurirala procenu rizika stanja biodiverziteta za sve lokacije na kojima posluje. Procene statusa i vrednosti biodiverziteta su vršene pomoću Integrisanog alata za procenu biodiverziteta (IBAT), za svaku lokaciju i svaki kop u okviru Grupe. Naredni korak je dalja evaluacija lokalnih uslova na onim lokacijama za koje je prepoznato da se nalaze u blizini (ili su deo) zaštićenih područja ili zona od posebnog značaja za očuvanje i unapređenje prirode, kako bi se utvrdile potencijalne potrebe za razvoj odgovarajućih Planova upravljanja biodiverzitetom, koji su u skladu sa GCCA Smernicama za rehabilitaciju rudnika i upravljanje biodiverzitetom.

Osim aktivnosti u cilju rehabilitacije i upravljanja biodiverzitetom na kopovima, nastavili smo da se bavimo i ozelenjavanjem našeg fabričkog kruga, gde smo, u 2020. godini, zasadili 60 novih sadnica.

NAŠI REZULTATI

za naše okruženje

Cementarina posvećenost društveno odgovornom poslovanju prevazilazi obaveznu usaglašenost sa zakonom i predstavlja, dobrovoljnu opredeljenost za širenje pozitivnog uticaja u zajednici. Principe održivosti sistemski promoviramo kroz čitav lanac vrednosti, i u sklopu tih napora osnažujemo naše ljude da se razvijaju u inkluzivnom i bezbednom okruženju, dok istovremeno negujemo saradnju i izlazimo u susret potrebama lokalne zajednice, podstičući njen dugoročni prosperitet.

Pokazatelji društvenih rezultata prikazani su u skladu sa pristupom TITAN Grupe i konsolidovani kroz internu softversku platformu – *CSR Databank*, koja sadrži rečnike sa bitnim pojmovima i definicijama, kao osnovom za izračunavanje podataka o društvenom učinku.

Naši zaposleni

Podaci koji se odnose na naše zaposlene za 2020. godinu, kao i istorijski podaci za prethodne dve godine, prezentovani su u Indeksu društvenih rezultata (SP15L-SP30L). Navedeni indikatori su usklađeni sa Deset principa i Ciljevima održivog razvoja Globalnog dogovora UN (SDG 5, SDG 8 i SDG 10), kao i sa Smernicom UNCTAD (izdanje 2019).

U TITAN Grupi kažemo da „zapošljavamo ličnost, a razvijamo veštine“. Tim odnosom prema ljudskim resursima, naglašavamo značaj individualnih osobina, koje u spoju sa obrazovanjem i kvalifikacijama, skupa doprinose uspešnom obavljanju poslovnih funkcija. U profesionalnoj afirmaciji koristimo raznovrsne programe razvojnih praksi, kako bismo odgovorili na potrebe za unapređenjem kompetencija naših zaposlenih. Takva podrška omogućuje članovima kolektiva da usavršavaju svoje sposobnosti, poboljšaju učinak i ostvare puni potencijal u stručnom i ličnom angažovanju.

Naša je obaveza da ponudimo jednake mogućnosti svim zaposlenima i da ne dozvolimo nijedan oblik diskriminacije. Stoga promoviramo otvorenost, transparentnost i meritokratiju u celom sistemu politika i praksi zapošljavanja i rada.

Istraživanje stavova zaposlenih

Na osnovu povratnih informacija koje smo dobili od kolega u procesu Istraživanja stavova zaposlenih, i posredstvom njihovog uključivanja u rad fokus grupa, kreirali smo akcioni plan kako bismo unapredili ključne teme.

Početak realizacije plana očekujemo od 2021. godine.

Istraživanje stavova zaposlenih
Vaše mišljenje je važno

Beneficije

Naše kolege koje su zaposlene u kompaniji 10, 20, 30 ili 40 godina, tradicionalno dobijaju jubilarne nagrade za dugogodišnju posvećenost radu u TCK.

Koleginice obradujemo poklonom, kao izrazom pažnje i poštovanja, povodom obeležavanja međunarodnog Dana žena.

Posebno smo ponosni na inicijativu, u vidu finansijske podrške od 1.000 evra za svako novorođeno dete naših kolega, kojom iskazujemo dobrodošlicu u Titanovu porodicu.

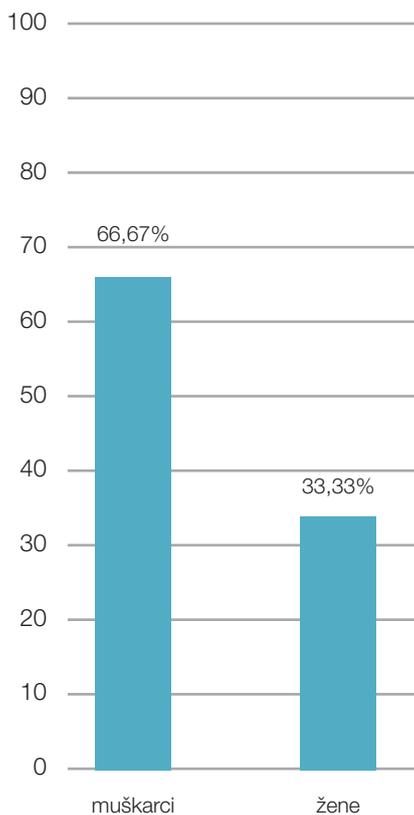

Program podrške zaposlenima

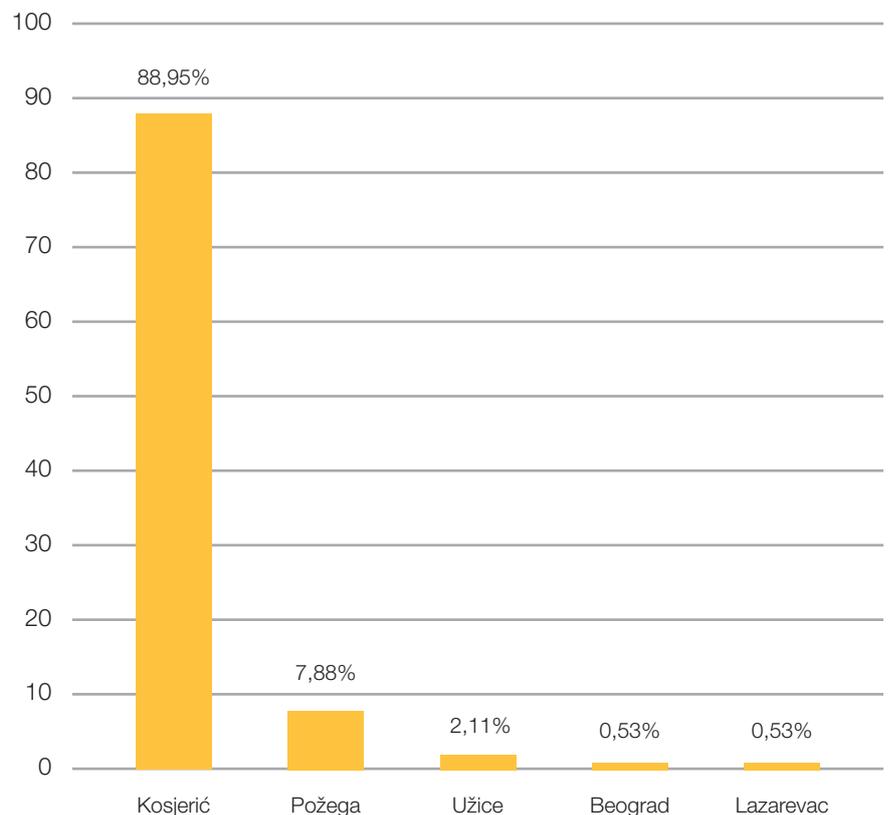
U TCK neprestano tražimo načine na koje možemo posvetiti veću pažnju očuvanju zdravlja i opšte dobrobiti svakog pojedinca, kolektiva i zajednice. Dosledno poštujući takvu Titanovu tradiciju, razvili smo Program podrške zaposlenima.

Ova poverljiva usluga obezbeđena je za sve naše zaposlene i članove njihovih porodica. Putem usmene komunikacije, Program omogućuje dostupnost stručnih saveta, koji će doprineti poboljšanju zdravlja, psihičkog i emotivnog blagostanja, i profesionalnog učinka. Svakom zaposlenom, odnosno članu porodice, tokom godine je na raspolaganju do pet individualnih sesija, po temi interesovanja. Razgovori sa kompetentnim savetnikom se obavljaju telefonom, video-pozivom ili lično, zavisno od kompleksnosti pitanja i želje korisnika servisa.

Zaposleni u menadžmentu prema polu

Struktura zaposlenih prema mestu stanovanja

Profesionalni razvoj

Rezultati u oblasti razvoja zaposlenih za 2020. godinu, kao i istorijski podaci za prethodne dve godine, prezentovani su u Indeksu društvenih rezultata (SP31L-SP40L). Navedeni indikatori su usklađeni sa Deset principa i Ciljevima održivog razvoja Globalnog dogovora UN (SDG 4, SDG 5, SDG 8, SDG 10, SDG 16), kao i sa Smernicom UNCTAD (izdanje 2019).

Godina 2020, opterećena krizom, donela nam je posebne izazove na planu razvoja zaposlenih, s obzirom da njihovo lično usavršavanje nismo želeli da ostavimo po strani ni u novim okolnostima. Pošto veliki broj naših kolega ne koristi IT alate u svakodnevnim aktivnostima, omogućili smo im da prisustvuju onlajn sesijama. Obuke smo sproveli u skladu sa zakonskim okvirom zaštite podataka o ličnosti, istovremeno uvažavajući prioritete i sve epidemiološke mere prevencije na radnom mestu.

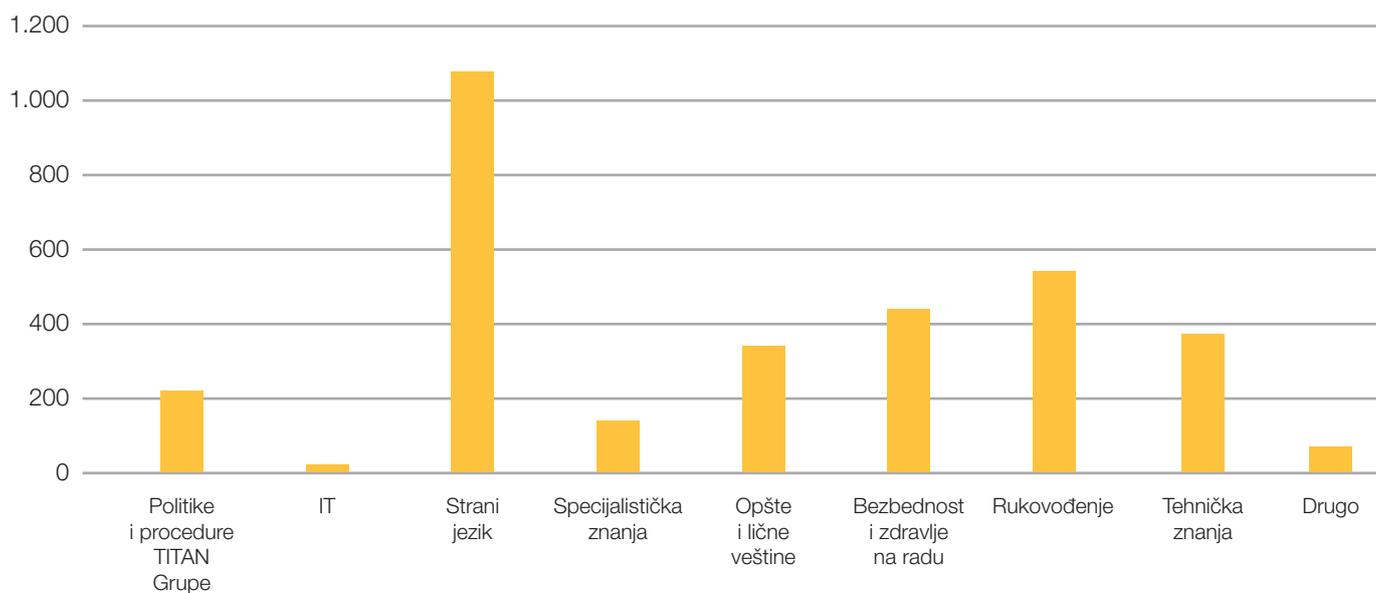
Prosečan broj trening sati prema polu

Prosečan broj trening sati po kategoriji zaposlenih

Obuke 2020. godine: **3.253 sata**

Bezbednost – kultura odgovornosti prema sebi i drugima

Rezultati u oblasti bezbednosti i zdravlja na radu za 2020. godinu, kao i istorijski podaci za prethodne dve godine, prikazani su u Indeksu društvenih rezultata (SP01L-SP13L). Navedeni indikatori su usklađeni sa Deset principa i Ciljevima održivog razvoja Globalnog dogovora UN (SDG 3, SDG 4 i SDG 8), kao i sa Smernicom UNCTAD (izdanje 2019).

Stalna težnja ka dostizanju boljih standarda, kao i unapređenje postojećih i sticanje novih znanja, jedini su siguran put za ostvarenje visokog nivoa kulture bezbednosti i zdravlja na radu, gde se zdravo i bezbedno okruženje postavlja kao prioritet u poslovanju. Rezultat ovakvog pristupa se ogleda u novoj Politici bezbednosti i zdravlja na radu, koja je u 2020. godini doneta i primenjena u TITAN Cementari Kosjerić. Kao član TITAN Grupe, naša kompanija se, u okviru usvojene Politike, obavezala na stalna unapređenja procesa, poštovanje svih zakonskih normi i primenu najboljih dostupnih svetskih praksi, koje, ovoga puta, stavljaju u istu ravan angažovane ugovarače sa Titanovim zaposlenima, u pogledu prava i obaveza u oblasti bezbednosti i zdravlja na radu.

Godina 2020, iako puna izazova usled pandemije korona virusa, bila je uspešna sa stanovišta bezbednosti i zdravlja na radu u Cementari, jer smo zajedničkim angažmanom i odgovornim ponašanjem uspeali da u isto vreme sačuvamo zdravlje naših kolega i održimo proces proizvodnje, pri čemu nije bilo povreda na radu sa izgubljenim danima direktno zaposlenih. Potpuni uspeh je umanjen zbog činjenice da se, ipak, dogodila jedna lakša povreda sa izgubljenim danima, našeg stalnog izvođača poslova. Ovaj incident je detaljno istražen, a rezultati istrage su primenjeni u vidu akcija za sprečavanje ponavljanja istih ili sličnih situacija, sa čim su upoznati svi zaposleni. Primenom preventivnih mera za suzbijanje pandemije u prošloj godini, sprovedene su kompletne zakonske obaveze iz oblasti bezbednosti i zdravlja na radu. Sve aktivnosti koje su predstavljale epidemiološki rizik u kompaniji, odložene su do ispunjenja uslova za njihovu bezbednu realizaciju.

Prepoznavanje i otklanjanje opasnosti i rizika su osnovni zadaci svih zaposlenih i izvođača u TCK. Metode analize osnovnog uzroka, kao i učenje na greškama su najčešće korišćeni načini za unapređenje znanja i smanjenje bezbednosnih rizika. Zato smo uključeni u deljenje informacija o svim incidentima koji su se dogodili u okviru TITAN Grupe, kao i na drugim lokacijama širom sveta, ukoliko se mogu primeniti i u cementnoj industriji. Procesi usavršavanja postojećih i uspostavljanja novih planova za bezbedno obavljanje poslova i bezbednosnih procedura stalno se odvijaju u našoj fabrici, čime poboljšavamo uslove rada i sprečavamo povrede na radu.

Ostvarenje naše vizije vidimo u bezbednom i zdravom radnom okruženju, u kome se svi zajedno štitimo od povreda i brinemo o sopstvenom, kao i o zdravlju naših kolega, što je zasnovano na stalnoj promociji ideje da se svaka povreda može sprečiti, uz angažovanje zaposlenih i izvođača na uočavanju i otklanjanju nebezbednih postupaka i uslova.

U cilju sprečavanja širenja zaraze COVID-19 u prethodnoj godini, planirani bezbednosni treninzi za zaposlene i izvođače su sprovedeni u znatno manjem obimu i uz strogu primenu preventivnih mera. U prošlogodišnjem periodu je ostvareno 427 sati treninga iz domena bezbednosti, ili 2,2 sata po direktno zaposlenom, dok je za naše stalne i povremene ugovarače organizovano 318 sati takvih obuka. Većina treninga je realizovana na terenu, za manje grupe učesnika, sa akcentom na praktičnim vežbama, dok su za specifične oblasti angažovani stručnjaci iz eksternih licenciranih firmi. Takođe, važno je naglasiti da su u našoj kompaniji uspešno započeti i onlajn treninzi bezbednosnog karaktera.

U toku 2020. godine smo otklonili 228 nebezbednih faktora, na koje se odnose zapažanja i preventivno-korektivne mere, proistekle iz istraga incidenata, eksternih i internih revizija i predloga za unapređenje.

U Cementari postoji Odbor bezbednosti, sačinjen od 5 predstavnika zaposlenih i 3 predstavnika poslodavca, čija je uloga da uključi predstavnike zaposlenih u organizovanje i funkcionisanje Sistema bezbednosti. Unapređenje u ovoj oblasti se zasniva na zajedničkom nastupu i radu, kojim postizemo dobro razumevanje i razmenu informacija među članovima kolektiva. Zahvaljujući uspešnoj komunikaciji i razvijanju atmosfere uzajamnog poverenja, gradimo kulturu bezbednosti, koja je jedno od najvećih dostignuća kompanije.

Bezbednost i zdravlje na radu se uvek razmatra kao prva tema na svim sastancima naše fabrike, i predstavlja uzoran primer koji koristimo za poboljšanje drugih procesa u firmi. Sva značajna pitanja iz oblasti bezbednosti i zdravlja zaposlenih, razrađena su u Kolektivnom ugovoru TITAN Cementare Kosjerić.

U decembru 2020. godine, uspešno je izvršena resertifikacija i redovna godišnja provera usaglašenosti Sistema BZNR sa standardom OHSAS 18001, koje je sprovedla nezavisna revizorska kompanija Eurocert. Tokom ove kontrole nisu konstatovane neusaglašenosti, niti zapažanja o nebezbednim uslovima. Usaglašavanje postojećeg Sistema bezbednosti sa novim ISO 45001:2018 standardom, koje podrazumeva i usklađivanje sva tri ISO sistema (ISO 9001, ISO 14001 i ISO 45001) u jedan integrisani, sada je u završnoj fazi.

TITAN u Kosjeriću

Rezultati u oblasti uključivanja stejkholdera za 2020. godinu, kao i istorijski podaci za prethodne dve godine, prikazani su u Indeksu društvenih rezultata (SP41L-SP46L). Navedeni indikatori su usklađeni sa Deset principa i Ciljevima održivog razvoja Globalnog dogovora UN (SDG 2, SDG 4, SDG 8, SDG 9, SDG 11, SDG 16, SDG 17), kao i sa Smernicom UNCTAD (izdanje 2019).

Angažovanje i ulaganja u lokalnu zajednicu

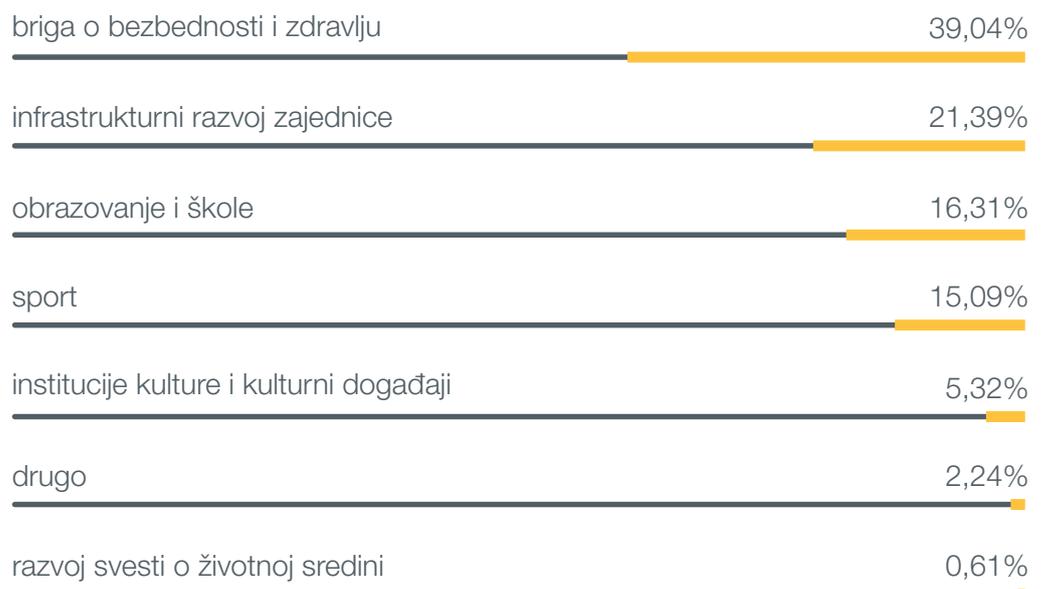
Jedna od ključnih oblasti društveno odgovorne politike obuhvata naš doprinos održivom razvoju lokalne zajednice. Usklađivanjem kriterijuma sa strategijom održivosti, uz fokus na materijalne teme, u okviru redovnih inicijativa u zajednici, pokrenuli smo novu onlajn platformu za samoprocenu svih aktivnosti koje realizujemo u bliskom društvenom okruženju. Ova platforma predstavlja novi modul Sistema za prikupljanje podataka Grupe (*CSR Databank*), koji omogućuje strukturiran pregled i pouzdanost informacija. Uz tu podršku, TCK je sprovedla komparativnu analizu inicijativa prema definisanim kvalitativnim kriterijumima, u cilju unapređenja našeg društvenog zalaganja u lokalnoj zajednici, na način koji čini Titanov pristup jedinstvenim. Analiza pokazuje da realizovane inicijative TCK odgovaraju na veliki broj materijalnih tema, uz redovno uključivanje stejkholdera i osnaživanje lokalnih resursa.

Info Centar TCK – savremena komunikacijska veza sa zajednicom

U cilju negovanja transparentne i dvosmerne komunikacije, u Info Centru TCK mogu se dobiti aktuelne i relevantne informacije o poslovanju Cementare. Javnosti pristupačan izvor ovih podataka, potkrepljen je brošurama, virtuelnim prezentacijama i materijalima koji omogućuju zainteresovanim stranama da se bliže upoznaju sa procesom proizvodnje cementa, rezultatima u oblasti zaštite životne sredine i drugim važnim praksama kompanije. Takođe, zainteresovani građani mogu dobiti profesionalne odgovore naših stručnjaka na pitanja iz svih područja rada fabrike. Info Centar podržava organizovanje raznih seminara, kulturnih, edukativnih i zdravstvenih programa, i na taj način potvrđuje opredeljenost TCK za koncept društveno odgovornog poslovanja, u svestranim zalaganjima koja unapređuju život zajednice.

Sa namerom da ukažemo na uticaj kompanije na domaću ekonomiju, uveden je novi pokazatelj u okviru Indeksa društvenih rezultata, izražen pojmom: Udeo domaćih dobavljača¹³. Prema ovom pokazatelju, trošak usmeren na domaće dobavljače* u ukupnim nabavkama iznosi 84,35%, za 2020. godinu, dok je za 2019. godinu iznosio 79,28%. Navedeni indikator predstavlja deo TCK lanca vrednosti i povezan je sa Deset principa UNGC SDG9/Cilj 9.3, prema pristupu UNCTAD (izdanje 2019).

Struktura ulaganja u lokalnu zajednicu

Skoro 150.000 € kompanija je investirala u razvojne projekte u lokalnoj zajednici.

* Dobavljači koji imaju registrovano pravno lice u Republici Srbiji

¹³ Udeo domaćih dobavljača predstavlja procenat troškova koji se odnose na nabavku robe ili usluga od domaćih dobavljača. Udeo domaćih dobavljača predstavlja generalni pokazatelj: u kolikoj meri postoji uticaj kompanije na domaću ekonomiju (Smernice UNCTAD, 2019). TCK je detaljno prikazala navedeni indikator u okviru ključnih pokazatelja Indeksa društvenih rezultata.

Solidarnost je najveća snaga u borbi protiv pandemije

Potvrđenu brojnim prethodnim inicijativama i donacijama, politiku društvene odgovornosti Cementara je ugradila i u svoj doprinos zajedničkoj odbrani od pandemije, iskazujući solidarnost i svesrdnu posvećenost potrebama društvene zajednice.

Od početka marta 2020. godine, kada je pojava korona virusa postala globalna opasnost, TITAN Cementara Kosjerić je preduzela preventivne mere i aktivnosti, radi zaštite svojih zaposlenih i ugovarača, ali je altruističko delovanje prenela i na brigu o građanima u okruženju. Uputivši značajne donacije kako lokalnoj zajednici, tako i opštinskim i regionalnim domovima zdravlja i bolnicama, TCK je tokom prošle godine opredelila preko 2.300.000 dinara za urgentnu pomoć u efikasnom reagovanju protiv širenja Kovida-19. U okviru

ove podrške, omogućena je nabavka adekvatne opreme u medicinskim ustanovama u Kosjeriću, Požezi i Užicu, a u saradnji sa Centrom za socijalni rad i Crvenim krstom iz Kosjerića, naša kompanija je finansijski podržala opremanje paketa sa osnovnim životnim namirnicama za korisnike socijalne pomoći i najugroženije porodice u opštini Kosjerić.

Pored pokroviteljskih akcija medicinskog, socijalnog i humanitarnog karaktera, potrebno je istaći i doprinos nadležnom Republičkom fondu, koji TITAN Cementara Kosjerić ostvaruje redovnim izmirenjem obaveza za zdravstveno osiguranje. Tokom protekle godine, naša kompanija je u ovu svrhu isplatila iznos od preko 40 miliona dinara.

Decenija osvedočenog dijaloga sa društvom

U svom objavljenom integrisanom Izveštaju za 2019. godinu, TITAN Cementara Kosjerić je predstavila najznačajnije finansijske efekte i glavne indikatore u oblasti društvenog delovanja i zaštite životne sredine, dosledno potvrđujući da je posvećena održivom poslovnom rastu, uz poštovanje ljudi, zajednice i prirodnog okruženja. Ovim dokumentom, naša kompanija je obeležila desetogodišnjicu uzastopnog izveštavanja o svom nefinansijskom poslovanju i naporima da sa ključnim stejkholderima predano učestvuje u transparentnom, otvorenom i proaktivnom dijalogu.

Cementara je u 2019. godini postigla dobre finansijske rezultate i istovremeno ostvarila napredak u oblasti ciljeva, koji se odnose na društveni učinak i zaštitu životne okoline, u skladu sa identifikovanim važnim temama za stejkholdere i definisanim Ciljevima za održivi razvoj Ujedinjenih nacija.

Izveštaj TCK za 2019. godinu su verifikovali nezavisni revizori iz kuće Grant Thornton Serbia, dodatno ocenjujući da navedeni dokument, prvi put u praksi izveštavanja naše kompanije, ispunjava napredni nivo kriterijuma Komunikacije o napretku (COP) Globalnog dogovora Ujedinjenih nacija.

Unapređenje standarda izveštavanja naše kompanije, na osnovu kojih formulišemo godišnje integrisane Izveštaje, zahtevalo je dodatno angažovanje lokalnog tima u TCK. Primenom naprednih standarda ovog izveštavanja, obezbeđena je doslednost prezentovanja aktivnosti koje podržavaju šire ciljeve UN, u skladu sa Agendom Održivih ciljeva do 2030. Ovaj rezultat se temelji na strategiji kojom TITAN Grupa nastoji da poboljša svoj prepoznatljiv pristup društvenom angažovanju u svakoj zemlji u kojoj posluje.

Saradnjom sa školama širimo horizonte znanja

Odgovornost prema budućim generacijama iskazujemo kroz saradnju sa obrazovnim ustanovama u opštini Kosjerić, čije najbolje učenike tradicionalno nagrađujemo za postignute rezultate. U 2020. godini, ova priznanja dobilo je jedanaestoro najuspešnijih đaka u školama lokalne zajednice. Afirmišući vrednosti znanja i stalnog samousavršavanja među mladima, ističemo svoje korporativno uverenje da posvećenost učenju predstavlja ključ dobrih rezultata u profesionalnom i ličnom razvoju.

Osim ustaljene prakse darivanja učenika, TITAN Cementara Kosjerić je tokom 2020. godine obezbedila 15 tablet računara, koji su poklonjeni Osnovnoj školi „Mito Igumanović” u Kosjeriću, Osnovnoj školi „Jordan Đukanović” na Vardi i Tehničkoj školi u Kosjeriću. Time smo pružili podršku novom konceptu obrazovanja i omogućili da deca iz materijalno skromnih porodica ravnopravno učestvuju u školskim aktivnostima, koje su se u protekloj godini odvijale pomoću digitalnih tehnologija. Tablet uređaji odgovaraju zahtevima onlajn nastave i pomažu učenicima da daju svoj doprinos obrazovno-vaspitnom radu, u savremenom virtuelnom okruženju.

Pomoć poplavljenim domovima vođena idejom opšteg dobra

Saradnja sa zajednicom, čiju sudbinu delimo, podstiče nas da dodatno mobilizujemo naše kapacitete društvene odgovornosti. Princip opšteg dobra, kojim se rukovodimo u poslovanju TCK, motivisao nas je da realizujemo program podrške, namenjene saniranju posledica poplave, koja je pogodila opštinu Kosjerić, u junu, 2020. godine.

Programom pomoći obuhvaćeno je 25 domaćinstava u okolini gradskog mosta na reci Skrapež, kod kojih je merodavna komisija konstatovala oštećenje stambenih objekata. Njihovim vlasnicima Cementara je ponudila po 20 tona pakovanog cementa iz svog proizvodnog programa, što ukupno iznosi 500 tona tog materijala koji je isporučen ugroženim domovima naših sugrađana. Distribuciju robe smo obavili u dogovoru sa lokalnim partnerima. Naime, četiri stovarišta iz Kosjerića su, bez nadoknade, dala doprinos prilikom raspodele cementa, i na taj način su učestvovala u solidarnoj akciji naše kompanije.

Nepredviđene okolnosti i teške situacije, kao što je ova iznenadna prirodna nepogoda u lokalnoj zajednici, dokazuju da u TITAN Cementari Kosjerić stajholderi mogu pronaći pouzdanog partnera i siguran oslonac, u svim korisnim društvenim poduhvatima.

Inspirativna energija nagrađenih projekata

Osmi put zaredom, u 2020. godini TITAN Cementara Kosjerić je nagradila najbolje projekte, u okviru konkursa „Za moj Kosjerić”. Dugogodišnju inspirativnost te inicijative potvrđuje veliki broj idejnih rešenja, koje predlažu institucije i organizacije civilnog društva iz lokalne zajednice. Iz ovog svojevrsnog rasadnika građanskog aktivizma, Cementara je u prošloj godini odabrala sedam najuspešnijih projekata, u čiju realizaciju je uloženo preko 20.000 evra.

Uz poštovanje preventivnih epidemioloških mera, projekti „Koračajmo srcem”, Društva za cerebralnu i dečju paralizu, i „Mali istraživači”, Predškolske ustanove „Olga Grbić”, uspeali su da sprovedu svoje planove uprkos otežanim okolnostima, dok je implementacija većine ostalih pobjedničkih projekata odložena za period kada se steknu bezbedni uslovi za sve učesnike.

Konkurs „Za moj Kosjerić” predstavlja dugoročni program koji osnažuje lokalne aktere da preduzmu inicijative, i istovremeno usklađuje aktivnosti njihovih projekata sa korporativnim vrednostima TCK, doprinoseći, na taj način, održivom razvoju lokalne zajednice. Od 2013. godine, do sada smo nagradili 82 projekta u oblasti kulture, ekologije, obrazovanja i socijalne zaštite i uključivanja, koji na najbolji način prezentuju jedinstvo društvenih interesa naše kompanije i građana Kosjerića.

Za moj Kosjerić

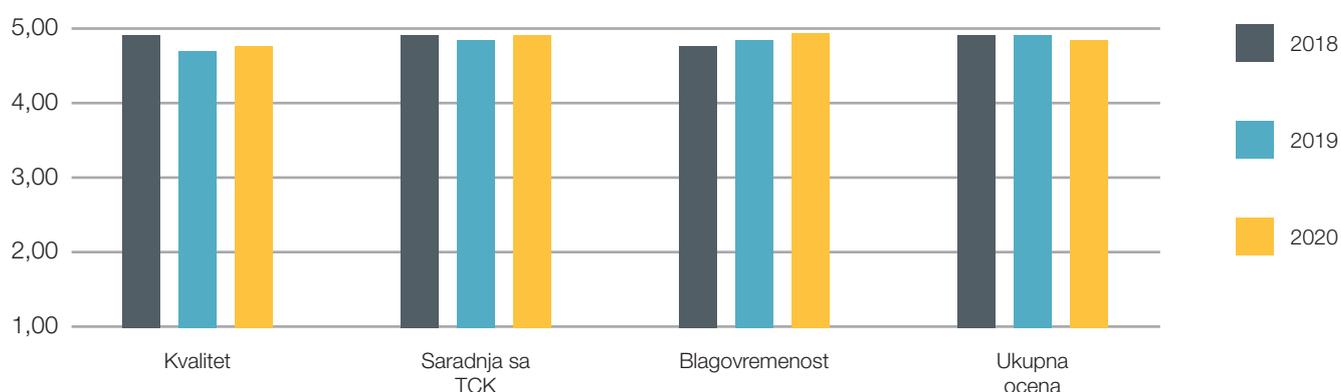
KORPORATIVNO UPRAVLJANJE

Naši partneri: poverenje i kvalitet kao ključ uspeha

TITAN Cementara Kosjerić nastavlja svoju misiju održanja stabilnog i dobrog kvaliteta proizvodnog asortimana, kroz sprovođenje i unapređenje procesne kontrole od ulazne sirovine do gotovog proizvoda. Uzimajući u obzir zahteve bezbednosti i uticaja na životnu sredinu, kao i uslovljenost drugim višestrukim standardima, sve faze našeg proizvodnog procesa podležu kontinuiranom nadzoru tokom dvadeset četiri sata, svih sedam dana u nedelji.

U Cementari posebnu pažnju posvećujemo kreiranju novog proizvoda, uvažavajući potrebe kupaca. Novi proizvod se, najpre, razvija i ispituje u laboratoriji naše kompanije, i nakon dobijanja zadovoljavajućih rezultata u tim uslovima, planira se i sprovodi industrijska proba, uz saradnju sa sertifikacionim telima, koja vrše analizu uporedo sa stručnjacima iz TCK. Istovremeno sa ovim procedurama, obavlja se testiranje performansi cementa u betonu, kako bi se budućim korisnicima ponudila inovativna rešenja. Nakon kompletnog ispitivanja, dobijanja sertifikata i provere primenjenih karakteristika u materijalima, novi tip cementa izlazi na tržište, uz stalnu tehničku podršku naših zaposlenih.

Rezultati ispitivanja zadovoljstva kupaca 2018—2020.

U skladu sa TCK smernicama o društveno odgovornom poslovanju, nastojimo da sve stakeholdere uključimo u uspešne poslovne prakse radi ostvarenja zajedničke dobrobiti. U tom smislu, naša kompanija je oduvek imala dobro definisane relacije sa kupcima, u cilju obezbeđenja kvalitetnog proizvoda i odlične usluge, kao najvećih vrednosti kojima se neguje poverenje u okviru ove saradnje. Da bismo na tom polju dali maksimalan partnerski doprinos, gradimo poslovne procese koji razumeju i ispunjavaju očekivanja kupaca. Osnova za konstruktivan i lojalan odnos između prodavca i klijenta jeste delotvorna komunikacija. Promocija dobrih poslovnih praksi našeg profesionalnog tima je jednako važna kao i osluškivanje potreba druge strane. U aktivnom dijalogu dolazimo do odgovora koji pomažu da otkrijemo razmišljanja i potrebe kupaca, kako bismo mogli da ispunimo i premašimo njihova očekivanja.

Neprekidno razvijajući strategije adekvatnog nastupa na tržištu, u TITAN Cementari Kosjerić svake godine sprovodimo anketu „Ispitivanje zadovoljstva kupaca”, koja nam pruža povratne informacije o kvalitetu koji plasiramo, u domenima proizvoda, usluga, otpreme i isporuke cementa, kao i odnosa prema klijentima. Pored redovnog istraživanja stavova kupaca, veoma cenimo njihove dodatne sugestije i ideje u cilju poboljšanja saradnje, na obostranu korist. Zato ih ohrabrujemo da svakodnevno dostavljaju sve vrste primedbi i mišljenja o našoj praksi, jer samo u iskrenoj komunikaciji možemo stvarati najbolje zajedničke vrednosti.

Kompanija kontinuirano prati razvoj zakonodavstva i svih relevantnih propisa koji se odnose na naše proizvode, kako bi obezbedila usklađenost primenjenih praksi sa najvišim standardima. Detaljne informacije o našim cementima (fizičko-mehaničke osobine cementa, primena cementa i bezbednosne informacije o proizvodu) dostupne su svim našim korisnicima, na sajtu kompanije: www.titan.rs/proizvodi.

Održivi lanac nabavke

U našem dobro organizovanom lancu nabavke preslikava se model uspešnog poslovanja TCK. Odnos prema dobavljačima, kojima poklanjamo naročitu pažnju, usklađujemo na bazi primene propisa iz oblasti zdravlja i bezbednosti na radu, zaštite životne sredine, poštovanja ljudskih prava i opšte zakonske regulative. Procedure odabira, kontrole i evaluacije dobavljača određene su kriterijumima Kodeksa ponašanja za nabavku TITAN Grupe, u kategorijama kvaliteta, pouzdanosti, prilagodljivosti i lokacije poslovanja. Pored ovih standarda, u obzir uzimamo partnerski pristup svakoj saradnji i maksimalno zalaganje da se odgovori na očekivanja klijenata, što predstavlja ključnu postavku Titanovog poslovnog ponašanja.

Dosledno promovišući praksu društvene odgovornosti u svim domenima svog uticaja, TITAN Cementara Kosjerić u oblasti upravljanja lancem nabavke podstiče dobavljače da prihvate Titanov Kodeks ponašanja pri nabavkama i Titanove prakse poslovanja, kao obrazac po kome će razvijati ili unaprediti svoje performanse. Sa tom svrhom, naša kompanija je distribuirala 35 primeraka Kodeksa ponašanja pri nabavkama, uz svaki ugovor koji je zaključila sa novim dobavljačima, u 2020. godini.

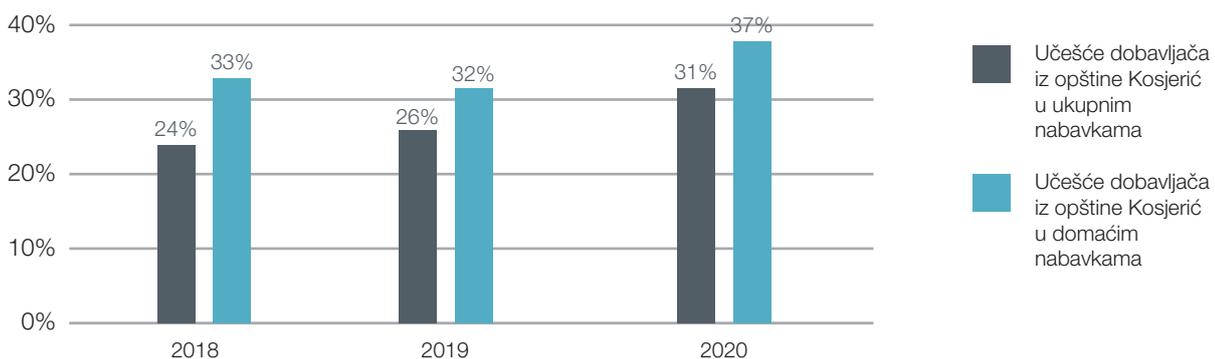
Načela održivog razvoja afirmišemo i kroz uticaj na dobavljače. To delovanje se odvija direktno, u procedurama pretkvalifikacije i sklapanja ugovora, i indirektno, kroz promociju odgovorne nabavke. U postupku pretkvalifikacije, prilikom potpisivanja ugovora i pre početka posla za koji su izabrani, dobavljači se obavezuju da se, u odnosu prema svojim zaposlenima i podizvođačima, prilagode generalnom zakonskom okviru u oblasti bezbednosti i zdravlja na radu, uz prihvatanje pravila koje im naša kompanija određuje. Takođe, dužni su da sa svim zaposlenima imaju ugovore o radu, sa definisanom minimalno propisanom zaradom, predviđenom zakonom. Pritom, treba poštovati sve relevantne propise u sferi zaštite životne sredine, kao i interne Titanove zahteve, koji prevazilaze zakonske uredbe. Poštovanje zadatih normativa nalaže da se dobavljači u svojim praksama rukovode principima etičkog poslovanja, negujući fer konkurenciju i poslovne odnose bez korupcije i podmićivanja. Primenom navedene regulative, pozitivno se utiče na status zaposlenih kod naših izvođača radova, koji su ujedno i indirektno zaposleni u TITAN Cementari Kosjerić.

Tokom 2020. godine, svi novi izvođači radova su pretkvalifikovani po kriterijumima poštovanja radnih i ljudskih prava, i uticaja na društvo, a potom, prilikom izvođenja radova, prema normama bezbednosti i zdravlja na radu, i uticaja na životnu sredinu.

Ocenjivanje dobavljača, kao kontinuirani proces, u Cementari sprovodimo i tokom njihovog neposrednog angažovanja, postavljajući višestruke zahteve. U obzir uzimamo revizije izvođača radova, vrednovanje prema kriterijumima bezbednosti i zdravlja na radu završenih aktivnosti, i nivo kvaliteta proizvoda/usluga. Na kraju godine, vršimo evaluaciju dobavljača sa kojima je kompanija saradivala od početka do kraja tog perioda. Dodatno, vrednujemo kvalitet isporučenih proizvoda ili usluge, uspešnost saradnje i primenu odgovornog poslovanja u praksi. U 2020. godini, od naših 717 dobavljača, ocenili smo njih 414, a od tog broja, 43% je vrednovano sa stanovišta bezbednosti i zdravlja na radu, kao i uticaja na životnu sredinu.

U nastojanju da osiguramo nabavku svih materijala i usluga po fer i konkurentnim uslovima, a da u isto vreme podržimo razvoj lokalnih preduzetničkih inicijativa, u proces nabavke uključujemo sve dobavljače iz neposredne zajednice, za koje smatramo da mogu da ponude zahtevani proizvod ili uslugu, u skladu sa postavljenim kriterijumima. Nabavke dodeljujemo dobavljačima iz naše opštine kad god je to moguće, i time doprinosimo razvoju lokalnih resursa, tako što unapređujemo kvalitet pruženih usluga i ujedno stvaramo benefite za zajednicu u kojoj poslujemo. Postupajući na ovaj način, u 2020. godini smo od dobavljača iz Kosjerića nabavili materijale i usluge u vrednosti od 8.700.000 evra, što je za 360.000 evra više od ostvarenog prometa u 2019. godini.

Učešće dobavljača iz opštine Kosjerić
u vrednosti nabavki TITAN Cementare Kosjerić

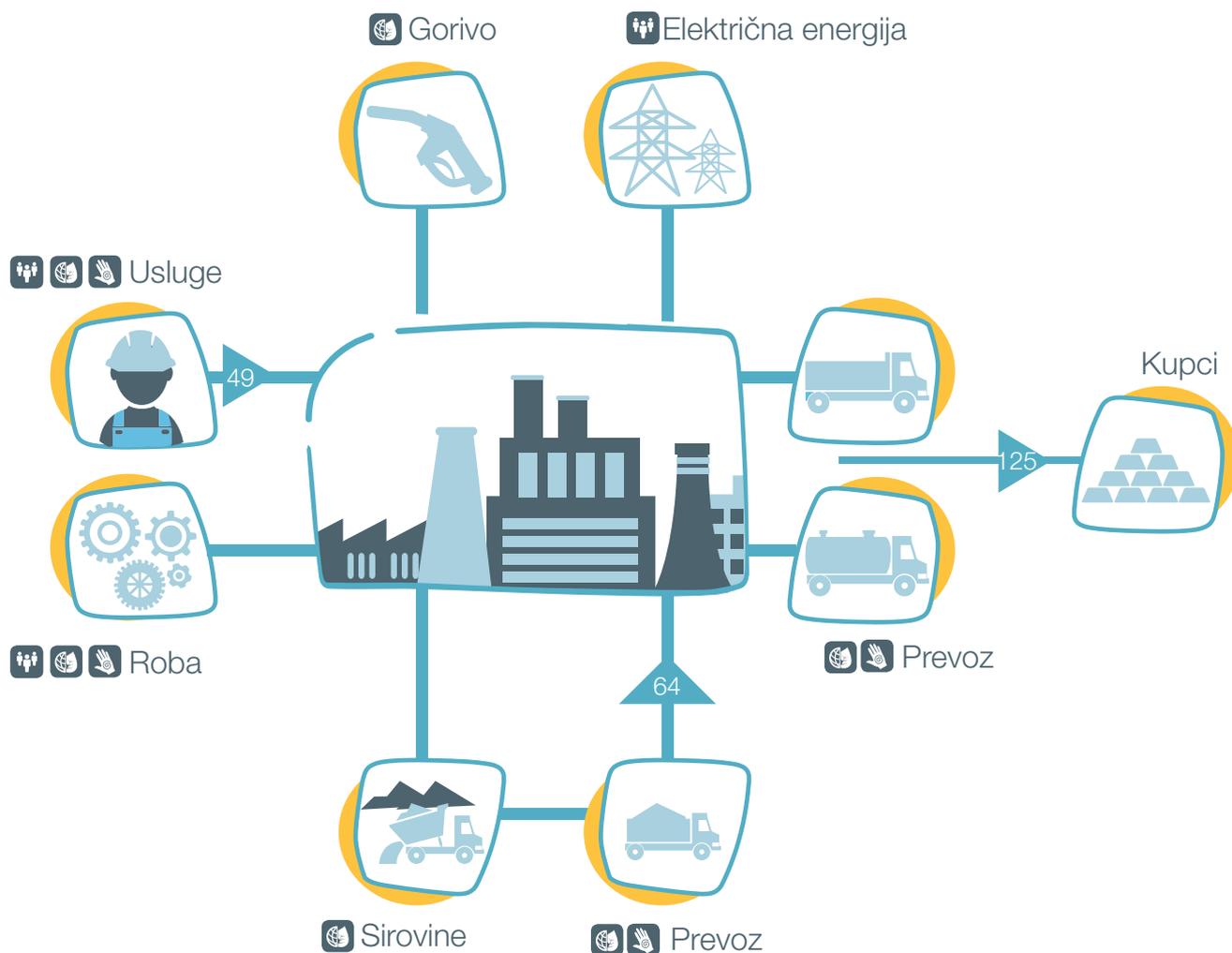

UGOVARAČI	2018	2019	2020
Ukupan broj zaposlenih kod ugovarača	268	287	239
Broj zaposlenih kod ugovarača, bez logistike i transporta*	33	55	49
Broj zaposlenih kod ugovarača – logistika i transport	234	232	189
Ukupan broj radnih sati zaposlenih kod ugovarača	505.485	541.132	450.292

* Broj ugovarača procenjen na osnovu radnih sati (kao FTE – full time equivalent)

Lanac vrednosti nabavke

Dobavljači su kategorisani po značajnim grupama proizvoda i usluga, kao i kriterijumima po kojima se uobičajeno vrednuju.

Radna i ljudska prava

Uticao na zaštitu životne sredine

Uticao na društvo

Ukupan broj indirektno zaposlenih

Savesno i usaglašeno poslovanje

Izvršni odbor TITAN Grupe odgovoran je za utvrđivanje politika i njihovo sprovođenje u okviru korporacije. Istovremeno, primena principa poslovne etike u radu, osigurava da se vrednosti kompanije integrišu u njene svakodnevne aktivnosti i da se kultura upravljanja rizikom ojača u celoj Titanovoj organizaciji. Izvršni odbor TITAN Grupe i rukovodstva poslovnih jedinica studiozno preispituju efikasnost sistema i politika koje se primenjuju kako na nivou Grupe, tako i u pojedinačnim kompanijama, posmatrajući njihovu usklađenost sa relevantnim Titanovim standardima. Usklađenost procesa nadgleda Odeljenje za unutrašnju reviziju TITAN Grupe, koje pored interne provere, preuzima na sebe i odgovornost za procenu rizika i usaglašenosti poslovanja. Interna revizija TITAN Grupe je uspostavljena kao nezavisno Odeljenje, koje direktno podnosi izveštaj Odboru za reviziju i procenu rizika. Pored navedenih ingerencija, opseg odgovornosti interne revizije uključuje i sledeća ovlašćenja:

- praćenje primene i usklađenosti poslovanja sa internim propisima kompanije, Kodeksom ponašanja i važećim zakonima u svim jurisdikcijama, u okviru kojih Grupa posluje;
- pružanje konsultantskih usluga;
- preuzimanje posebnih zadataka (na primer, istrage neregularnosti).

Dodatni segment integrisanog pristupa TITAN Grupe i ustaljene prakse u TCK, obuhvata kontinuirane napore da se incidenti i sa njima povezane, izrečene novčane i druge kazne evidentiraju, procenjuju i da se o njima izveštava javnost. To se naročito odnosi na slučajeve koji su skopčani sa kršenjem zakona i propisa u oblastima zdravlja i bezbednosti na radu, ljudskih prava, antikorupcijskih normi, zaštite životne sredine i plasmana proizvoda i usluga. U tom pogledu, tokom 2020. godine u TCK nisu zabeleženi incidenti, niti su izrečene novčane ili druge kazne zbog kršenja ljudskih prava i korupcije, niti je bilo pokrenutih pravnih postupaka usled nepoštovanja zakona o konkurenciji.

219 sati obuke realizovano je tokom 2020, na temu politika i procedura TITAN Grupe

Naša kompanija nastoji da pruži dugoročan doprinos održivom razvoju zajednice u kojoj posluje, i da takav uticaj rasprostire u čitavom društvu. Ta ambicija se temelji na politikama TITAN Grupe koje, u svojim domenima i združeno, grade visoki kvalitet poslovanja, prožet odgovornošću prema sadašnjim i budućim generacijama.

Ovaj sistem čine: Politika društveno odgovornog poslovanja, Politika bezbednosti i zdravlja na radu, Politika zaštite životne sredine, Politika ljudskih prava, Politika sprečavanja mita i korupcije, Politika o sankcijama, Politika poštovanja zakona o konkurenciji, Politika kvaliteta, kao i Kodeks ponašanja TITAN Grupe.

Titanov Kodeks ponašanja

U ostvarivanju svojih poslovnih ciljeva, TCK savesno primenjuje svoje etičke norme, koje su deklarirane u Kodeksu ponašanja kompanije. Postavljajući kriterijume kvalitetnih međuljudskih odnosa, ovaj dokument daje smernice koje definišu humane principe rada i osigurava način informisanja naših zaposlenih o najvišim moralnim standardima koje Cementara primenjuje u svom poslovanju. To uključuje strogo pridržavanje zakona, poštovanje ljudskih prava i međunarodnih konvencija o borbi protiv korupcije, zaštitu poverljivih informacija, promovisanje održivog razvoja i regulisanje odnosa sa ključnim saradnicima. Kompanija prati razna aktuelna pitanja vezana za ljudska prava, poput rodne ravnopravnosti i prava na udruživanje. Relevantni ključni pokazatelji učinka iz ove oblasti su detaljno predstavljeni u okviru Indeksa društvenih performansi.

TITAN EthicsPoint platforma i Politika uzbunjivanja

Kao rezultat nastojanja kompanije da održi pozitivno radno okruženje i promoviše etičko ponašanje, tokom 2020. godine pokrenuta je EthicsPoint platforma, na kojoj zaposleni imaju mogućnost da prijave incidente u radnom okruženju, u režimu stroge poverljivosti. Platforma predstavlja podršku u implementaciji nove Politike uzbunjivanja, ohrabrujući zaposlene da usvoje etičku radnu kulturu i budu spremni da prepoznaju i prijave ponašanje koje odstupa od moralnih načela, uključujući pronevere ili zloupotrebe. Ovim centralizovanim sistemom za prijavljivanje incidenata na radnom mestu rukovodi nezavisna, specijalizovana kompanija, čije je poslovanje u potpunoj saglasnosti sa evropskim propisima o zaštiti podataka (*EU General Data Protection Regulation* — GDPR). Uz strogo poštovanje poverljivosti podataka, prijave se prosleđuju imenovanom EthicsPoint Odboru, koji je oformljen od predstavnika TITAN Grupe i regionalnih direktora. Odbor je ovlašćen da istraži sve prijavljene slučajeve i, u skladu sa okolnostima, odluči o daljim koracima.

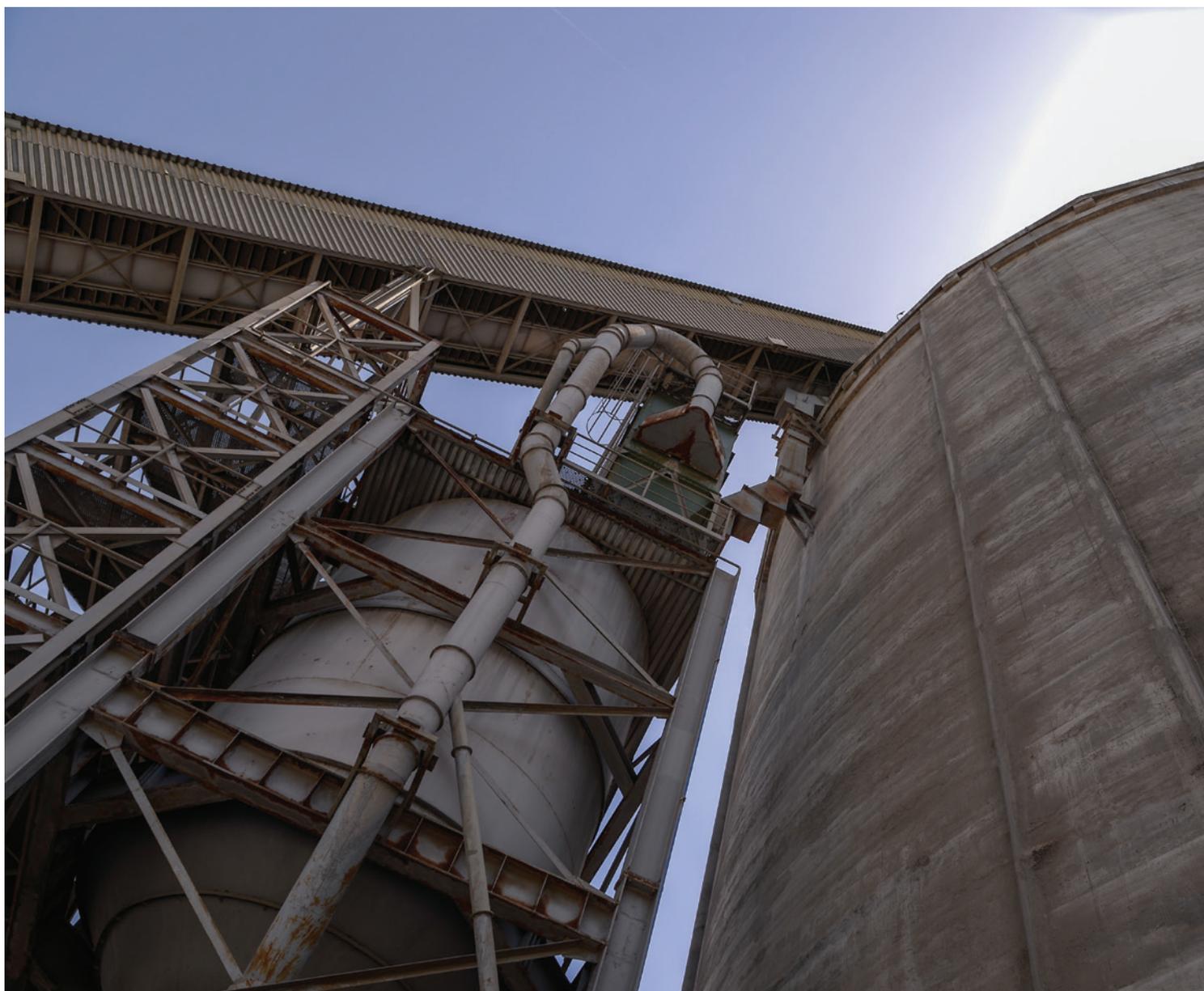
Procena međunarodnih nezavisnih revizora

Tokom 2020. godine, TITAN Cementara Kosjerić je učestvovala u procesu detaljne procene, koju je sproveda nezavisna revizorska kuća ERM CSV (*ERM Certification and Verification Services Ltd*, kraći naziv: ERM CVS), u cilju verifikacije nefinansijskih podataka o održivom razvoju, u okviru pripreme integrisanog Izveštaja TITAN Grupe, za 2020. godinu. Precizna opservacija revizora je obuhvatila onlajn posetu našoj fabrici i proveru usklađenosti sa principima izveštavanja, shodno Smernicama i protokolima GCCA, kao i kriterijumima naprednog nivoa Komunikacije o napretku (COP) UNGC, uključujući u svoj pregled i saradnju TCK sa lokalnim stejkholderima.

Zaključci ove nezavisne revizije potvrđuju izuzetnost znanja i posvećenosti Cementarinog menadžment tima u oblasti održivog poslovanja, dok afirmativnom ocenom dokazuju i dobru saradnju kompanije sa lokalnim stejkholderima, kao i visok nivo uređenosti fabričkog kruga.

Zahvaljujući dobrim praksama koje primenjujemo u procesu pretkvalifikacije dobavljača, nezavisni revizori su pohvalili aktivnosti TCK u lancu nabavke i istakli našu kompaniju kao dobar primer ostalim fabrikama u okviru TITAN Grupe.

Utvrđeno je da su svi revidirani podaci i procesi usklađeni, a u cilju kontinuiranog učenja i usavršavanja, nekoliko manjih preporuka za unapređenje biće realizovano u narednom periodu.

FINANSIJSKI REZULTATI

U 2020. godini, TITAN Cementara Kosjerić je ostvarila dobre finansijske rezultate, uz istovremenu posvećenost širokom spektru mera predostrožnosti, koje je preduzela radi zaštite zdravlja i bezbednosti svojih zaposlenih, ali i drugih angažovanih lica sa kojima je saradivala u kompaniji.

Zbog pandemije, izazvane virusom korona, u poslovnom okruženju i tržišnim uslovima su postojale mnoge neizvesnosti, kako na strani tražnje za našim proizvodima, tako i u pogledu nabavke najvažnijih inputa, neophodnih u procesu proizvodnje. I pored toga, u fabrici nije bilo neplaniranih zastoja u proizvodnom ciklusu, niti značajnijih poremećaja u lancu snabdevanja. Uprkos objektivno nesigurnim ekonomskim i društvenim okolnostima, Cementara je ostala verna svom poslovnom modelu, uspešno se prilagodila promenljivim kretanjima na tržištu i nastavila da teži vrhunskoj operativnosti, postavljajući temelje za budući rast. O tome govore zvanični finansijski pokazatelji kompanije, evidentirani u protekloj godini.

Ostvareni finansijski rezultati u 2020. godini su bili bolji od budžetiranih i od postignutih rezultata u 2019. godini. U poređenju sa 2019. godinom, poslovni prihodi su porasli za 1,4%, dok je rast operativnog profita (EBITDA) iznosio 22%. Neto profit posle poreza je, takođe, zabeležio uvećanje od 23%. Obimi proizvodnje i prodaje u 2020. godini su se nalazili na približno istom nivou realizacije kao u 2019. godini, ali povoljne cene energenata, uštede u fiksnim troškovima i optimizacija angažovanih obrtnih sredstava u zalihama i potraživanjima, kao rezultat preduzetih opsežnih mera našeg menadžmenta – bili su važni generatori u ostvarenju zavidnih finansijskih rezultata TCK, tokom perioda koji je obuhvaćen ovim izveštavanjem.

Takođe, likvidnost naše kompanije je bila na visokom nivou u 2020. godini. Novčana sredstva generisana iz poslovnih aktivnosti su bila sasvim dovoljna za blagovremeno izmirenje zakonskih, ugovornih i drugih obaveza. Nije bilo potrebe za eksternim izvorima finansiranja: za zaduženjima kod poslovnih banaka, niti za korišćenjem ponuđenih beneficija iz paketa državne pomoći. Ulaganja u investicije su delimično smanjena, u odnosu na budžet za 2020. godinu, jer su neke pozicije investiranja odložene za narednu godinu.

POGLED U BUDUĆNOST

TCK je dala doprinos u procesu sprovođenja Ocene materijalnosti Grupe, pokrenute 2019. godine, koja je rezultirala specifičnim ESG ciljevima¹⁴ za TITAN Grupu, formulisanim do 2025. godine i kasnije, kako je najavio Odbor direktora u martu 2021. godine, potvrđujući dugoročnu posvećenost kompanije održivom razvoju i stvaranju vrednosti za opšte dobro.

Dekarbonizacija i digitalizacija	Radno okruženje koje podstiče rast	Pozitivan lokalni uticaj	Odgovorno upravljanje resursima i odgovorna nabavka
<p>TRANSFORMIŠEMO naše poslovanje, fokusirajući se na fleksibilnost, inovacije i pronalaženje rešenja koja će efikasnije služiti našim kupcima, na putu ka digitalnom svetu, bez emisija ugljen-dioksida.</p>	<p>NEGUJEMO inkluzivnu kulturu jednakih mogućnosti i profesionalnog razvoja zaposlenih u bezbednom i zdravom radnom okruženju.</p>	<p>PODSTIČEMO naše poslovanje i naše ljude da doprinesu prosperitetu lokalnih zajednica, uvažavajući društvene i ekološke izazove.</p>	<p>OSNAŽUJEMO naše poslovne partnere da uključe načela održivog razvoja u svoje procese odlučivanja i dnevne aktivnosti, kao i da odgovorno koriste prirodne resurse.</p>
<p>CILJEVI:</p> <p>Smanjenje emisija CO₂:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Scope 1 (direktne emisije, neto): -35% u odnosu na nivo iz 1990. godine • Scope 2 (indirektne emisije, el. energija): -45% u odnosu na nivo iz 2020. godine • Monitoring i nezavisna verifikacija u lancu nabavke (Scope 3: indirektne emisije u lancu nabavke) • Doprinos stvaranju društva bez CO₂ u proizvodnji cementa i betona do 2050. godine • Povećanje godišnjeg ulaganja TITAN Grupe u istraživanja i inovacije na 20 miliona evra 	<p>CILJEVI:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Lider u bezbednosti, bez fatalnih povreda i LTIFR među vodećim proizvođačima cementa¹⁵ • Primena inicijativa koje pospešuju dobrobit zaposlenih u svim zemljama • Učešće 1/3 žena u Upravnom odboru • Jednake mogućnosti, inkluzija i povećanje učešća žena za 20% na liderskim pozicijama, u bazama talenata i među novozaposlenima • Pružiti prilike razvoju novih znanja i veština za sve zaposlene, posebno u oblasti bezbednosti, dekarbonizacije i digitalizacije 	<p>CILJEVI:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Visok nivo performansi specifičnih emisija praškastih materija, NO_x i SO_x u proizvodnji cementa • Sve lokacije rudnika¹⁶ će imati planove rehabilitacije i procesom rehabilitacije biće obuhvaćeno 25% površina na kojima je završena eksploatacija • Svi rudnici¹⁶ koji se nalaze u zaštićenim područjima ili uz njih usvojiće plan upravljanja biodiverzitetom • Planove angažovanja u zajednicama uskladićemo sa materijalnim pitanjima i Ciljevima održivog razvoja UN do 2030. godine • 2/3 ukupnih troškova nabavke obuhvatiće troškovi domaćih dobavljača 	<p>CILJEVI:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Potrošnja vode iznosiće 280 l/t_{proizvoda} i 70% potrebne vode obezbedićemo iz reciklirane vode • 85% proizvodnje¹⁷ biće obuhvaćeno ISO 50001 standardom ili energetskim revizijama • 50% proizvodnje¹⁷ biće obuhvaćeno sertifikatom „Zero Waste to Landfill“ (Bez deponovanog otpada) • 70% ključnih dobavljača¹⁸ uskladiće se sa Titanovim ESG standardima

Ciljevi su uokvireni **DOBRIH UPRAVLJANJEM, TRANSPARENTNOŠĆU I POSLOVNOM ETIKOM**

Titanovi ESG ciljevi doprinose Ciljevima održivog razvoja UN:

TITAN Cementara Kosjerić je pokrenula proces definisanja ciljeva na lokalnom nivou, koji su usaglašeni sa lokalnim materijalnim temama, ESG ciljevima TITAN Grupe, kao i sa definisanim Titanovim ključnim indikatorima za praćenje realizacije ciljeva.

¹⁴ Titanovi ESG ciljevi (Environmental, Social and Governance Targets – ciljevi u oblasti zaštite životne sredine, društva i korporativnog upravljanja) su usklađeni sa Ciljevima održivog razvoja Ujedinjenih nacija do 2030. Učinak u ostvarivanju ciljeva verifikovaće nezavisni revizori, dok će ciljevi emisije Scope 1 i 2 biti potvrđeni Inicijativom za naučne ciljeve (Science Based Target Initiative – SBTi).

¹⁵ Cemex, LafargeHolcim, Argos, HeidelbergCement, CRH, Cementir, Vicat, Buzzi

¹⁶ Aktivni rudnici, 100% vlasništvo

¹⁷ Uključuje samo proizvodnju u fabrikama cementa.

¹⁸ Ključni dobavljači: ključni dobavljači prema GCCA Smernicama za održivo upravljanje lancem nabavke sa značajnim nivoom potrošnje za TITAN Grupu.

GLOBALNA MREŽA

saradnje i podrške

Stvaranje vrednosti za društvo je naše trajno opredeljenje, iskazano sistemskim podržavanjem i pokretanjem korisnih promena u zajednici, što je vidljivo u visokim standardima koje iz sfere biznisa prenosimo na sve oblasti našeg delovanja. U tom angažovanju, uključujemo i uvažavamo raznovrsne potrebe svih zainteresovanih strana, i doprinosimo razmeni znanja i kompetencija u širim društvenim okvirima, upravljajući se prema orijentirima najbolje poslovne prakse savremenog sveta. Naši najvažniji saradnici su:

WE SUPPORT

Globalni dogovor Ujedinjenih nacija

Globalni dogovor Ujedinjenih nacija¹⁹ je najveća svetska inicijativa u domenu korporativne održivosti. Ova dobrovoljna organizacija uključuje predstavnike kompanija, akademskih institucija, civilnog društva, gradova i sindikata, pozivajući ih da usaglase svoje delovanje sa Deset univerzalnih načela iz oblasti ljudskih prava, radnih prava, zaštite životne sredine i borbe protiv korupcije. TITAN Grupa je bila među prvih 500 potpisnika Globalnog dogovora UN u svetu.

Globalno udruženje proizvođača cementa i betona

Globalno udruženje proizvođača cementa i betona (GCCA) osnovano je 2018. godine, kao industrijska inicijativa koja zastupa održive interese svog sektora na internacionalnom nivou. GCCA je nasledio ulogu bivše Inicijative cementne industrije za održivi razvoj (CSI) Svetskog poslovnog saveta za održivi razvoj (WBCSD), i od 1. januara 2019. godine preuzeo je radne programe CSI, kao i aktivnosti koje iz njih proizilaze. Udruženje je usmereno na ključne ciljeve za razvoj sektora i jačanje njegovog doprinosa održivoj gradnji. To realizuje kroz kreiranje lanca vrednosti i podsticanje inovacija, u saradnji sa predstavnicima industrije i udruženja, kao i ključnim stručnjacima i stejkholderima.

Forum za odgovorno poslovanje

TITAN Cementara Kosjerić je članica Foruma za odgovorno poslovanje. Ova organizacija okuplja predstavnike najnaprednijih kompanija u Srbiji, i nacionalni je partner mreže CSR Europe, vodeće evropske organizacije za društveno odgovorno poslovanje. Forum osnažuje kompanije da posluju u skladu sa principima održivosti, odgovornosti i etike, i kroz sinergiju resursa i znanja doprinosi sprovođenju dobrih poslovnih praksi koje donose pozitivan i merljiv društveni uticaj.

¹⁹ Naša matična kompanija TITAN Cement International S.A. članica je Globalnog dogovora UN. TCK podržava Deset principa i napredak Ciljeva održivog razvoja, kao i širih ciljeva UN, i u potpunosti pridonosi svojoj podršci ovoj inicijativi preko posvećenosti matične kompanije. TCK ne učestvuje u aktivnostima Globalnog dogovora UN, niti u aktivnostima lokalne mreže Globalnog dogovora.

OSTVARENI REZULTATI

u ESG oblastima

TITAN Grupa objavljuje podatke o učinku u oblasti zaštite životne sredine, društva i korporativnog upravljanja (*Environmental, Social and Governance – ESG*), u skladu sa dobrovoljnim opredeljenjem kompanije da poštuje međunarodne principe IIRC, UNGC i GCCA, na osnovu dugoročnog integrisanja različitih pokazatelja i smernica, kao prakse koja se u ovom Izveštaju naziva globalni sektorski pristup. Od 2018. godine, u cilju daljeg usklađivanja svojih indikatora sa Ciljevima održivog razvoja 2030 (SDGs 2030), TITAN Grupa je inkorporirala „Smernice za upotrebu ključnih indikatora za izveštavanje o napretku u postizanju Ciljeva održivog razvoja” Konferencije o trgovini i razvoju Ujedinjenih nacija (UNCTAD, izdanje 2019), i na tom osnovu promoviše povezanost definisanih pokazatelja sa Ciljevima održivog razvoja 2030.

TITAN je 2020. godine, takođe, uključio „Smernice Odbora za računovodstvene standarde održivosti” (*Sustainability Accounting Standards Board / SASB Framework*) u pripremu Izveštaja o učinku u oblastima ESG, kako bi se na odgovarajući način posvetio finansijski značajnijim podacima koje objavljuje. SASB Smernice su korišćene u svrhu povezivanja SASB mape materijalnosti (*SASB Materiality Map*[®]) sa rezultatima Ocene materijalnosti TITAN Grupe za 2020. godinu, što je omogućilo i usklađivanje između Grupe i njenih poslovnih jedinica. U istom smeru, Grupa je započela izveštavanje u skladu sa SASB Smernicama za specifične zahteve industrija, koje su relevantne za naše poslovanje. Za obavezanost na ciljeve do 2020. godine i izveštavanje o napretku za sve ostale ekološke parametre, osim za CO₂, polazna godina je 2003, kada je TITAN Grupa prvi put objavila konsolidovane nefinansijske pokazatelje. Za emisije CO₂ referentna početna godina u praćenju povezanih ciljeva je 1990, u skladu sa Kjoto protokolom.

Pregled i podaci o učinku u oblastima ESG, fokusirani su na materijalna pitanja kompanije i ključnih zainteresovanih strana. Titanov globalni sektorski pristup obuhvata prikaz osnovnih pokazatelja za kreiranje vrednosti i korporativno upravljanje, socijalne pokazatelje i rezultate u oblasti zaštite životne sredine. Pokazatelji (KPI) su strukturirani u dve, odvojene tabele: „Indeks društvenih rezultata” i „Indeks rezultata u oblasti zaštite životne sredine”.

Prikazani podaci o učinku u oblastima ESG, strukturirani su prema Titanovim kriterijumima izveštavanja, koji su usklađeni sa standardima i smernicama na globalnom nivou (UNGC, SDGs 2030, UNCTAD i SASB) i u okviru specifičnih zahteva sektora (GCCA).

Sektorski standardi za nefinansijske pokazatelje

TITAN Grupa je aktivno učestvovala u pet radnih grupa u okviru aktivnosti Globalnog udruženja proizvođača cementa i betona tokom 2020: Zdravlje i bezbednost u industriji cementa i betona, Liderstvo i politika za cement i beton, Plan za beton do 2050, Inovacije u industriji cementa i betona, i Dobre prakse i benčmarking.

Sektorsko udruženje ili inicijativa	Smernice i drugi referentni dokumenti	Godina izdanja
Globalno udruženje proizvođača cementa i betona (GCCA – Global Cement and Concrete Association)	Povelja o održivosti	Poslednje izdanje iz 2019. ili 2020. godine
	Okvirne smernice za održivost	
	Smernice za održivost za monitoring i izveštavanje o bezbednosti u proizvodnji cementa i betona. <i>U okviru GCCA je usaglašeno da ovaj dokument ima proširenu primenu za proizvodnju betona i druge srodne aktivnosti.</i> [Stub 1] ¹⁹	
	Smernice za održivost za monitoring i izveštavanje CO ₂ emisija u proizvodnji cementa [Stub 2]	
	Smernice za održivost za monitoring i izveštavanje o vodi u proizvodnji cementa [Stub 4]	
	Smernice za održivost za monitoring i izveštavanje o emisijama u proizvodnji cementa [Stub 4]	
	Smernice za održivost za ko-procesuiranje goriva i sirovina u proizvodnji cementa [Stub 5]	
	Smernice za održivost za rehabilitaciju rudnika i upravljanje biodiverzitetom [Stub 4]	
(prethodno) WBCSD/CSI	Smernice za procenu uticaja na društvo i životnu sredinu	2016.
	Preporučene dobre prakse za: (a) Bezbednost izvođača i (b) Bezbednost u vožnji	2009.

²⁰ Globalno udruženje proizvođača cementa i betona (GCCA) usvojilo je Povelju održivosti koja je bazirana na 5 Stubova: Stub 1: Bezbednost i zdravlje na radu, Stub 2: Klimatske promene i energija, Stub 3: Društvena odgovornost, Stub 4: Životna sredina i prirodno okruženje i Stub 5: Cirkularna ekonomija.

Indeks rezultata u oblasti zaštite životne sredine

1. TCK Ključni indikatori učinka ^(SG) — Performanse ukupnih aktivnosti (u skladu sa sektorskim pristupom TITAN Grupe)			2020	2019	2018	Ciljevi za održivi razvoj UN (SDG)	TITAN indikatori	GCCA	UNGC	UNCTAD
Lokalni uticaji Uticaj na resurse prirodnih sirovinskih materijala	Eksploatisani prirodni sirovinski materijali (ukupno, vlažno)	milijon t	0,80	0,67	0,74	SDG 12 Cilj 12.2	EP01L	●		
	Eksploatisani sirovinski materijali za proizvodnju cementa i klinkera	milijon t	0,79	0,67	0,74		EP02L	●		
	Eksploatisani sirovinski materijali za agregate	milijon t	0,01	0,00	0,00		EP03L	●		
	Eksterno recikliran otpad (ukupno, vlažno)	t	84	213	104	SDG 12 Ciljevi: 12.4 i 12.5	EP04L	●	●	
	Ponovno upotrebjeno	t	0	0	0					
	Reciklirano	t	84	213	104					
	Ponovno iskorišćeno	t	0	0	0					
Uticaj na vodne resurse	Potrošnja vode (ukupno)	milijon m ³	0,05	0,05	0,05	SDG 6 Ciljevi: 6.3, 6.4 i 6.5	EP05L	●	●	
	Zahvaćena voda (ukupno, prema izvoru)	milijon m ³	0,08	0,08	0,08		EP06L	●	●	●
	Podzemne vode	milijon m ³	0,00	0,00	0,00					
	Komunalna voda	milijon m ³	0,03	0,03	0,03					
	Kišnica	milijon m ³	0,05	0,05	0,05					
	Površinska voda (reka, jezero)	milijon m ³	0,00	0,00	0,00					
	Korišćena voda iz rudnika (od odvodnjavanja rudnika)	milijon m ³	0,00	0,00	0,00					
	Voda okeana, mora	milijon m ³	0,00	0,00	0,00					
	Otpadna voda	milijon m ³	0,00	0,00	0,00					
	Ispuštena voda (ukupno, prema destinaciji)	milijon m ³	0,03	0,03	0,03		EP07L	●	●	●
	Površinska voda (reka, jezero)	milijon m ³	0,03	0,03	0,03					
	Okean ili more	milijon m ³	0,00	0,00	0,00					
	Tretman van lokacije	milijon m ³	0,00	0,00	0,00					
Uticaj na biodiverzitet i upravljanje zemljištem	Aktivni rudnici koji se nalaze uz ili u zaštićenim područjima ^(1,3)		0	0	0	SDG 15 Ciljevi: 15.3, 15.4, 15.5, 15.9 i 15.a	EP08L	●	●	
	Aktivni rudnici sa planovima upravljanja biodiverzitetom ^(2,3)		-	-	-		EP09L	●	●	
	Aktivni rudnici sa planovima upravljanja biodiverzitetom	%	-	-	-		EP10L	●	●	
	Lokacije sa planom rehabilitacije rudnika ⁽³⁾	%	100,0	100,0	100,0		EP11L	●	●	
	Rehabilitovane površine rudnika (kumulativno) ^(3,4)	%	3,35	-	-		EP12L	●		
	Aktivni rudnici sa uvedenim ISO 14001 ili slično	%	100,0	100,0	100,0		EP13L	●		
2. Proizvodnja cementa — Performanse u oblasti zaštite životne sredine (u skladu sa sektorskim pristupom koji je usvojio TITAN)			2020	2019	2018	Ciljevi za održivi razvoj UN (SDG)	TITAN indikatori			
Klimatske promene Uticaj na emisije gasova sa efektom staklene bašte	Specifična direktna emisija CO₂ — bruto	kg/t _{Proizvoda}	640,7	609,3	611,3	SDG 9 Cilj 9.4	EP16L	●	●	
	Specifična direktna emisija CO₂ — neto	kg/t _{Proizvoda}	640,7	609,3	611,3		EP17L	●	●	
	Indirektna CO₂ emisije (ukupno) ⁽⁵⁾	milijon t	0,07	0,06	0,07		EP18L	●	●	●
Alternativna goriva i sirovinski materijali	Biomasa u ukupnim gorivima ⁽⁶⁾	% _{Toplotne energije}	0,40	0,42	0,35	SDG 7 Ciljevi: 7.2, 7.3 i 7.a	EP20L	●	●	●

Standardi: standardi za izveštavanje su u skladu sa Titanovim sektorskim pristupom (GCCA, UNGC i UNCTAD).

Smernice: TITAN prati „Okrvirne smernice za održivost“ GCCA, kao i Smernice za održivost za monitoring i izveštavanje: CO₂ emisija u proizvodnji cementa, za ko-procesuiranje goriva i sirovina u proizvodnji cementa, za monitoring i izveštavanje o emisijama u proizvodnji cementa, za monitoring i izveštavanje o vodi u proizvodnji cementa i za rehabilitaciju rudnika i upravljanje biodiverzitetom (za sva dokumenta, referenca je najnovije izdanje 2019. ili 2020. godine). Pomenute Smernice su tokom 2020. godine zamenile relevantne Smernice WBCSD/CSI, odnosno prethodno važeće Smernice za merenje, izveštavanje i verifikaciju performansi u okviru zaštite životne sredine do 2018. godine (uključujući ovu godinu). Za sektorske standarde, pogledati tabelu: „Sektorski standardi za nefinansijske pokazatelje“.

2. Proizvodnja cementa — Performanse u oblasti zaštite životne sredine (u skladu sa sektorskim pristupom koji je usvojio TITAN)			2020	2019	2018	Ciljevi za održivi razvoj UN (SDG)	TITAN indikatori
Lokalni uticaji Uticaj na resurse prirodnih sirovinskih materijala	Potrošnja materijala (ukupno, suvo)	milijon t	0,8	0,8	0,8	SDG 12 Cilj 12.2	EP25L
	Potrošnja eksploatisanih (prirodnih) sirovinskih materijala (suvo)	milijon t	0,7	0,7	0,7		
	Potrošnja alternativnih sirovinskih materijala (suvo)	milijon t	0,1	0,1	0,1		
	Upotreba alternativnih sirovina (u odnosu na ukupnu potrošnju sirovinskih materijala)	% _{Suvo}	9,2	12,6	9,8		
	Udeo alternativnih sirovina (zasnovan na klinker-cement (ekvivalentni) faktoru)	% _{Suvo}	11,2	15,2	11,6		EP26L
Uticaj na vodne resurse	Potrošnja vode (ukupno)	milijon m ³	0,05	0,05	0,05	SDG 6 Ciljevi: 6.4 i 6.5	EP27L
	Ponovo upotrebljena voda (ukupno)	milijon m ³	0,63	0,56	0,57		EP28L
Emisije u vazduh	Stopa pokrivenosti (proizvodnje klinkera) kontinualnim merenjima emisija	%	100,0	100,0	100,0	SDG 3 Cilj 3.9	EP29L
	Specifična emisija praškastih materija	g/t _{Klinkera}	8,2	7,9	9,6		EP30L
	Specifična emisija NO _x	g/t _{Klinkera}	965,8	951,8	1.494,8	SDG 9 Cilj 9.4	EP31L
	Specifična emisija SO _x	g/t _{Klinkera}	3,1	3,5	3,7		EP32L
3. Sve aktivnosti — Detaljne informacije o materijalima, gorivima i otpadu			2020	2019	2018	Ciljevi za održivi razvoj UN (SDG)	TITAN indikatori
Uticaj na resurse goriva i energije	Goriva, potrošnja energije za proizvodnju klinkera i cementa	% _{Toplotne energije}	100,0	100,0	100,0	SDG 7 Cilj 7.2	EP33L
	Konvencionalna fosilna goriva	% _{Toplotne energije}	99,6	99,6	99,6		EP34L
	Alternativna fosilna i mešana goriva	% _{Toplotne energije}	0,0	0,0	0,0	SDG 12 Cilj 12.2	EP35L
	Biomasa	% _{Toplotne energije}	0,4	0,4	0,4		EP36L
Upravljanje otpadom	Odložen otpad (ukupno, vlažno)	t	127	252	146	SDG 12 Ciljevi: 12.4 i 12.5	EP37L
	Neopasni otpad	t	119	226	118		
	Opasni otpad	t	7	26	28		
	Odloženi otpad prema operaciji zbrinjavanja (vlažno)	t	100,0	100,0	100,0		EP38L
	Ponovna upotreba	% _{Težine}	0,0	0,0	0,0		
	Reciklaža	% _{Težine}	66,2	84,5	71,4		
	Ostale operacije ponovnog iskorišćenja (uključujući iskorišćenje energije)	% _{Težine}	0,0	0,0	0,0		
	Insineracija	% _{Težine}	0,0	0,0	0,0		
	Deponovanje	% _{Težine}	33,8	15,5	22,5		
Ostalo (uključujući skladištenje)	% _{Težine}	0,0	0,0	6,1			
4. Sve aktivnosti — Ulaganja u zaštitu životne sredine			2020	2019	2018	Ciljevi za održivi razvoj UN (SDG)	TITAN indikatori
	Ukupna ulaganja u zaštitu životne sredine ⁽⁷⁾	milijon €	0,88	0,56	0,69	SDG 7 Cilj 7.b SDG 9 Cilj 9.4	EP39L
	Upravljanje zaštitom životne sredine	milijon €	0,38	0,42	0,45		
	Pošumljavanje	milijon €	0,00	0,00	0,00		
	Rehabilitacija	milijon €	0,00	0,00	0,00		
	Obuke i razvoj svesti o životnoj sredini	milijon €	0,00	0,00	0,00		
	Troškovi primene tehnologija za unapređenje životne sredine	milijon €	0,49	0,12	0,22		
	Upravljanje otpadom	milijon €	0,01	0,02	0,02		

¹ Aktivni rudnici koji se delom ili u celini nalaze unutar zaštićenih područja, ili se nalaze u blizini zaštićenih područja.

² Lokacije, sa visokom vrednošću biodiverziteta, na kojima su aktivno implementirani planovi upravljanja biodiverzitetom.

³ Obuhvaćeni su i rudnici vezani za fabrike cementa i rudnici za proizvodnju agregata.

⁴ Novi indikatori:

- Rehabilitovane površine rudnika (kumulativno)

Indikator se odnosi na sve rudnike koji su pod kontrolom TCK. Ovaj KPI se izračunava kao procenat rehabilitovanih površina rudnika (ukupno i kumulativno), na nivou poslovne jedinice.

KPI je komplementaran indikatorima uticaja na biodiverzitet i upravljanje zemljištem u ovoj tabeli, i to: „Lokacije sa planovima rehabilitacije rudnika” i „Aktivni rudnici sa planovima upravljanja biodiverzitetom”. Objavljivanje podataka počelo je 2020. godine.

- Ponovno upotrebljena voda (ukupno)

Ovaj KPI je izračunat u skladu sa GCCA Smernicama za održivost, monitoring i izveštavanje o vodi u proizvodnji cementa.

⁵ Indirektna emisija CO₂ se odnose na emisije CO₂ usled proizvodnje električne energije koja je utrošena u TCK. Za njihov obračun je korišćen emisioni faktor, u skladu sa Uredbom o utvrđivanju graničnih vrednosti godišnje potrošnje energije, na osnovu kojih se određuje koja privredna društva su obveznici sistema energetskog menadžmenta, godišnjih ciljeva uštede energije i obrasca prijave o ostavrenoj potrošnji energije („Službeni glasnik RS” br. 18/16).

⁶ Udeo biomase odgovara procentu ukupne potrošnje toplotne energije koja dolazi iz obnovljivih izvora energije.

⁷ Definicija ulaganja u zaštitu životne sredine, za sve aktivnosti, ekvivalentna je definiciji Zelene investicije (Green Investment). Pogledati „Rečnik”.

Indeks društvenih rezultata

Svi prikazani rezultati i aktivnosti u skladu su sa globalnim i sektorskim pristupom TITAN Grupe		2020	2019	2018	Ciljevi za održivi razvoj UN (SDG)	TITAN indikatori	GCCA UNGC UNCTAD	
Bezbednost i zdravlje na radu	Broj povreda na radu sa fatalnim ishodom (zaposleni)	0	0	0	SDG 3 Ciljevi: 3.6 i 3.8	SP01L	●●●	
	Stopa povreda na radu sa fatalnim ishodom (zaposleni)	0,00	0,00	0,00		SP02L	●●●	
	Broj povreda na radu sa fatalnim ishodom (ugovarači)	0	0	0		SP03L	●●●	
	Stopa povreda na radu sa fatalnim ishodom (ugovarači)	0,00	0,00	0,00		SP04L	●●●	
	Broj povreda na radu sa izgubljenim danima — LTI (zaposleni)	0	1	0		SP05L	●●●	
	Frekvencija povreda na radu sa izgubljenim danima — LTIFR (zaposleni)	0,00	2,74	0,00		SP06L	●●●	
	Broj izgubljenih kalendarskih dana usled povreda na radu (zaposleni)	0	18	50		SDG 4 Cilj 4.3	SP07L	●●
	Stopa izgubljenih dana po povredi na radu (zaposleni)	0,00	49,25	129,05			SP08L	●●●
	Broj povreda na radu sa izgubljenim danima — LTI (ugovarači)	1	2	0		SDG 8 Cilj 8.8	SP09L	●●●
	Frekvencija povreda na radu sa izgubljenim danima — LTIFR (ugovarači)	10,60	19,29	0,00			SP10L	●●●
	Vodeći indikatori učinka							
	Broj izbegnutih povreda ⁽¹⁾	4	6	10	SP11L	●		
	Prosečan broj sati obuke o bezbednosti po zaposlenom ⁽²⁾	2,20	14,75	18,41	SP12L	●●●		
	Prosečan broj sati obuke o bezbednosti po ugovaraču ⁽²⁾	6,48	7,71	7,73	SP13L	●●●		
Broj zaposlenih na dan 31. 12.		190	201	195	SP15L	●		
Stopa fluktuacije (%)		5,79%	2,99%	23,00%	SP16L	●		
Zaposleni koji su napustili organizaciju		11	6	44	SP17L	●		
Stopa novozaposlenih (%)		0,00%	4,98%	10,00%	SP18L	●		
Novozaposleni		0	10	20	SP19L	●		
Novozaposleni po starosti					SP20L	●		
<30		0	6	12				
30-50		0	4	7				
>50		0	0	1				
Novozaposleni po polu					SP21L	●		
Žene		0	3	7	SDG 5 Ciljevi: 5.1, 5.4 i 5.5			
Muškarci		0	7	13				
Zaposleni po starosti ⁽³⁾						SP22L	●	
<30		11	16	13	SDG 8 Ciljevi: 8.5, 8.6 i 8.8			
30-50		88	97	107				
>50		91	88	93				
Zaposleni prema tipu ugovora o radu ⁽³⁾					SDG 10 Cilj 10.3	SP23L	●	
Broj zaposlenih sa punim radnim vremenom		188	194	205				
Broj zaposlenih sa nepunim radnim vremenom		0	1	1				
Broj zaposlenih na određeno vreme		2	6	7				
Zaposleni prema kategoriji ⁽³⁾					SP24L	●		
Menadžment		22	22	25				
Top menadžment		2	2	3				
Administracija/tehnička podrška		83	74	65				
Polukvalifikovani/nekvalifikovani zaposleni		83	103	120				
Zaposleni prema polu ⁽³⁾					SP25L	●		
Žene		39	41	38				
Muškarci		151	160	175				
Udeo žena u ukupnom broju zaposlenih (%) ⁽³⁾		20,53%	20,40%	17,84%	SP26L	●		
Udeo žena u menadžmentu (%) ⁽³⁾		33,33%	33,33%	32,14%	SP27L	●●●		
Udeo žena u top menadžmentu (%) ⁽³⁾		0,00%	0,00%	33,33%	SP28L	●●●		
Udeo zaposlenih iz Kosjerića (%) ⁽³⁾		88,95%*	90,05%	90,14%	SP29L	●		
Udeo zaposlenih koji su članovi sindikata (%)		66,84%	65,17%	67,69%	SP30L	●		

Standardi: standardi za izveštavanje su u skladu sa Titanovim sektorskim pristupom (GCCA, UNGC i UNCTAD).

Smernice: TITAN sledi Okvirne smernice GCCA za održivost i Smernice za praćenje i izveštavanje o bezbednosti u proizvodnji cementa i betona (poslednje izdanje u februaru 2020). U skladu sa GCCA, u ovom dokumentu je proširena primena na beton i druge srodne aktivnosti. Za sektorske standarde, pogledajte detalje u tabeli „Sektorski standardi za nefinansijske pokazatelje“.

Svi prikazani rezultati i aktivnosti u skladu su sa globalnim i sektorskim pristupom TITAN Grupe		2020	2019	2018	Ciljevi za održivi razvoj UN (SDG)	TITAN indikatori	GGCA UNGC UNCTAD	
Razvoj zaposlenih	Ulaganje u razvoj po zaposlenom (€) (uključeni su zaposleni koji su pohađali obuke u datom periodu) ^(3,4,5)	260	369	372	SDG 4 Ciljevi: 4.3, 4.4 i 4.5 SDG 5 Ciljevi: 5.1 i 5.5 SDG 8 Cilj 8.5 SDG 10 Ciljevi: 10.2 i 10.3 SDG 16 Cilj 16.5	SP31L	●●	
	Ulaganje u razvoj po polu (€) ^(3,4,5)	42.460	74.946	84.133		SP32L	●●	
	Žene	18.146	33.465	35.189				
	Muškarci	24.313	41.481	48.944				
	Ukupan broj zaposlenih koji su pohađali obuke tokom godine ⁽³⁾	163	203	226			SP33L	●
	Udeo zaposlenih koji su pohađali obuke (% u odnosu na ukupan broj zaposlenih) ⁽³⁾	86%	100%	100%			SP34L	●
	Udeo žena koje su pohađale obuke (% u odnosu na ukupan broj žena) ^(3,4)	82,05%	98%	100%			SP35L	●
	Zaposleni koji su pohađali obuke po kategoriji ⁽³⁾						SP36L	●
	Menadžment	23	21	25				
	Top menadžment	2	2	3				
	Administracija/tehnička podrška	70	74	72				
	Polukvalifikovani/hekvalifikovani zaposleni	68	106	126				
	Zaposleni koji su pohađali obuke po starosti						SP37L	●
	<30	11	16	15				
	30-50	84	97	116				
	>50	68	90	95				
	Ukupan broj trening sati ⁽³⁾	3.253	8.007	8.745			SP38L	●●
	Prosečan broj trening sati po zaposlenom i po polu ⁽³⁾	17	40	41			SP39L	●●
	Prosek žene	33	64	62				
	Prosek muškarci	13	34	36				
	Broj trening sati po temama ^(3,4)						SP40L	●
	Uvodni program	0	660	0				
	Politike i procedure TITAN Grupe (prethodni naziv: Kodeks ponašanja TITAN Grupe)	219	66	0				●
	DOP (prethodni naziv: Ljudska prava)	5	16	0				●
IT	13	0	0					
Zaštita životne sredine	0	196	620					
Strani jezik	1.073	1.309	975					
Specijalistička znanja	133	478	335					
Opšte i lične veštine	349	1.072	0					
Bezbednost i zdravlje na radu	427	2.946	3.910					
Rukovođenje (prethodni naziv: Lične i veštine rukovođenja)	554	379	1.489					
Drugo	97	135	507					
Obezbeđenje	0	0	0					
Tehnička znanja (prethodni naziv: Tehnička znanja i ključne kompetence)	385	750	909					
Uključivanje stejkholdera	Donacije (€) ⁽⁵⁾	148.520*	150.502	149.482	SDG 2 Ciljevi: 2.1 i 2.3 SDG 4 Ciljevi: 4.3 i 4.4 SDG 8 Ciljevi: 8.5 i 8.6 SDG 9 Ciljevi: 9.1 i 9.5 SDG 11 Cilj 11.4 SDG 16 Cilj 16.5 SDG 17 Cilj 17.17	SP41L	●●	
	Donacije u novcu (€)	72.972	102.277	117.687		SP42L	●●	
	Donacije u materijalu (€)	75.548	48.226	31.795		SP43L	●●	
	Broj praktikanata	0	7	10		SP44L	●	
	Broj novozaposlenih koji su stupili u radni odnos nakon realizovane stručne prakse	0	1	1		SP45L	●	
	Udeo domaćih dobavljača (%) ⁽⁵⁾	84,35%	79,28%	n/a	SDG 9 Cilj 9.3	SP46L	●●	

¹ Prikazani podaci u okviru indikatora „Broj izbegnutih povreda“ predstavlja ukupan broj izbegnutih povreda za zaposlene i ugovarače.

² KPI za 2020. godinu izračunati su korišćenjem „proseka zaposlenih“. Pomenuta praksa je u skladu i sa prethodnim godinama (pre 2020).

³ KPI izračunati su na osnovu prosečnog broja zaposlenih za 2018. godinu. Od 2019. godine, indikatori se računaju na osnovu broja zaposlenih, na dan 31. decembar.

⁴ KPI zasniavaju se na novoj definiciji (u skladu sa terminologijom i smernicama za izveštavanje o društvenom učinku, izdanje 2019). Prikazani podaci za indikator „Udeo žena koje su pohađale obuke“ (% u odnosu na ukupan broj žena) i „Broj trening sati po temama“ prilagođeni su novoj kalkulaciji za period pre 2019, kako bi podaci bili u skladu sa novom definicijom. Podaci za indikatore „Udeo žena koje su pohađale obuke“, za koje su vrednosti iznad 100% (zbog fluktuacije ili drugih razloga), prikazani su (prilagođeni) kao iznos od 100%, u cilju boljeg razumevanja.

⁵ Za definiciju termina: „Ulaganje u razvoj“, „Donacije“ i „Udeo domaćih dobavljača“, pogledati „Rečnik“. Za indikator „Udeo domaćih dobavljača“, TITAN je pokrenuo unapređenu metodologiju 2019. godine, sledeći pristup UNCTAD-a (pogledati „Rečnik“). Uporedne vrednosti za „Udeo domaćih dobavljača“, nisu dostupne pre 2019. godine.

* U skladu sa revizijom podataka iz prošle godine.

KOMUNIKACIJA O NAPRETKU

Globalni dogovor UN

10 principa Globalnog dogovora	Opis	Strana u Izveštaju
Ljudska prava		
Princip 1: Kompanije treba da podrže i poštuju zaštitu međunarodno zagwarantovanih ljudskih prava.	Ukupan broj i procenat značajnih investicija i ugovora koji uključuju odredbe o ljudskim pravima	100% ugovora
	Ukupan broj sati obuke o ljudskim pravima	55
	Mogućnost kršenja prava udruživanja i kolektivnog pregovaranja	66,84% zaposlenih su članovi sindikata. KU potpisan 2018. godine
	Procenat novih dobavljača koji su provereni po osnovu ljudskih prava	42-43
	Značajni stvarni ili potencijalni negativni uticaji na ljudska prava u lancu nabavke	42-43
	Primenjeni programi uključivanja lokalne zajednice, procene uticaja i razvojni programi	14-15, 38-40, 55
	Potencijalni ili aktuelni negativni uticaji operacija na lokalne zajednice	13, 17-18, 44-45
	Procenat novih dobavljača koji su provereni na osnovu uticaja na društvo	42-43
Princip 2: Kompanije ne smeju da budu saučesnici u kršenju ljudskih prava.	Značajni stvarni ili potencijalni uticaji na društvo u lancu nabavke	42-43
	Ukupan broj i procenat značajnih investicija i ugovora koje uključuju odredbe o ljudskim pravima	100% ugovora
	Ukupan broj sati obuke o ljudskim pravima	55
	Mogućnost kršenja prava udruživanja i kolektivnog pregovaranja	66,84% zaposlenih su članovi sindikata. KU potpisan 2018. godine
Princip 3: Kompanije treba da podrže pravo na slobodno udruživanje i pravo na kolektivne ugovore.	Procenat novih dobavljača koji su provereni po osnovu ljudskih prava	42-43
	Značajni stvarni ili potencijalni negativni uticaji na ljudska prava u lancu nabavke	42-43
Standardi rada		
Princip 3: Kompanije treba da podrže pravo na slobodno udruživanje i pravo na kolektivne ugovore.	Procenat zaposlenih na koje se odnosi kolektivni ugovor	100%
	Minimalni period obaveštavanja o značajnim promenama	8 dana
	Mogućnost kršenja prava udruživanja i kolektivnog pregovaranja	66,84% zaposlenih su članovi sindikata. KU potpisan 2018. godine
Princip 4: Kompanije treba da eliminišu prinudni rad.	Nije materijalno	
Princip 5: Kompanije treba da zabrane dečiji rad.	Nije materijalno	

10 principa Globalnog dogovora	Opis	Strana u Izveštaju
Standardi rada		
Princip 6: Kompanije treba da zabrane diskriminaciju u vezi sa zapošljavanjem i zanimanjem.	Struktura zaposlenih	54
	Fluktuacija zaposlenih, po polu i starosti	54
	Beneficije za zaposlene koje nisu obezbeđene zaposlenima na određeno vreme ili zaposlenima sa nepunim ili delimičnim radnim vremenom	Nema
	Povratak na posao i stopa zadržavanja posle odsustva radi nege deteta	100%
	Procenat zaposlenih, zastupljenih u zajedničkim odborima za bezbednost i zdravlje na radu	36-37
	Povrede na radu i odsustva	54
	Zaposleni na radnim mestima sa povećanim rizikom	23 zaposlena
	Pitanja bezbednosti i zdravlja na radu obuhvaćena sporazumima sa sindikatima	36-37
	Prosečan broj trening sati po zaposlenom, po polu i kategoriji	55
	Edukacija menadžmenta i zaposlenih koja omogućuje zapošljivost i upravljanje karijerom	55
	Procenat zaposlenih koji dobijaju redovnu povratnu informaciju o učinku	97,9%
	Struktura upravljačkih tela i zaposlenih	23
	Procenat novih dobavljača procenjenih na osnovu radnih praksi	42-43
	Značajni uticaji na radne prakse kroz lanac nabavke	42-43
Ukupan broj incidenata diskriminacije	Nije bilo	
Zaštita životne sredine		
Princip 7: Kompanije treba da preduzimaju mere predostrožnosti u vezi sa životnom sredinom.	Zaštita životne sredine	25-32, 52-53
Princip 8: Kompanije treba da preduzimaju mere radi promocije odgovornosti za životnu sredinu.	Zaštita životne sredine	25-32, 52-53
Princip 9: Kompanije treba da ohrabre razvoj i širenje tehnologija koje čuvaju životnu sredinu.	Zaštita životne sredine	25-32, 52-53
Antikorupcija		
Princip 10: Kompanije treba da učestvuju u borbi protiv korupcije u svim oblicima, uključujući iznuđivanje i podmićivanje.	Procenjeni rizik od korupcije	23-24
	Ukupna vrednost finansijskih i doprinosa u naturi političkim partijama, političarima i povezanim organizacijama	Nije bilo

Bilans uspeha

Za godinu koja se završila na dan 31. decembra	2020 '000 RSD	2019 '000 RSD
POSLOVNI PRIHODI	5.530.457	5.453.514
Prihodi od prodaje robe	16.370	9.014
Prihodi od prodaje proizvoda i usluga	5.513.719	5.444.111
Drugi poslovni prihodi	368	389
POSLOVNI RASHODI	3.374.758	3.756.115
Nabavna vrednost prodate robe	14.243	7.874
Prihodi od aktiviranja učinaka i robe	8.477	4.831
Povećanje vrednosti zaliha nedovršenih i gotovih proizvoda i nedovršenih usluga	62.848	-
Smanjenje vrednosti zaliha nedovršenih i gotovih proizvoda i nedovršenih usluga	-	113.646
Troškovi materijala	455.403	560.008
Troškovi goriva i energije	1.037.366	1.066.078
Troškovi zarada, naknada zarada i ostali lični rashodi	518.634	524.806
Troškovi proizvodnih usluga	959.854	1.079.284
Troškovi amortizacije	170.817	166.200
Troškovi dugoročnih rezervisanja	34.645	11.889
Nematerijalni troškovi	255.121	231.161
POSLOVNI DOBITAK	2.155.699	1.697.399
Finansijski prihodi	10.710	24.987
Finansijski rashodi	1.651	13.754
Prihodi od usklađivanja vrednosti ostale imovine koja se iskazuje kroz fer vrednosti kroz Bilans uspeha	-	-
Rashodi od usklađivanja vrednosti ostale imovine koja se iskazuje kroz fer vrednosti kroz Bilans uspeha	71	-
Ostali prihodi	12.149	47.817
Ostali rashodi	25.160	14.148
Neto dobitak poslovanja koje se obustavlja, efekti promena računovodstvene politike i ispravka grešaka iz ranijih godina	295	699
Neto gubitak poslovanja koje se obustavlja, efekti promena računovodstvene politike i ispravka grešaka iz ranijih godina	-	-
DOBITAK PRE OPOREZIVANJA	2.151.971	1.743.000
Poreski rashod perioda	334.373	265.128
Odloženi poreski prihodi perioda	8.913	1.176
NETO DOBITAK	1.826.511	1.479.048

Na sajtu Agencije za privredne registre: www.apr.gov.rs, u okviru Registra finansijskih izveštaja, nalazi se kompletan set obrazaca redovnih godišnjih finansijskih izveštaja za 2020. godinu, zajedno sa izveštajem nezavisnog revizora i ostalom dokumentacijom uz finansijske izveštaje, u skladu sa članovima 33. i 34. Zakona o računovodstvu.

Bilans stanja

Na dan 31. decembra	2020 '000 RSD	2019 '000 RSD
STALNA IMOVINA	2.272.724	2.142.638
Nematerijalna imovina	32.463	36.166
Nekretnine, postrojenja i oprema	2.232.295	2.097.045
Dugoročni finansijski plasmani	7.966	7.966
Dugoročna potraživanja	-	1.461
ODLOŽENA PORESKA SREDSTVA	25.332	16.419
OBRтна IMOVINA	1.602.627	1.633.969
Zalihe	687.960	718.682
Potraživanja po osnovu prodaje	130.447	140.197
Druga potraživanja	9.970	10.498
Kratkoročni finansijski plasmani	16.449	14.733
Gotovinski ekvivalenti i gotovina	737.844	698.011
Porez na dodatu vrednost	16.546	17.970
Aktivna vremenska razgraničenja	3.411	33.878
UKUPNA AKTIVA	3.900.683	3.793.026
KAPITAL	3.087.968	3.093.498
Osnovni kapital	2.505.942	2.505.209
Rezerve	166.475	166.475
Neraspoređeni dobitak	415.551	421.814
DUGOROČNA REZERVISANJA I OBAVEZE	71.118	66.498
Dugoročna rezervisanja	71.118	66.498
KRATKOROČNE OBAVEZE	741.597	633.030
Primljeni avansi, depoziti i kaucije	44.616	10.995
Obaveze iz poslovanja	550.963	556.341
Ostale kratkoročne obaveze	47.778	28.449
Obaveze za ostale poreze, doprinose i druge dažbine	98.016	36.505
Pasivna vremenska razgraničenja	224	740
UKUPNA PASIVA	3.900.683	3.793.026

Izveštaj o tokovima gotovine

Za godinu koja se završila na dan 31. decembra	2020 '000 RSD	2019 '000 RSD
TOKOVI GOTOVINE IZ POSLOVNIH AKTIVNOSTI		
Prilivi gotovine iz poslovnih aktivnosti	5.595.963	5.590.543*
Prodaja i primljeni avansi	5.574.860	5.558.442
Ostali prilivi iz redovnog poslovanja	21.103	32.101*
Odlivi gotovine iz poslovnih aktivnosti	3.435.072	3.754.773*
Isplate dobavljačima i dati avansi	2.601.397	2.922.311*
Zarade, naknade zarada i ostali lični rashodi	525.278	532.292*
Plaćene kamate	498	144
Porez na dobitak	273.520	257.837
Odlivi po osnovu ostalih javnih prihoda	34.378	42.190
Neto priliv gotovine iz poslovnih aktivnosti (A)	2.160.891	1.835.770
TOKOVI GOTOVINE IZ AKTIVNOSTI INVESTIRANJA		
Prilivi gotovine iz aktivnosti investiranja	15.892	46.208
Prodaja nematerijalne imovine, nekretnina, postrojenja, opreme i bioloških sredstava	5.378	22.380
Primljene kamate iz aktivnosti investiranja	10.514	23.828
Odlivi gotovine iz aktivnosti investiranja	303.538	387.578
Kupovina nematerijalne imovine, nekretnina, postrojenja, opreme i bioloških sredstava	303.124	387.141
Ostali finansijski plasmani (neto odlivi)	414	437
Neto odliv gotovine iz aktivnosti investiranja (B)	(287.646)	(341.370)
TOKOVI GOTOVINE IZ AKTIVNOSTI FINANSIRANJA		
Prilivi gotovine iz aktivnosti finansiranja	-	-
Odlivi gotovine iz aktivnosti finansiranja	1.832.774	2.476.404
Isplaćene dividende	1.832.774	2.476.404
Neto odliv gotovine iz aktivnosti finansiranja (C)	(1.832.774)	(2.476.404)
Neto prilivi gotovine (A+B+C>0)	40.472	-
Neto odlivi gotovine (A+B+C<0)	-	(982.005)
Gotovina na početku obračunskog perioda	698.011	1.689.214
Pozitivne kursne razlike po osnovu preračuna gotovine	179	334
Negativne kursne razlike po osnovu preračuna gotovine	818	9.532
Gotovina na kraju obračunskog perioda	737.844	698.011

*Iznos u skladu sa reklasifikacijom podataka iz prošle godine.

Izveštaj o promenama na kapitalu

Za godinu koja se završila na dan 31. decembra	Osnovni kapital '000 RSD	Rezerve '000 RSD	Neraspoređeni dobitak '000 RSD	Ukupni kapital '000 RSD
Stanje na dan 1. januara 2019.	2.505.209	166.475	1.419.170	4.090.854
Neto dobitak	-	-	1.479.048	1.479.048
Raspodela za dividende	-	-	(2.476.404)	(2.476.404)
Stanje na dan 31. decembra 2019.	2.505.209	166.475	421.814	3.093.498
Stanje na dan 1. januara 2020.	2.505.209	166.475	421.814	3.093.498
Emisiona premija	733	-	-	733
Neto dobitak	-	-	1.826.511	1.826.511
Raspodela za dividende	-	-	(1.832.774)	(1.832.774)
Stanje na dan 31. decembra 2020.	2.505.942	166.475	415.551	3.087.968

REČNIK KORIŠĆENIH TERMINA

za lanac kreiranja vrednosti

Napomene, uputstva i terminologija vezani za standarde

Većina termina koji se koriste za prikazivanje indikatora u okviru lanca kreiranja vrednosti, preuzeta je iz dokumenta: „Smernice za upotrebu ključnih indikatora za izveštavanje o napretku u postizanju Ciljeva održivog razvoja” (kraći naziv: Smernice UNCTAD, 2019) i inkorporirana u TITAN standarde. Precizne vrednosti za „Ulaganja u razvoj direktno zaposlenih”, „Ulaganja u oblasti zaštite životne sredine”, „Udeo domaćih dobavljača” i „Donacije” – izražene su u okviru ključnih pokazatelja Indeksa društvenih rezultata, kao i Indeksa ključnih pokazatelja u domenu zaštite životne sredine.

Ulaganje u razvoj zaposlenih

Ukupni troškovi uključuju direktne i indirektne troškove obuka direktno zaposlenih (podrazumevajući troškove kao što su naknade predavačima, logistika za izvođenje obuka, oprema za treninge, itd.) i izraženi su po zaposlenom, na godišnjem nivou i prema kategoriji zaposlenih (Smernice UNCTAD, 2019). TCK je detaljno prikazala sve vrednosti za navedeni indikator u okviru ključnih pokazatelja Indeksa društvenih rezultata.

Ulaganja u oblasti zaštite životne sredine (Zelena investicija)

Ukupan iznos ulaganja (kapitalnih i operativnih), čija je primarna svrha prevencija, redukcija i eliminacija negativnih uticaja na životnu sredinu (Smernice UNCTAD, 2019). TCK je detaljno prikazala navedeni indikator u okviru Indeksa ključnih pokazatelja za zaštitu životne sredine.

Udeo domaćih dobavljača

Procenat troškova koji se odnose na nabavku robe ili usluga od domaćih dobavljača. Udeo domaćih dobavljača predstavlja generalni pokazatelj: u koliko meri postoji uticaj kompanije na domaću ekonomiju (Smernice UNCTAD, 2019). TCK je detaljno prikazala navedeni indikator u okviru ključnih pokazatelja Indeksa društvenih rezultata.

Donacije i podrška društvenim inicijativama

Ukupan iznos dobrotvornih/dobrovoljnih donacija i ulaganja (koji obuhvata kapitalne i operativne troškove) u širu zajednicu i ciljnu grupu korisnika izvan korporativne organizacije, u okviru posmatranog perioda (Smernice UNCTAD, 2019). TITAN transparentno prikazuje ovaj podatak u sklopu indikatora „Donacije”, koji predstavlja ekvivalent „dobrotvornih/dobrovoljnih donacija i ulaganja”, u okviru Indeksa društvenih rezultata. Proračun je urađen na osnovu validnih i dostupnih finansijskih izveštaja za definisani period.

Kapitalna ulaganja

Kapitalna ulaganja – ulaganja u nabavku: nekretnina, postrojenja i opreme, investicionih nekretnina i nematerijalne imovine.

EBITDA (*Earnings Before Interest, Taxes, Depreciation and Amortization*)

Profit pre poreza, finansijskih prihoda, rashoda i amortizacije.

EBITDA odgovara iznosu profita ostvarenog iz poslovnih aktivnosti, uvećanog za amortizaciju, bankarske provizije, gubitke od obezvređenja imovine, ostale prihode i pozitivne efekte promena u računovodstvenim politikama i ispravkama grešaka iz ranijih godina, i umanjenog za ostale rashode i negativne efekte promena u računovodstvenim politikama i ispravkama grešaka iz ranijih godina.

NPAT (*Net Profit after Tax*)

Neto profit posle poreza na dobit (neto dobit) koji pripada vlasnicima kapitala.

Ciljevi održivog razvoja (SDG)

Ciljevi održivog razvoja čine kolekciju od 17 globalnih ciljeva, uspostavljenih kao „temelj za postizanje bolje i održive budućnosti za sve”. Ove Ciljeve je formulisala Generalna skupština Ujedinjenih nacija, 2015. godine, a rok za njihovu realizaciju je 2030. godina. Ciljevi predstavljaju deo Rezolucije Ujedinjenih nacija 70/1 (Agenda 2030).

Konferencija o trgovini i razvoju Ujedinjenih nacija (UNCTAD)

Konferencija UN o trgovini i razvoju ustanovljena je kao telo Ujedinjenih nacija, odgovorno za pitanja ekonomskog i održivog razvoja, sa fokusom na trgovinu, finansije, investicije i tehnologiju. Posebno podržava zemlje u razvoju, u cilju njihovog ravnopravnog učešća u globalnoj ekonomiji.

Komunikacija o napretku Ujedinjenih nacija (COP)

Izveštavanje o napretku odnosi se na mehanizam informisanja stejkholdera u standardizovanom formatu, u vidu godišnjeg Izveštaja (npr. investitora, potrošača, civilnog sektora i vladinog sektora), o napretku ostvarenom u domenu primene Deset principa Globalnog dogovora Ujedinjenih nacija.

Globalni dogovor Ujedinjenih nacija (UNGC)

Globalni dogovor UN je dobrovoljna inicijativa, bazirana na prihvatanju obaveze rukovodećih subjekata za implementaciju Univerzalnih principa održivosti („Deset principa”) i pružanju podrške u ostvarivanju Ciljeva Ujedinjenih nacija. „Deset principa” je izvedeno iz Univerzalne deklaracije o ljudskim pravima, Deklaracije Međunarodne organizacije rada i Konvencije za borbu protiv korupcije Ujedinjenih nacija.

Evropska mreža za društveno odgovorno poslovanje (CSR Europe)

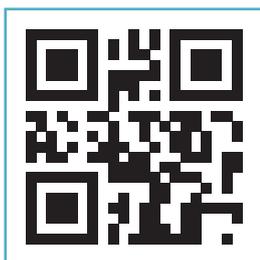
Vodeća evropska poslovna mreža za korporativnu održivost i odgovornost. Ova mreža podržava poslovanje u industrijskom sektoru putem unapređenja i saradnje, u cilju ostvarivanja praktičnih rešenja i održivog razvoja. Primarni cilj predviđa sistematsku promenu – saglasno Ciljevima održivog razvoja, organizacija teži da, u saradnji sa liderima i stejkholderima na evropskom nivou, partnerski definiše krovnu strategiju za Održivu Evropu 2030.

Globalno udruženje proizvođača cementa i betona (GCCA)

Globalno udruženje proizvođača cementa i betona je industrijska inicijativa, uspostavljena 2018. godine, koja predstavlja udruženi glas celog sektora. GCCA je preuzela projekat bivšeg CSI (Inicijativa za održivost u cementnoj industriji), u okviru Svetskog poslovnog saveta za održivi razvoj (WBCSD). Počevši od januara 2019. godine, sprovela je radne programe i aktivnosti u cilju postizanja održivog razvoja kroz čitav lanac vrednosti, sa zadatkom da pruži podršku inovacijama i saradnji sa industrijom, asocijacijama i ključnim ekspertima među stejkholderima.

Međunarodni savet za integrisano izveštavanje (IIRC)

Međunarodni savet za integrisano izveštavanje je globalna asocijacija regulatora, investitora, kompanija, računovodstvenih tela, predstavnika akademskog i nevladinog sektora. Ova organizacija promovira izveštavanje o kreiranju vrednosti kao naredni korak u evoluciji korporativnog izveštavanja.

Za više informacija skenirajte QR kod i posetite naš veb-sajt.

Nezavisni izveštaj o ograničenom uveravanju

UVOD

Rukovodstvo TITAN Cementare Kosjerić d.o.o. Kosjerić („Društvo“) je angažovalo Grant Thornton d.o.o. Beograd, Srbija („Grant Thornton“) da izvrši pregled ne-finansijskih obelodanjivanja prikazanih u Integrisanom godišnjem izveštaju 2020 (u daljem tekstu: Izveštaj o održivosti) za fiskalnu godinu koja se završila 31. decembra 2020. godine („odabrani podaci“), u svrhu davanja ograničenog uveravanja u vezi sa kriterijumima opisanim u nastavku (Obim rada). U svrhu davanja ovog Izveštaja, odabrani podaci se odnose na aktivnosti Društva u Srbiji i ne uključuju informacije u vezi sa aktivnostima / performansama drugih kooperanata ili trećih strana.

Obim rada

Angažman o uveravanju je planiran i izvršen u skladu sa Međunarodnim standardom angažovanja na osnovu kojih se pruža uveravanje 3000 (revidiran): Angažovanja na osnovu kojih se pruža uveravanje, koja ne spadaju u reviziju ili pregled finansijskih informacija („ISAE 3000 – revidiran“), u svrhu davanja zaključka ograničenog uveravanja u vezi sa:

- Konzistentnošću prikazanih kvalitativnih i kvantitativnih ne-finansijskih obelodanjivanja, u pogledu kriterijuma za komunikaciju o napretku Globalnog dogovora Ujedinjenih nacija (GDUN)¹, a specifično u vezi sa naprednim nivoom kriterijuma Izveštaja o napretku (Advanced Level of Communication on Progress Report criteria).
- Potpunost i tačnost kvalitativnih i kvantitativnih ne-finansijskih obelodanjivanja, naročito za oblast zaštite životne sredine i zdravlja i sigurnosti i prema kriterijumima koji se primenjuju u 2020. godini, koji su usklađeni sa sektorskim smernicama i standardima izveštavanja (Povelja o održivosti, Okvirne smernice za održivost kao i druge relevantne i primenljive smernice Globalnog udruženja proizvođača cementa i betona² i smernice Svetskog poslovnog saveta za održivi razvoj³/ Inicijative za održivost cementa⁴ primenjivim samo u 2020. godini) i sa standardima izveštavanja TITAN grupe⁵, na grupnom nivou i na nivou poslovne jedinice.
- Metodologijom procene materijalnosti, u odnosu na principe odgovornosti i smernice standarda AA1000, a posebno postupka koji Društvo sledi u vezi sa identifikovanjem i određivanjem prioriteta najvažnijih pitanja materijalnosti, uzimajući u obzir uticaj koji svaki materijalni problem ima na Društvo i njene zainteresovane strane.

Odgovornost rukovodstva

TITAN Cementara Kosjerić je odgovorna za pripremu, prezentaciju, potpunost i tačnost ne-finansijskih obelodanjivanja dostavljenih nama, kao što su uključeni u Integrisani godišnji izveštaj 2020. Ova odgovornost takođe uključuje izbor i primenu odgovarajućih metoda za pripremu Izveštaja o održivosti i upotrebu pretpostavki i procena za pojedinačna obelodanjivanja o održivosti koja su razumna u datim okolnostima. Dalje, rukovodstvo Društva je odgovorno za vođenje evidencije i adekvatne interne kontrole koje su dizajnirane da podrže proces izveštavanja. Naročito, rukovodstvo Društva je odgovorno za dizajniranje i implementaciju internih kontrola kako bi sprečilo materijalno značajne pogrešne iskaze u Izveštaju.

¹ United Nation Global Compact – UNGC.

² Global Cement and Concrete Association (GCCA).

³ World Business Council for Sustainable Development (WBCSD).

⁴ Cement Sustainability Initiative (CSI).

⁵ TITAN Cement International (referred to as “TITAN Group”) is the Owner of the Company.

Odgovornost Grant Thornton-a

Naša odgovornost je da izvršimo nezavisni angažman sa ograničenim uveravanjem, kako bismo izrazili zaključke zasnovane na procedurama sprovedenim za odabrane podatke, kao što je opisano u odeljku „Obim rada“.

Naš rad je sproveden u skladu sa ISAE 3000 (revidiran): „Angažovanja na osnovu kojih se pruža uveravanje, koja ne spadaju u reviziju ili pregled finansijskih informacija“ („ISAE 3000 – revidiran“), koji je izdao Odbor za međunarodne standarde revizije i uveravanja. Ovaj standard zahteva da se pridržavamo etičkih zahteva Etičkog kodeksa za profesionalne računovođe koje je izdao Odbor za međunarodne etičke standarde za računovođe, kao i da planiramo i izvršimo nezavisni angažman sa ograničenim uveravanjem na način koji će nam omogućiti da izrazimo zaključak sa ograničenim uveravanjem.

Angažman sa ograničenim uveravanjem ograničen je prvenstveno na intervjue i analitičke postupke. Postupci izvedeni u angažmanu sa izražavanjem ograničenog uveravanja razlikuju se po prirodi i vremenu i manje su po obimu nego kod angažmana sa razumnim uveravanjem. Shodno tome, nivo uveravanja dobijen kod ovakvog angažmana je znatno manjeg obima od uveravanja sprovedenog u skladu sa Međunarodnim standardima revizije. U meri u kojoj je to dozvoljeno važećim zakonodavstvom, mi ne prihvatamo niti preuzimamo bilo kakvu odgovornost za naše angažovanje ili ovaj izveštaj prema bilo kome drugom osim prema Društvu i TITAN Grupi, osim ako su uslovi izričito dogovoreni u pismenoj formi, uz naš prethodni pristanak.

Pregled izvršenog rada

U okviru svog rada izvršili smo, između ostalog, sledeće postupke koji se tiču analize materijalnosti, pristupa upravljanja i ključnih podataka predstavljenih u Izveštaju o održivosti:

- Pročitali Izveštaj o održivosti (u celosti) kako bismo se uverili da je u skladu sa kriterijumima detaljno navedenim u odeljku „Uvod i obim posla“ u ovom Nezavisnom izveštaju sa ograničenim uveravanjem;
- Izvršili pregled izveštaja eksternih medija radi identifikovanja relevantnih pitanja održivosti u izveštajnom periodu, ako ih ima;
- Intervjuisali ključno osoblje odgovorno za pripremu Izveštaja o održivosti, pružajući informacije o performansama održivosti radi razumevanja i procene procesa, unutrašnjih kontrola i informacionih sistema koji se odnose na pripremu gore pomenutih informacija;
- Postigli razumevanje Društva u pogledu organizacione strukture, dijaloga sa zainteresovanim stranama i procesa razvoja shodno programu održivosti;
- Pregledali postupak ocene materijalnosti koji Društvo sledi, a pored toga, pregledali istraživanje / studiju koju je obezbedilo Odeljenje za performanse za životnu sredinu, društvo i upravljanje (ESG) Titan Grupe kao i uporednu studiju Globalnog Udruženja proizvođača cementa i betona (GCCA), potvrđujući ocenu materijalnosti koja je procenjena tokom interne radionice o materijalnosti.
- Učestvovali u radionici za ocenu materijalnosti Društva, obezbeđujući primenu zahteva AA1000 AS tokom analize, razvoja i finalizacije Matrice materijalnosti 2021.
- Poređenje teksta i podataka (na bazi uzorka) predstavljenih u Izveštaju o održivosti sa osnovnim izvorima. To je uključivalo razmatranje da li su inkorporirani svi materijalni problem, kao i da li su prikazani tekst i podaci tačno izvučeni iz osnovnih podataka.

Ograničenja

Da bismo sproveli svoj rad, oslanjali smo se isključivo na informacije koje su nam pružili rukovodioci Društva, koje smo prihvatili u dobroj veri kao potpune, tačne, stvarne i koje ne dovode u zabludu.

- Stoga, nismo ih izložili nijednim procedurama provere, osim postupaka koji su eksplicitno navedeni u našem izveštaju i koji proizilaze iz naše međusobno usaglašene metodologije.
- Nismo sproveli nikakve postupke u vezi sa podacima za prethodne periode u izveštaju, kao ni sa podacima koji se odnose na prognoze i ciljeve.
- Nismo sproveli nikakve postupke u vezi sa bilo čime izvan dogovorenog obima i sledstveno, naši zaključci su ograničeni na dati obim.

Nezavisnost i kontrola kvaliteta

Grant Thornton primenjuje zahteve Međunarodnog standarda za kontrolu kvaliteta 1 (ISQC1). Na osnovu toga, održava integrisani sistem kontrole kvaliteta koji uključuje politike i procedure za poštovanje moralnih principa, profesionalnih standarda i relevantnih zakonskih i regulatornih zahteva. Mi se pridržavamo zahteva za nezavisnost i drugih etičkih standarda IFAC-ovog Etičkog kodeksa za profesionalne računovođe Međunarodnog odbora za standarde etičkih standarda za računovođe (IESBA) koji se zasniva na osnovnim principima integriteta, nepristrasnosti, profesionalne adekvatnosti, poverljivosti i profesionalnog ponašanja. U tom kontekstu, tim za uveravanje je nezavisan od Društva i nije učestvovao u pripremi Integrisanog godišnjeg izveštaja 2020.

Zaključci sa ograničenim uveravanjem

Na osnovu izvršenih postupaka i dobijenih dokaza, nismo došli ni do kakvih saznanja na osnovu kojih bismo smatrali da postoje greške ili pogrešni iskazi koji bi materijalno značajno uticali na ne-finansijska obelodanjivanja (uključujući objašnjenja i relevantne reference), kako je prikazano u Integrisanom godišnjem izveštaju TITAN Cementare Kosjerić za godinu završenu 31. decembra 2020. Dodatno, nismo došli ni do kakvih saznanja na osnovu kojih bismo smatrali da prikazana ne-finansijska obelodanjivanja nisu pripremljena, po svim materijalno značajnim pitanjima, u skladu sa kriterijumima navedenim u poglavlju „Obim rada“.

Izveštaj ispunjava napredni nivo kriterijuma Izveštaja o napretku⁶ Globalnog dogovora Ujedinjenih nacija (GDUN).

Beograd, 15. jul 2021. godine
Grant Thornton d.o.o. Beograd

Ovlašćeni revizor

Mirjana Jeremić

TITAN
CEMENTARA KOSJERIĆ

